

MĖNESINIS MOKSLEIVIŲ ŽURNALAS

1927 M.

LAPKRIČIO M.

Nr. 11

TURINYS

	Psl.
1. <i>Aleksys Džepėlis</i> : Lūkesčio vingis (eilėr.)	489
2. " " " " Buities keliu	490
3. <i>Klemas Dulke</i> : * * *	492
4. <i>Vijus</i> : Paryžiuje	493
5. <i>Blėiulis</i> : Nesveiki reiškiniai	498
6. <i>Jozas Eretas</i> : Beethoven'o jaunystė (pabaiga)	501
7. <i>J. Matusas—Sedauskis</i> : Lietuvių tautos dokumentavimo klausimu	510
8. <i>St. B-kas</i> : Kaip tarti žodis „ateitininkas“?	512
9. <i>P. Kapsaitis</i> : A. a. Jonas Kaminskas	513
10. <i>V. Sellokas</i> : A. a. Aleksas Puida	514
11. <i>M. Linkevėčius</i> : Jaunos dienos (eilėr.)	515
12. <i>Antkvičius</i> : Rytojūs	515
13. <i>Fideljus</i> : Aš ir bitės	517
14. Įvairenybės	518
15. Apžvalga	520
16. Knyga ir menas	528
17. Musų gyvenimas	531
18. Moksleivių Atkų sporto sekcijų sąjungos statutai	539
19. Sporto sekcijų regulaminas	540
20. Atkų S-gos vyres. bernaičių kuopelių regulaminas	541
21. Naujausios žinios	543
22. Aplinkraštis Nr. 3, 4.	546
23. Lietuvos žymesniųjų žodynas	548
24. Atsisaymas, padėkos, pranešimai, atsiųsti paminėti raštai.	550

„Ateities“ Redakcija: Kaunas, Laisvės Aleja 61, Telefonas 315.
 „Ateities“ Administracija: Kaunas, Laisvės Aleja 3. Telef. 15—80,
 Kabinamos valandos nuo 11—13 val. Išskiriant šventadienius.

Aplinkraštis Nr. 5.

Visų Ateitininkų kuopų „Ateities“ platintojams.

Reikalo verčiama, „Ateities“ Adm ją prašo visų kuopų platintojus ligi š. m. gruodžio mėn. 20 dienos būtinai prisiųsti visus š. m. I-jo ir II-jo pusmečių prenumeratos pinigus ir atsilyginti už pasiųstą platint. knygą „Anksti Rytą“. Siunčiant pinigus, perlaidose reikia pažymėti kiek ir už ką siunčiama, kad galima būtų susivokti traukiant į knygas

S. Zareckas,

Ateitininkų spaudos administratorius

Aleksys Dičpetris

Lūkesio vingis

Sužydo sodai, įsirpo vyšnios,
rugelių varpos laukuos jau bręsta,
o aš vis laikiu, kada sugrįš jos
į mano šalį, į mano kraštą.

Išeičiau lanką rasa nusėti,
nušluoti dulkes nuo viešo kelio —
prašyčiau mano dainoj viešėti,
kol vėsią naktį užsnūs saulelė.

Veltui aš laikiu, į viešą kelią
veltui nuo ryto ankstaus bežiūriu —
negrįžta mano jauna gulbelė
kartu nuskridus su draugių būriu.

Ruduo jau skiria našlaitėm dienom
bevilčio ryto ir skausmo lyrą.
Jau puošias lankos gelsvom rugienom,
gėlių žiedeliai į žemę svyra...

Buities keliu

1.

Danguj vienos žvaigždės, žemėj — kryžiai, kryžiai.
Bokštuos balto mūro supasi varpai. —
Ar nebūsim rūstūs iš puotos sugrižę,
kad prie rūmo durų — pasitiks kapai?

Gal geriau užverti savo namo langus
ir savė susiausti rūbu paprastu,
kad viešnia viliokė jo vidun įžengus,
ką į svaigią puotą kviesti nerastų? —

Nors ir trokšta vyno alkana jaunystė,
nors ir laukia ryto, kol kviesliai užklus —
tu, viešnia viliokė, privalai paklysti
ir pralenkti mano kiemo vartelius!

Aš baltų lelijų Tam, kur liūdnas rymo
mano kryžkely, padovanot nešu. —
Jis nutildys aistrą tų didžių troškimų,
Jis pagirdys širdį ir vienu lašu.

2.

Sugrižau, lyg dievas, iš uždrausto krašto,
nė šuo nesulojo prie kiemo vartų —
negėręs nė vyno tai puotai atnešto,
sugrižau pavasario ryto metu.

Ten dužo nė lūpų nepaliestos taurės,
pabiro karoliai gelsvy gintarų,
kai pranešė sargas, kad viešnios iš šiaurės
ateina plačiu šienapiūčio baru. —

Įtversiu sau dalį skambiausiojo pieno
ir jauno dainužė lanka nuaidės.
Ir aukštą sukrausiu jai kupetį šieno,
jei kaitinant saulei lynoti pradės,

Gal ji, ta mergužė, į manąjį kraštą,
kur laikiu, šienelio sugrėbti ateis... —
Tada savo dalgiu paimsiu jos našta,
o ją — nubarstysiu lelijų žiedais!...

3.

Į maldų šventovę mes ateinam tylūs,
ant altoriaus dedam širdžių vainikus, —
o prie durų beldžias vėl diena išėlus
ir kelionės žirgas trypia neramus.

Noriu čia pašventint savąjį vainiką —
čia nekrinta dulkės ant baltų žiedų, —
į keleivio širdį čia turiu pririnkti
kuo daugiau šventųjų meilės valandų.

O paskui, kai eisiu tolą didį kelią,
nors ir puoštus žemė jau gelsvais dažais —
mėlynoj padangėj man dainuos ereliai
ir širdy jaunystė amžinoji žais!

4.

Tolimam krante jaunystės
sušvilpė kažkas.
— Ei, akiplėša! Kaip drįsti
vidury dienužės bristi
man žiedų lankas?
Kas gi tu toks?! Kas?

Subangavo jūra mano,
rimo jos balsai —
ir už didžio okeano
pažvelgė jisai,

jis, tylus laukų vaikelis,
raustančiu veidu,
kloniuos tuos prie didžio kelio
rinkosį žiedų

ir švilpavo kart su vėjais
 ir drugių daina.
 Jam tada žvaigždė vedėja
 prie to vieškelio žadėjos
 būti vis jauna.

Klemas Dulke

* * *

Manojo sodo sužydo vyšnios,
 Sukvipo rožės, baltos alyvos.
 Širdy tik vienas skausmingas šypsniš,
 Kad mano sielai jos jau vėlyvos.

Ateik, mieloji, saulėtą dieną,
 Kol dar tebmiega šiaurinis vėjas.
 Visus nuskinki žiedus iš sodo!
 Matai senelį — šalnos nešėjas.

Nors širdis mano ir skauda, gelia,
 Bet juk neleisi žiedų supūti.
 Geriau lai tavo jaunystei želia,
 Negu po mano kad sodą džiūti.

Ateik, nes snaigės jau vakar krito,
 Ir saulė žemės nūnai neblydi.
 Visur jau skurdu, vėjelis dūzgia,
 Tik mano sodas tavie bežydi.

Paryžiuje

Šiltas ankstybo rudens vakaras. Tyliai skuba Senos giliais vandenimis mūsų garlais. Aplink paryžiečių būriai patylomis dalinasi užmiesty patirtais maloniais dienos įspūdžiais... Tyrame dangaus mėlynume žiba žvaigždžių būriai... Priešaky skubiai artėja žiburiais nusėti Paryžiaus plotai ir neaiškiai girdėti duslus jo paskubinto judėjimo pulsas...

Šiuo momentu aš aiškiai prisimenu vaizdą, išgyventą prieš šešerius metus. Tuomet taip pat buvo po saulėtos dienos ankstybo rudens gražus vakaras. Tą vakarą mūsų jaunuolių didžiulis būrys grįžo iš pirmojo ateitininkų kongreso gegužinės. Dieną praleidom jaunųjų džiaugsmo sukury. Tuomet į mus iš tolo artėjo Kauno žiburiai. Mus gaubė, rods, šie patys dangaus mėlyni plotai, nyksta žydros nakties tolumoje. Mes siuntėme tuokart tamsai ir srauniems Nemuno vandenims jaunatvės dainas. Rods, tai tolimos dienos. Daug naujų įvykių per tą laiką praleista, daug išgyventa ir jausta. Nekartą su žiauraus gyvenimo realybe kovota, net mirčiai į akis pažvelgta. Tačiau tojo tolimo vakaro pirmosios jaunystės sąmoningi įspūdžiai visai mano buičiai yra savi, sielai ir širdžiai artimi. Artimesni, kaip daugelis vakarykščios dienos įspūdžių. Tų dienų jaunos viltys ir dideli pasiryžimai ir šiandien dar tvarko gyvenimo kelią. Daug jų jau virto tikrenybe ir nustojo savo svajingumo. Bet po savim paliko vis platesnį vilčių ir svajonų kelią. Ir šiandien lieka darbo pasiryžimų ir siekimų neribotos lygumos, kaip ir tuomet... Ir šiandien gyvenimo ramybė ir rimtis dingsta svajinguos horizontuos...

Štai, jau garlais priplaukė stotį. Skubu su daugeliu nepažįstamų žmonių. Dar neįjauki šykčiai apšviestoj Senos pakrantėj. Čia pat jau girdėtis milžiną miesto vakarinis alsavimas. Ten, kiek aukščiau, prie daugelio žibintuvų šviesos, skuba tūkstančiai auto, virtinės tramvajų, autobusų ir žmonių minių minios... Dauguma jų skuba gyvenimo džiaugsmo ieškoti...

Vėli, saulėta rudens diena. Stoviu aukštojo Eifelio bokšto viršūnėj. Iš tiesų genialaus inžinieriaus Eifelio protas sugebėjo sukurti didingas taisykles, pagal kurias per keletą metų išaugo į padanges geležies bokštas. Šimtai darbininkų rankų ištisus mėnesius naujosios technikos priemonėmis pamažu pamažu kėlė į viršų taisyklinga eile geležines sijas. Žmogaus proto genialumas ir išvermingas, sunkus, varginąs darbas sukūrė naujų laikų technikos stebuklą.

Ir šiandien, jau beveik trisdešimt metų praslinkus, kasdien tūkstančiai žmonių lanko ir stebisi Eifelio kūriniu. Ir šiuo momentu Eifelio viršūnėj girdžiu žmones įvairių kraštų kalbomis kalbant. Čia pat iš aukštumos Paryžiaus žiūrinėja būrys įsėdžių anglų turistų ir juodaodžių prancūzų Sudano kareivių. Ir vienus ir kitus lydi tylus nusistebėjimas, šio geležinio bokšto žiūrint. Šis bokštas aiškiai

rodo žmogaus dvasios susigyvenimą su geležies metalu. Mūsų laikams, gal, daugiau tiktų geležies epochos vardas, negu senovėj. Senovėj geležis žmogaus gyvenime turėjo mažiau reikšmės, kaip šiomis dienomis.

Iš 300 metrų bokšto viršūnės žvelgiu į Paryžiaus plotus. Iš šio aukščio žymiai prasiplečia akiratis, bet miesto krašto nematyti. Tolumoje miestas ir mėlynos dangaus erdvės susilieja į vieną daiktą. Prie pat bokšto papėdės žmonės atrodo maži kaip skruzdėlės, o parkų medžiai—kaip stalo gėlių pluokšteliai.

Prancūzai didžiuojasi savo tautos praeitimi. Jie lygiai gerbia visų pakraipų didesnius žmones. Iš tiesų nė vienos tautos garbė ir didingumas nėra nupelnytąs kurios nors vienos pakraipos ar vieno kurio laikotarpio asmenybių, bet įgytas pasišventimu ir darbu ištisos eilės įvairių asmenybių per keliolika amžių. Paryžių yra pastatyta daug gražių paminklų garbingų vyrų atminimui tiek buvusios karalystės, tiek respublikos. Čia stovi paminklai, primeną Liudviko XVI ir Marijos Antuanetos liūdną likimą, bet netoli nuo jų aukštoji Bastilijos kolona kalba apie drąsius kruvinosios revoliucijos veikėjų žygius.

Vienoje Paryžiaus aikštėje stovi ne per įspūdingiausias Joanos d'Arc paminklas. Matyt, jis prancūzams dar ir dabar brangus, kad nuolat būna atskirų asmenų gyvomis gėlėmis puošiamas. Šį paminklą man teko lankyti kartu su viena Lietuvos abituriente. Pradėjus kalbėti apie Joanos nepaprastus žygius, mano bendrakeleivė griežtai pareiškė, kad, jos manymu, Joana tikrenybėje nėra buvus: jos istorija—vienas didžiųjų mitų. Jai priminiau, jog istorija Joanos žygius paliudija su aiškiausiu tikrumu, bet ji vis laikėsi savo nuomonės, nors nieku neįstengė ją paremti. Tai aiškiai sako, kokia dogmatiška ir nekritiška laisvamanybė skleidžiama mūsų moksleivijos tarpe.

Valandų valandomis lankau Luvro muziejus. Tūkstančiai paveikslų, tilpusių didžiausioje kambarių eilėje, prabėga pro akis. Tai didžiausias ir turiningiausias meno muziejus. Jame telpa šimtai originalų garsiausių dailininkų gražiausių paveikslų. Luvro muziejų žymiai praturtino ir Napoleonas. Jis, nukariaudamas daugelio valstybių sostines, įvairiais būdais pasisavindavo daug meno kūrinių. Daug jų padovanojo Luvro muziejui. Šalia Mykolo Angelo, Leonordo da Vinči, Murillo, Rubenso surinkta ir pačios prancūzų tautos meno kūriniai.

Visam pasauly šiandien garsus Sorbonos universitetas yra išaugęs dar XII amžių iš katalikų bažnyčios įkurto universiteto. Dabar visa eilė Sorbonos institutų užima didoką kvartalo dalį. Jis studentų skaičiumi didesnis už bet kurį kitą universitetą. Šiais mokslo metais jame mokosi 22 tūkstančiai studentų. Jame galima sutikti beveik visų pasaulio tautų studentų, ypač gausingai Paryžiaus universitetą lankė Azijos tautos.

Dar ir šiandien Sorbonos susitvarkyme ir tradicijose yra katalikybės pėdsakų. Prie universiteto yra maža bet jauki Šv.

Sorbono bažnyčia. Šioje bažnyčioje kabo pora gražių simbolingų paveikslų didžiajame kare žuvusiems studentams. Čia pat, marmurinėse lentose, surašytos auksinėmis raidėmis studentų žuvusių už tėvynės laisvę pavardės. Bendrai, Prancūzijoje po karo žuvusių už tėvynę atminimui kiekvienoje bažnyčioje padaryti altoriai, ir pavardės auksinėmis raidėmis į marmuro lentas surašytos.

Visų kare žuvusių prancūzų atminimą simbolingai primena nežinomo kareivio paminklas. Ant jo karstas iš požemio smilksta negęstama ugnis. Aukščiau jo rymo jau prieš šimtą metų statyta Triumfo Arka, o aplink, bulvarų šonais, nuolat skuba tūkstančiai automobilių.

Prancūzų Panteonas teikia rimties ir patvarumo įspūdžio. Tai ypatingo stiliaus iš vieningų akmenų gabalų pastatyti rūmai. Jų stilius kiek primena bizantiškąjį ir baroko. Jo vidurinis bokštas iškyla į viršų apie 80 metrų. Prancūzų laisvamaniškoji valdžia, kuri norėjo išvyti tikiybinius ženklus iš valstybinių įstaigų, jų nedrįso jį paliesti praeities paminkluose. Ir šiandien Panteono bokšte spindi kryžius. Panteono viršutinėje salėje yra daug nuostabiai gražių paveikslų, gyvai vaizduojančių Prancūzijos ir Paryžiaus praeitį. Jo požrindyje, atskiruose rūsiuose, stovi Prancūzijos žymių vyrų karstai.

Gyvenime dažnai priešingų pažiūrų asmenybės čia tyliai viena prie kitos ilsisi. Teisingai sakoma—mirtis visus sutaikina, visus sulygina.

Netoli nuo Panteono į aukštį kyla savotiškos, visai Paryžiaus dvasiai svetimos architektūros, mahometonų mečetės bokštas. Šią mečetę Prancūzijos valdžia pastatė savo lėšomis. Jos tikslas—patraukti prie Prancūzijos mahometonų širdis. Tai gražus ir įspūdingas statybos kūrinys. Nors jis pastatytas Paryžiuje, bet jo žiūrinėjant, jaučiama didingų tyrumų dvelkimas ir nebylus nusistebėjimo jausmas. Ši mečetė atsiėjo dešimt milijonų frankų. Prancūzų visuomenė įvairiais atsiliepimais palydėjo iškilingą šios mečetės atidarymą. Viena visuomenės dalis prisiminė prancūzų aukas kryžiaus kovose su islamu ir paabejojo, ar vertėjo prancūzams savo sostinėje, vos kelių šimtų metrų atstumu nuo Notre—Dame, statyti to paties islamo garbei mečetę. Kiti tai suprato, kaip prancūzų politinės išminties ir tolerancijos įrodymą, ir tyliai priėmė, kaip gyvenime būtina reikalingą daiktą.

Ir čia Paryžius eina p. saulinių istorijos didmiesčių pėdomis. Babilonas, Roma, Atėnai ir Egiptas, artėdami prie nupuolimo, statė šventyklų svetimoms dievybėms. Gal, šiuo metu ir Paryžius yra jau pasiekęs savo plėtojimosi reikšmės viršūnę. Gal, jau netolimoj ateity prasidės jo garbės menkėjimas. Tačiau šiandien Paryžius kasdien į save patraukia naujus kitų šalių gyventojų būrius, duoda jiems puikias viešėjimo sąlygas, kad beveik be išimties visi jie būna Paryžiaus vaišingumu ir jo garsiomis meno vertenybėmis, paminklais ir laisvomis maloniomis pramogomis sužavėti. Taigi, nė vienos Europos didmiesčio, gal būt, kasdien

nesusilaukia tokio skaičiaus turistų, kaip Paryžius. Mūsų dienų Paryžių noveltei daug kas vadina tautų Babilonu. Ar prancūzams yra daug naudos iš tokio didelio skaičiaus svetimšalių, tenka paabejoti. Teisybė, neša prancūzams daug milijonų frankų. Bet šimtai tūkstančių svetimšalių, laikinai gyvendami Prancūzijos širdy, stengiasi už išleistus pinigus pasisemti kuo daugiausia malonumo ir tų malonumų ieško visose gyvenimo srityse. Daugelį dirbtinių gyvenimo malonumų lydi sveiko gyvenimo instinkto ir gyvybės jėgų silpnėjimas. Bendrai, daugelio svetimšalių gyvenimas tautos širdy silpnina tautos vieningumą, daro visai tautai demoralizuojančios įtakos, sostinės gyventojus nutolina nuo provincijos gyventojų.

Vidury Paryžiaus, ant erdvios salos, didingoje rimty stovi garsioji bažnyčia — Notre-Dame. Ji statyta prieš keletą amžių. Paryžiaus gyvenimas per tą laiką pasikeitė visose srityse. Ji išaugo į pasaulinį didmiestį. Jo gatvės apsidengė asfaltu. Senos vandenis sukaustė kietas granitas ir betonas, senovės rankų irkluojamus laivus pakeitė greitieji garlaiviai, tik Notre—Dame paliko ta pati. Bet ji savo išvaizda ir šiandien yra viena gražiausių Paryžiaus puošmenų. Jos gražus lengvas gotikos stilius, jos langų švelnios freskos ir daugelis alegorinių drožinių duoda tikro grožio jausmą. Šioje bazilikoje ypatingai garbinama Dievo Motina. Kiekvienu momentu prieš Jos garbingą paveikslą matyti meldžiantis būreliai žmonių. Su Notre—Dame bažnyčia yra susiję prancūzų tautos istorijos daug gražių ir iškilingų momentų. Čia ne kartą prancūzai iškilingai prašė Dievo malonių, ne kartą iškilingai siuntė Aukščiausiam dėkingumo malda. Paskiausias toks iškilingas aktas, rodo, buvo, kai paryžiečiai 1918 m. susirinkę iškilingai giedojo „Te Deum laudamus“ už pergalę ir taiką.

Iš daugelio Paryžiaus bažnyčių ypačiam paminėti verta naujai pastatyta „Sacre Coeur“ bažnyčia. Ši bažnyčia buvo pradėta statyti prieš karą, užbaigta ir su dideliausiomis iškilmėmis atidaryta jau po karo. Ji pastatyta visos Prancūzijos katalikų sudėtomis lėšomis.

Prieš karą Prancūzijos katalikai, norėdami greičiau grąžinti prie tikėjimo subediejęsias tautos mases ir tiems savo darbams išprašyti Aukščiausio palaimos, pasiryžo pastatyt Kristaus Švenčiausios Širdies garbei puikią bažnyčią. Ši bažnyčia stovi gražiausioje ir aukščiausioje Paryžiaus kalvoje. Ji pastatyta sumodernintam bizantiškam stiliuj. Jos visų aukščiausias penktasis bokštas matomas iš visų Paryžiaus dalių. Bažnyčios viduj aukščiau didžiojo altoriaus dominuoja Kristaus Širdies paveikslas. Kas penktadienio popietį čia atliekamos ypatingai iškilingos Kristaus Širdies pamaldos. Prancūzai katalikai supranta šios bažnyčios pastatymo tikslą, joje kasdien galima matyti didelius būrius maldininkų iš įvairių Prancūzijos kampelių.

— Bendrai, prancūzų masės yra gerokai subediejęsios. Tas pat reikia pasakyti ir apie liberalinę ir socialistinę inteligentiją.

Kauno Dv. Seminarija

Ad Galdikas

Bet ir dabar idealingiausia Prancūzijos visuomenės dalis yra katalikai. Prancūzų visuomenėje yra stiprus judėjimas grįžti į katalikų tikėjimą.

Daug šimtų keleivių kartu su manim apleidžia Prancūzijos sostinę. Visi jie čia patyrė naujų išpūdžių pamatė prieš tai tik iš literatūros girdėtas retenybes ir patį Paryžiaus gyvenimą. Daug jų, patenkinti savo išpūdžiais, nesirengia daugiau grįžti iš žiūrėti ar studijuoti šio miesto. Bet čia pat kiti greitieji traukiniai kas valandą atneša tūkstančius naujų keleivių, naujus būrius žmonių, pasiilgusių Paryžiaus gyvenimo. Ir taip diena iš dienos saulė teka ir leidžias, o Paryžiaus gatvių judėjimo triukšmas nemažėja. Jis įvairiomis valandomis turi skirtingą išvaizdą, nes skirtingos žmonių minios skuba kitais tikslais. Greitas judėjimas yra paskubinto gyvybės pulso reiškinys. Paryžiaus gyvenimas kas rytą ir kas vakarą atgyja su nauja gyvybės troškulio banga. Daug kam jis yra svajonių sritis, tūkstančiams kursto naujų minčių plotus. Paryžius savo svajingume, naujybių troškime ir net savo pilkame gyvenime lieka vis savaip jaunas, vis savaip naujas, visų mėgiamas...

Bičūlis

Nesveiki reiškiniai

Karas ir revoliucijų audros pasėjo visur iškrinkimo sėklą. Gal derlingiausią dirvą toji sėkla rado Rusijos. Ir patys rimtesnieji rusai stelojasi išgalėjusiu jų jaunuomenės, kaip jie vadina, chuliganizmu. Esąs net išsidirbęs chuligano jaunuolio tipas; jis plešiamas pavelksluose, fotografuojamas, dedamas į laikraščius. Tai patvirkusios jaunuomenės padugnės, — prisipažįsta stelvartaujantieji savo jaunuomenės likimu. Jų pilna mieste ir provincijoj.

Mes esam tos nelaimingosios šalies kaimynas. Mums yra didelio pavojaus užsikrėsti jo skaudžiąja chuliganizmo liga. Pavojus tuo didesnis, kad ilgos mikrobai sąmoningai ir intensyviai iš tenai krečiami į mūsų kraštą. Ir ne be pasėkų. Antai, tūlas rašytojas išleisdžia knygeles chuliganizmo garbei, tūlas laikraštis verčiasi chuliganiškais eilėraščiais; tie patys eilėraštininkai ar knyginkai — dar jauni vaikiniai — sąmoningai, tyčiomis, stengiasi pasižymėti tais chuliganizmo triukšais. Jiems iš to, garbė. Čia jie tartas parodą savo laisvę daryti, ką nori, savo nepriklausomybę svetimo autoritetui. Jiems autoritetui — stabai. O šiandien stabas griūva, tad teprašmenga autoritetui stabai... Jis pats sau autoritetas.

Argi nevilhoja — žmogus pats sau autoritetas, pats sau laisvės skelbėjas?

Ir tūlose mokyklose, ypač didesniuose miestuose, mokslievis susitinka su tais naujais gyvenimo reiškiniais. Jam ir galvon neatelna, kad glebdamasis savarankiškumo, jis pagauna atsitik-

tinu būdu ir prillpusius chuliganizmo puvėsius, Besigėrėdamas laisvės principais, jis ir nepasijunta susitėpęs tomis puvenomis.

Kas jos?

1. Sutiksi ne kartą gatvėj vaikina, 15—18 metų, Pažvelgsi jam į veidą: Iš jo akių skaitai, kad jis visa ką, rodos, matęs, visą ką žinas, viską suprantas, jam nelikę jokių paslapčių. Iš po užtrauktos ant viršugalvio gimnazistinės kepurėlės dvelkia velčas begaliniu savim pasitikėjimu; jo žvilgsnis svlėdžia panieką visokiems autoritetams. Jam nėra autoriteto nei gatvėj, nei klasėj. Mokytojas, direktorius tik pašalpos tevertas archyvo kandidatas. Klasėj toksai vaikinas ar mergaitė, jei dar jų klauso, tai tik blogo laipsnio grasomas. O nori jis ir iš laipsnio grasos išsivaduoti. Bet kaip: ar pildydamas savo mokytojo pastabas, nurodymus? Ne, mokytojo žodis dažnai neras atoskambio moksleivio dvasioj. Ir pasitalkė, kad pastarasis griebėsi net ginklo, kad atskratytų jo „laisvę“ varžančiu mokytoju ir jo dvejetukais.

Ar čia nėra chuliganizmo aukščiausias laipsnis? Leiskim, kad tai išimtis. Bet buvo atsitikimų, kad mokiniai savo mokytoją apstumdė. Ir tai tyčiomis. Koks nekšiškas, doru mokinio nevertas darbas!—Taigi pirmoj ta puvena, pirmasis chuliganizmo reiškinys yra splūvis į savo mokytojus.

Ateltininkui su tokiais nusistatymais nepakeliui. Ateltininkas turi patsai suprasti, jog mokyklos vyrausybė, kad ir kažin kokia ji būtų, yra verta mokinių akyse pagarbos. Gal kartais su jos nusistatymais nemokymo dalykuos ir nesutikti, bet net mokytojo paklaida neatpalaiduoja mokinio nuo pasitikėjimo, pagarbos, ar bent džentelmeniškumo pareigų. Ateltininko aktyvi pareiga yra savo bičiulius įtikinti, kad jų siekiama asmens laisvė negali reikštis chuliganiškumo atraugomis.

2. O už mokyklos? Toki kasdieniniai faktai, kad koncertuos — vakaruose artistams net prašyti tenka jaunąją publiką—moksleivius, kad nurimtu, jau patys vienl byloja, kokion netvarkon, kokion anarchijon einama. O prisiminkime atsitikimus, kad mokiniai viešai gatvėje užpuolė ir stumdė žmones, kad jie net policijos nuovadon gavo atsidurti. Ir dažnai ne vieno ausį paslekė visuomenės nusiskundimai netvarka ten, kur mokinių esama. Ar tai nedvokia chuliganizmo mikrobais?

Ir čia ateltininkas turi pasirodyti aktyvus kovotojas su tą netvarka, nuo kurios kartais net koku darosi. Ateltininkas čia turi pasirodyti tiek mokykloj tiek už jos sienų tuo Edmundo d'Amičio smpatiškuoju berniuku Garone, kuris net savo kumščiomis graso draugams už netvarkos kėlimą. Ir jo paklauso. Paklausys ir jūsų, kada atvirai ir drąsiai stosit išmintingos tvarkos pusėn. Paklausys, nes klasė yra masė, o masę valdo drąsa ir valia.

3. Paklauskit šlandien: ar daugelis, bent didesnių miestų, mokinių nepažįsta fokstroto, valencijos? O ar daugelis yra perskalčiusios ar perskalte net mūsų šklus Krėvė, Valžgantą, Vydūną,

nekalbant jau apie Dante, Šekspyrą, Goethe, Mickevičiū? Ar daugelis mokės paaiškinti renesanso, romantizmo sąvokas? Žinos, gal, romantizmo „praktiškąjį supratimą“, bet tas mums juoba paguodos neduoda. Toksal „romantizmas“ suėda visą jaunąją energiją ir pripildo dvasią apatija gyventi. O ta energija sunaudoti praverstų, kad ir susipažinti su meno, su literatūros kūriniais, kurie švelnina žmogus jausmą, auklėja skonį, daro iš viso kultūrinamosios įtakos, dėl kurios stokos ir pasireiškia mūsų, berods, tik tik tepaliestos mokyklinio gyvenimo opos.

4. Mes nesakėm, nesakom, ir nesakysim, kad moksleiviui reikia būti kaip seniui sukumpusiam į žemę, kad jam reikia būti mokyklos vergu, kad jam nereiktų gyvos linksmos, pramogos, bet viskas čia turi išlaikyti pusiausvyrą. Gyvenimas pakišo prieš akis tūlų atsitikimų, kada pusiausvyros neišlaikę patys savo valia peržengė gyvybės slenkstį į mirties prieglobstį. Ir kam, kodėl? — Kad neišlaikė nei mokykloje, nei už mokyklos pusiausvyros! Ir pašalinimas iš mokyklos jiems buvo pakankamas motyvas mirti.. Koki nykštukai tie vaikinai ir mergaitės! Kaip reikia gailėtis, kad jie tokie maži, maži savo siekiams ir išmintimi. Bet kartu reikia ir pasibalsėti, kaip tie smulkūs pirmykščiai chuliganizmo diegal pamažu augo, bujojo ir paglemžė iš gyvenimo gyvybes...

Tai dar negausios aukos. Bet kad jų ir visai nebūtų, užbėgtina joms už akių ir kovotina visu atsidėjimu su tomis dar smulkiais besiplečiančiomis mūsų mokyklinio gyvenimo ydomis.

Prablaivėjusių veidai dar gauni pasidžiaugti, kad tenai, kur vyrauja ateitininkiškoji dvasia, tenai stipresni ir atspirtis prieš tuos nelemtojo vardo reiškinius. Tenai daugiau suprantamos moksleivio pareigos sau, mokytojų, visuomenei. Jei ateitininkams pavyksta išsilaikyti deramoje aukštumoje, tai tik dėka jų kilnių idealų, kurių prisiminimas saugoja juos klekvieną pavojaus valandą. Bet ateitininkas turi ne tik sau, bet ir draugams būti tvarkos, rimties, krikščioniško kultūringumo apaštalas. Jis aktyviai ir sąmoningai turi pastoti kelią besiveržiančiam į jo šventovę — į mokyklą chuliganizmui. Tai atsakinga bet ir garbinga pareiga.

Beethoveno jaunystė

V-oji DALIS.

Galutinis išvykimas iš tėvynės.

Bračistas teatro orkestre. — Elnksma kelionė į Mergenthelma „Tėvelis Haydnas“ — Atsisveikintimas su Bona.

1) Bračistas teatro orkestre.

Gerai būčuliai — Breūningiukai, grafas Waldsteinas ir muzika padėjo Beethovenui prastūnti laiką nuo 1797 iki 1792 metų, kol visai išvažiavo į Viena. Beethovenui labai patiko darbas, kunigaikščio jam skirtas, ypač kai 1788 metais, reorganizuojant teatrą, buvo geriau sutvarkyti muzikantų reikalai. Teatro orkestre Beethovenas buvo bračistu. Žinoma, tokioj vietoj negalėjo ką nors nepaprasta parodyti, bet jis čia labai gerai susipažino su tų laikų muzikos literatūra. Per ketverius metus dirbdamas orkestre, Ludwigas uoliai studijavo visas naujai pasirodancias operas ir melodramas, o kartu iš pagrindų tyrinėjo visus muzikos instrumentus, bandydamas jų skambėjimo niuansus pritaikyti muzikos kūrybos reikalui.

Tos studijos Beethovenui greitai nenusibodo, nes muzikoje buvo ieškoma naujų išsireiškimo formų, senosios formos buvo modernizuojamos. Mannheimiečiai pirmieji suteikė sonatų formai daugiau individuališkumo, praturtino niuansų dinamizmą ir orkestre atsisakė nuo vadinamojo *continuo*. Naujenybės neaplenkė ir Bonnos.

Prie manheimiečių prisidėjo žinomoji „norddeutsche Schule“ su Philippu ir Emanueliu Bachu (J. S. Bacho sūnus priešaky. Toji mokykla pagilino tematikos darbą. Minėtini ir vieniečiai, — Reuteris, Wagenseilis ir k., — kurie nei technikoje nei nuotaikos reiškimo būde nepadarė tokios pažangos kaip manheimiečiai, nes buvo Italijos simfonijų stiliaus įtakoje, bet vis dėlto ir jų darbai reikšmingi. Visų tų mokyklų kūryba plaukė į Bonną, čia ji buvo pažangaus Neefes ir kitų rimtai įvertinama. Dvaras tų modernybių nesibaidė, nors buvo ir keistų dalykų, ypač iš Mannheimo. Beethovenas naująją kūrybą studijavo labai uoliai.

Šitie ketveri metai jam buvo naudingi visais atžvilgiais. Jis ne tik dirbo orkestre, bet buvo kartu ir vargoninku. Čia jis žymiai praplėtė savo žinias iš bažnytinės muzikos srities. Be to, dažnai į Bonną užklydavo visokių artistų ir kompozitorių, su kuriais Beethovenas turėdavo reikalų. Taip, pav., 1790 m. atvyko Haydnas.

Daug galima buvo mokytis ir iš kelionių, kurių svarbiausioji bene bus toji, kurią 1791 m. vasarą padarė į Mergentheimą.

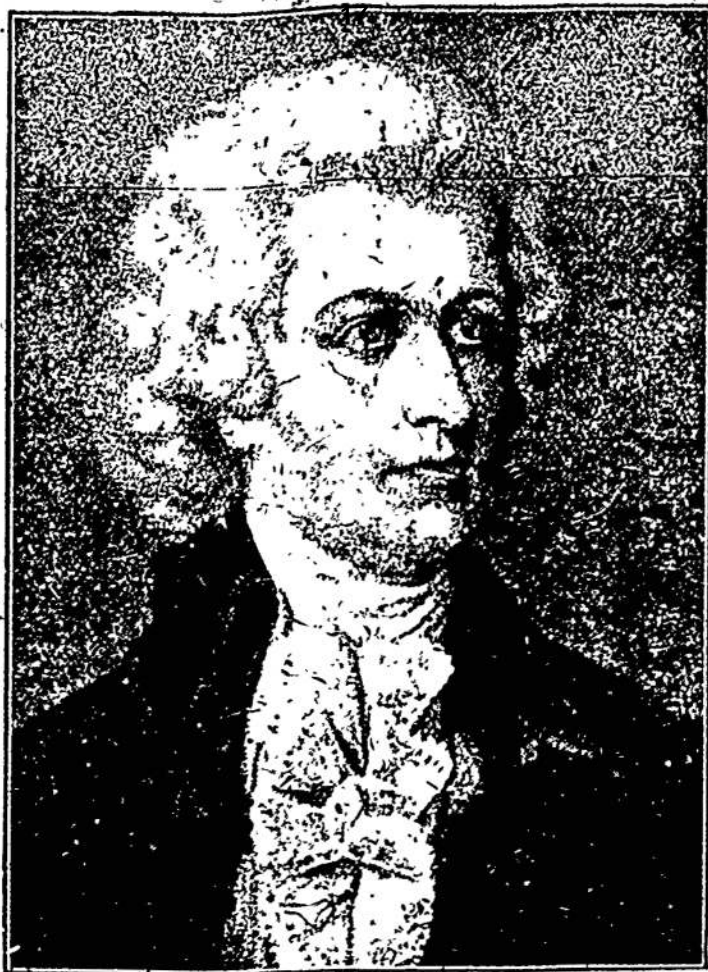
2. Linksma kėllonė į Mergenthelma (1791).

Mergentheime kurfiurstas Maksimiljonas—Pranciškus 1791 m. rudenį šaukė vokiečių ordeno (des deutschen Ordens) suvažiavimą. Suvažiavimui pajvairinti kurfiurstas samdė vad. Häusslerio teatro trupę, kuri suvaidino dramų ir net operų. Jai į pagalbą ėjo geriausieji kurfiursto muzikantai, — jų tarpe, žinoma, ir Ludwigas, — kurie vieną, gražią rugpiučio dieną dviem buriniais laivais išplaukė iš Bonnos, Rheinu aukštyn.

Kėllonė per vieną romantiškiausiąjį Vokietijos kraštą vasaros gale visiems nepaprastai patiko. Linksni muzikantai praleidė laiką kuo puikiau, pasilsėjo, atsitraukę nuo savo kasdinių darbų. Kiekvienas turėjo savo užsiėmimą, kurį buvo paskyręs važiuojančių „karaliumi“ išrinktas, visų mylimas dainininkas bosas Lux. Jis Beethovenas buvo paskirtas virėjo padėjėju, kurio pareigos—buvo pečius kurenti, bulvės skusti, kava virti, indai mazgoti. Su pavyzdingu sąžiningumu Ludwigas ėjo savo pareigas. Luxas dėl to iškilmingu aktu ant Niederwaldo kalno suteikė jam paaukštinimą, ką patvirtino ir formaliu dokumentu su antspauda iš smalos. Kiek juokų sukėlė šitas paaukštinimas! Ludwigas, mielai prisimindamas šią sceną, ilgai laikė minėtąjį dokumentą saugioje vietoje ir tam tikra proga su malonumu rodydavo savo svečiams.

Nuo Mainzo kompanija paliko Rheiną ir pasuko į Mainą, prie kurio guli dailus miestas, Aschaffenburgas. Jame gyvena garsus pianistas kun. Sterkelis, kuris rimtai mokėsi ne tik savo tėvynėje, bet ir Italijoje, kur įpratė su nuostabių lengvūmu atlikti ir pačius sunkiuosius kūrinius. Pas jį nudrožė jo garbintojai. Ludwigas daugiausia kun. Sterkelio skambinimų domėjosi: dar nebuvo girdėjęs lig šiol didelių skambintojų. Atidžiai klausė jo švelnių veikalų skambinimo; kitiems be galo patiko toks per švelnus, tarsi moteriškas, skambinimas, kurio vienintelis tikslas — kūrinių formų grakštumas kongeniališku dailumu iškelti. Galop prašė ir Beethoveną parodyti savo gabumus, kas daryti—užsišpyrėlis išsyk atsisakė. Tada kun. Sterkelis išreiškė abejonę ar Rhiginio variacijų kompozitorius (Beethovenas) pats sugebė skambinti savo paties sukurtąjį veikalą, kurio Sterkelis nieku būdu negalėjo rasti. Užgautas Ludwigas ėmė skambinti iš atminties visas 24 variacijas ir dar pridėjo keletą naujų, tai atliko kaip didelis pianistas ir — kuo savo draugus labai nustebino — su tuo pačiu išlygintu švelnumu, kuriuo pasižymėjo kun. Sterkelis. Beethovenas skambindamas pajuokė „formalistus“; nauji laikai sveikino rokoko žaislą tonais.

Beethoveno talentą tvirtina ir kitas liudininkas, kun. Junkeris, kuris netoli Mergentheimo ėjo kapeliono pareigas, taip pat užsiėmė muzika ir rašymu straipsnių, liečiančių muzikos meną. Atvykęs tam tyčia į riterių suvažiavimą, norėdamas susitikti su menininkais iš Bonnos į kontaktą, turėjo progos išgirsti

Mozartas.

Beethovena skambinant ir buyo sužavėtas. Tuoju parašė apie savo nepaprastus įspūdžius į Besslerio „Musikalische Korrespondenz“, kurioje tarp kitko apie Beethovena štai kaip atsiliepiama:

„Dar girdėjau skambinant vieną didžiausiųjų pianistų: mėlaji, gerąjį Beethovena. Tiesa, viešai nepasirodė... bet kas man labiau patiko, išgirdau jį fantazuojant. Net buvau prašytas užduoti temą variacijoms.

„Sito mielo ir ramios nuotaikos vyro virtuoziškumą, man rodo, tikrai galima išskaityti iš jo beveik neišsemiamo idėjų gausumo, iš jo labai ypatingo skambinimo būdo, nuostabaus vikrumo ir įgudimo. Ir aš nežinau, ko jam dar trūksta iki aukščiausios meno viršūnės. Aš esu girdėjęs Voglerį skambinant pianas (visai nekalbu, kaip jis groja vargonais, nes niekada nesu girdėjęs), labai dažnai ištisas valandas klausiaus ir stebėjus jo nepaprastu įgudimu. Bet Beethovenas toli pralenkia jo skambinimą: yra iškalbingesnis, reikšmingesnis, įspūdingesnis, žodžiu, artimes-

nis širdžiai; kaip jis gerai skambina adagio, taip ir allegro. Net geriausiai rinktiniai šitos kapellos muzikantai yra jo skambinimu sužavėti. Jis yra kuklus, be jokių pretenzijų. Bet vis dėlto prisipažįsta kad, kurfiursto remiamas, esąs daug keliavęs ir tose kelionėse sutikęs pačius žymiuosius pianistus (pav., Sterkelį), tik labai dažnai juose neradęs to, ko tikėjėsis. Jo skambinimo būdas taip labai skiriasi nuo įprastinio, jog darosi aišku, kad jis, kildamas į auksčiausią tobulybę, skina sau naują, savišką kelią, tuo keliu jis iš tikrųjų ir eina“...

Mérgentheime kurfiursto muzikantai turėjo nemažą darbo: rytals repeticijos, vakare koncertai, operos, baliai ir t. t. Bet buvo ir laiko vykti į apylinkes. Viename miestelyje, kur orkestrantai drauge valgė pietus, kolegos, norėdami paerzinti Ludwigą, ragino tarnaitę flirtuoti su juo, kas Ludwigui tačiau nebuvo nei šalta nei šilta. Bet galop jam taip įgriso toks begėdiškas mergaitės pasielgimas, kad jai rėžė į ausį.

Kitaip išivaizdavo Beethovenas santykius tarp vyro ir moters.

Toje kelionėje Ludwigas suprato, kad jam kaipo pianistui nėra ko bijoti. Daug kas jį jau daugiau vertino už patį Sterkelį ir kitus pagarsėjusius pianistus.

3. „Jevells Haydnas“.

Vos sugrįžę į Bonną, išgirdo baisią žinią iš Vienos — Mozartas mirė. Tuo pačiu metu, kai Mergentheime džiaugėsi kurfiurstas, linksmynai menininkai, Vienoje, didžiausių sopulių kankinamas, Wolfgang Amadeus rengėsi mirti. Nykdamas dar parašė paslaptingojo „pilkaus pasiuntinio“ užsakytąjį „Requiem“, tiesą pasakęs ne tiek jam, kiek sau. Dar dieną prieš mirtį Mozartas repetavo su savo draugais savo gulbės giesmę, ir pats giedotojas, tačiau tik iki „Lacrimosa“, kur paplūdo ašarose ir priverstas buvo nutilti. Rytdieną mirė. Baronas van Swieten apsiėmė tvarkyti laidotuvių reikalus. Šis baronas, labai aristokratiškas ir turtingas, laidojo Mozartą taip, kaip laidojami neturteliai! Prastas buvo oras per laidotuves, kėlyje į kapines visi „draugai“, bijodami sušalti, paliko karštą ir grįžo namo, Mozartienė, ligos ir širdgėlos perblokšta, gulėjo lovoje. Duobkasys nežinomąjį numirėlį be ceremonijų — kas jam darbot — įdėjo į masinį kapą, nes niekas nepasirūpino užpirkti atskiro kapo. Vėliau Konstanzą, Mozarto žmona, po ligos ėjo ieškoti vyro kapo, tačiau nerado, nes senojo duobkasio nebebuvo, o naujas nieko nežinojo. Taip Viena laidojo savo genijus. Taip paliko visi tą žmogų, kuris su savo begaliniu gerumu visus apibėrė dieviškais deimantais. Viena Viena!

Bonhoje visi buvo nuliūdę ir pasipiktinę tokiau begėdišku viešiečių — ypač jų didžturčių ir aristokratų — pasielgimu.

Ludwigas buvo prislėgtas: jam netilpo galvoje, kad genijai taip turi mirti ir taip yra laidojami! Jo mokytojo, pas kurį sugrįžti rengėsi, nebėra. Nejaugi dabar teks tokiame užkampyje merdėti, kur kaip jis viename laiške rašo: „Das Schicksal hier in Bonn ist mir nicht günstig“. Mat, nuolat reikėjo rūpintis vispalkalniui važiuojančiu tėvu ir tebesimokančiais broliais. O čia vis tos pačios senos vietos su liūdnais kūdikystės atminimais. Negalėjo susikaupti ir aukščiau pakilti. Jo kūrybos procesas trukdavo labai ilgai, jo vaisius prinokdavo tik tada, kai būdavo pakankamai laiko. O Bonnoje Beethovenui ir laiko nebuvo: Be to, ko buvo galima čia mokytis, jau buvo išmokęs. Bonna gyveno tik muzikos aidais, kurių versmė buvo imperijos sostinėje. Kas yra skambinęs Mozarto pianinu, tam provincija nebemiela.

Dar liko viena viltis — tapti Haydn o mokiniu.

Juozapas Haydnas buvo genialus kompozitorius. Viskas iš jo — vargoninkas, giesmininkas, kvarteto ir operos rašytojas. Bet jo sritis buvo oratorijos, kurių svarbiausios „Kūryba“ (1798 m.) ir „Metai“ (1801 m.). Ne mažiau garbės nusipelnė savo simfonijomis (140!). Išbuvęs ilgus metus Vengrijoje pas kunigaikščius Esterhazy kapelmeisteriu, gyvenęs Vienoje, vyko dusyk į Angliją (1790/92 m. ir 1794/95 m.), kur Londone, Oxforde ir kitur su dideliausiu pasisekimu pasidarbavo. Gimė 1732 m. Žemutinėje Austrijoje, mirė 1799 m. Vienoje.

Sis pamaldusis, gerasis „tėvelis Haydnas“ (Papa Haydn), vienintelis, kuris galėjo drįsti pasirodyti greta maestro Mozarto, paliko dabar Beethoveno viltis. Jau 1790 m. Ludwigas turėjo progos jį pažinti, tai buvo tada, kada Haydnas, vykdamas į Londoną, Bonnoje neilgam buvo apsistojęs. Nudžiugę muzikantai, savo mylimajam kompozitoriui pagerbti, giedojo bažnyčioje vieną jo parašytą mišlą. Pirmas Haydnui siurprizas. Po mišlų jį priėmė kurfiurstas ir supažindino su Bonnos muzikantais ir iškėlė pietus — antras siurprizas.

Ir taip toliau. Kupinas gražiausių išpūdžių muzikos tėvas atsisveikino su Bonna. Apie savo draugo Mozarto mirtį sužinojo Londone. Grįždamas į savo mylimąją tėvynę, 1792 m. liepos mėn., Bonnoje vėl sustojo, ir vėl muzikantai jį pagerbė. Ludwigas turėjo laimės jam parodyti savo kantatą, parašytą imperatoriaus Juozapo II mirties proga. Patiko. Haydnas susitarė su savo naujuoju mokiniu.

! Vieną! | Vieną! | Vieną! Sis jausmas iš naujo buvo užkariavęs Ludwigą. Tiesa, dieviškojo Wolfgango Amadeus nebėra, bet ten yra Haydnas, tas gerasis, sąmojingas, pilnas visokių muzikalių „štukų“ Haydnas, tas kuklusis kompozitorius ir kolegiališkas muzikas, tas gailėstingas tėvelis — Haydnas. Le roi est mort, vive le roi!

4. Bonna, sudiel

Kaipo šeimos galva tvarkingai vedė visus reikalus, dėl ko labai buvo mylimas savo kaimynų, pažįstamų ir kolegų, su kuriais vakarais susieidavo restorane, vadiname „Zehrgarten“, prie turgavietės. Čia Ludwigas naujojo universiteto profesorių ir dvaro valdininkų ir kitų inteligentų tarpe išgirdo daug naujo iš visų sričių. Tiesioginės pareigos prie dvaro nebuvo jau tokios sunkios, nes kurfiurstui dažnai važiuojant čia į Miunsterį, čia į Viena, čia į Frankfurtą ir dar kur kitur, muzikantai buvo laisvesni, galėjo aplankyti gražesniąsias Bonnos apylinkes. Bet visa tai Ludwigo patenkinti nebegalėjo. Beethovenas, skirtingas žmogus, ieškojo skirtingo likimo. Ne visam laikui žadėjo išvykti, tik kokiems dvejiems metams, po kurių vėl būtų grįžęs jau išmokęs visa tai, ko reikia įveikti ir didžiausiomis muzikoje pasitaikančioms sunkenybėms.

Išvykti galėjo ramia sąžine, nes tėvas aprūpintas ir broliams irgi neblogai sekėsi: Jonas tarnavo dvaro vaistinėje, Karolis jau užsidirbo duoną muzikos pamokomis. Visa tai buvo pasiekta Ludwigo pastangomis.

Lėšas davė kurfiurstas, labai suprantamas dalykas! Mozartas, kurį jis taip buvo norėjęs partraukti į savo dvarą, jau buvo miręs, į jo vietą dabar nuziūrėtas Beethovenas, Bonnos pilietis. Maksimilionas suprato, kad Bonna turėdama tokį savo genijų netrukus paverš iš Vienos muzikos hegemoniją.

Bičiuliai ir pažįstami labai įdomavosi Ludwigo kelione. Daug jų įrašė atminimui eiles ir mintis į albumą, kuriam randami tarp kito štai kokie pasakymai:

„Žmogaus tikslas:
tiesa pažinti, grožis pamėgti,
gėrio siekti, geriausiai daryti.

Strove.“

Dvaro zakristijonas, Eilender, parašė:

„Veik, nes vienas mokslas laimingu nedaro“.

Vėl kiti jam linki būti blaiviam, nes gamta tik tam tepripildanti taurę, kuris iš palengvo iš jos geria.

Sunkiausiai Beethovenui buvo atsisveikinti su Breuningų šeima, kurioje jis rado tiek daug meilės ir jaukios šilimos, kurios labai trūko jo namuose. Leonora jam parašė į albumą šiuos Herderio žodžius:

„—Freundschaft mit dem Guten,
Wächset wie der Abendschatten
Bis des Lebens Sonn. sinkt.

Ihre wahre Freundin *Leonora Breuning*“.

Bonn den 1. November 1792.

Gerasis jo prietelius, grafas Waldsteinas, kuris nuolat rėmė Beethoveną kuomet beįgalėdamas, jam išvažiuojant į Viena, atsisveikindamas įteikė šitokį laišką:

„Mielas Beethovenai! Tamsta vyksti į Viena, vadnasi, pildosi, kad ir ilgą laiką sutrukdyti Tamstos troškimal. Mozarto genijus, ir šiandien dar gėda, verkia mirusiojo savo auklėtinio. Amžinat gyvoji, Haydno dvasoj jis kiek apimė, bet nerado dirvos, tolimesnei kūrybat. Bet Haydnas turi būti grandis, jungiantį jį su tuo didesniu. Nuolat dirbdamas, Tamsta įgyst Vlenoj Mozarto dvaslos iš Haydno rankų. T kras Tamstos bičullis, Waldsteinas“.

Bonnoje, 1792 m. spalio 29 d.

Tai bene bus visų reikšmingiausias žodis. Pirmąsyk čia randame vienoje vietoje Mozarto, Haydno ir Beethoveno vardus, kurie vėliau neišskiriamai bus ir pasiliks sujungti visiems amžiams.

Iš tų žodžių aiškiai jaučiamas pasitikėjimas Beethoveno geniališkumu. Kiti tokiu pasitikėjimu nepasižymėjo, nes nors Ludwigas buvo aukštai statomas kaip skambintojas, tačiau kaip kompozitorius ypatingos reputacijos nebuvo įgijęs. Waldsteinas kad ir giria, tačiau nenutylia, kad reikia jam dar daug padirbėti.

Nuo savo tėvo, savo brolių — nė žodžio.

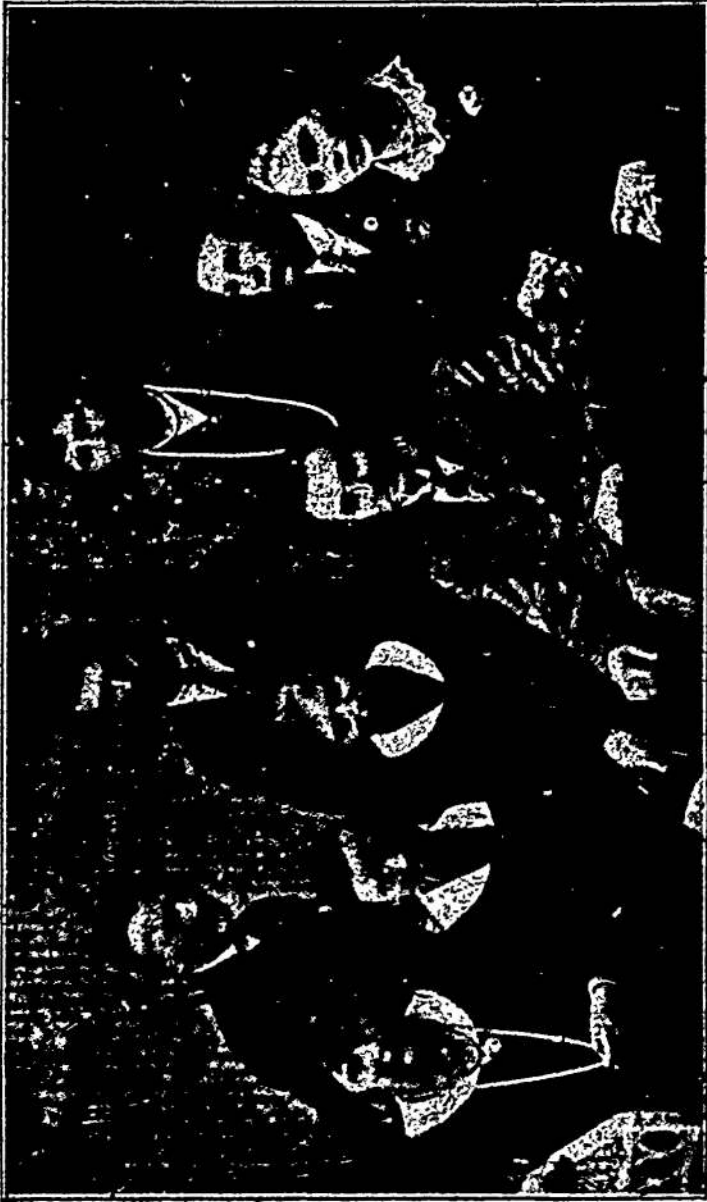
Haydnas

Beethovenas skubėjo į Viena, kaip Albrechtas Diureris 1505 m. į Veneciją. Jacopo de Barbari 1500 parnešė Diureriui iš Venecijos žinią apie žmogaus kūno sudėjimo proporcijos dėsnius ir papasakojo, kad, žinant tuos dėsnius, galima vėl pažinti žmoguje dabar atsitiktinybių sudarkytą Dievo paveikslą, ir jis kūrinį pavaižduoti, kas žinoma, ir yra aukščiausias meno tikslas. Jis parodė Diureriui kelis savo paveikslus, pieštus pagal naujus proporcijos dėsnius, bet nepasakė, kaip tie dėsniai formuluojami. Diureris pasiryžo pats tą paslaptį iširti, ir 1505 metais iškeliavo į Veneciją. Tų dėsnių ieškodamas, ketino dar vykti ir į Bologną, kur kažkas žadėjo jį pamokyti apie tą „heimliches Perspektiva“. Sugrižęs į Vokietiją, Diureris norėjo parašyti knygą ir visiems atskleisti grožio paslaptis.

Iš Bonnos Beethovenas išvažiavo 1792 m. lapkričio pradžioje. Buvo neramus laikas. Prancūzų revoliucija senai visus baugino, o 1792 metais revoliucionierių kariuomenės tiesiog ėmė žygiuoti į Vokietiją. Maksimilionas Franciškus, jausdamas pavojų ir sau ir savo dvarui, mielai atleido kuriam laikui savo vargoninką. Ludwigo kelionė buvo labai triukšminga, drožė tiesiai per hesų kariuomenės vidurį. Po įvairių nuotykių lapkričio 10 d. jis jau buvo Vienoj. Antrą kartą Beethovenas atvyko į Viena ir joje pasiliko visą amžių. Tuo tarpu Prancūzų kariuomenė užėmė Kėlno kunigaikštystę, Maksimilionas Franciškus pabėgo. Kitais metais pavasarį jis dar buvo sugrižęs į savo dvarą, bet 1794 m. rudenį vėl gavo išsikraustyti ir jau daugiau savo krašto nebematė. Jis mirė vienas, visų pamirštas, 1801 m. liepos 26 d. Hetzendorfe, prie Vienos.

Važiuodamas į Viena, Beethovenas vežėsi keletą kompozicijų, iš kurių pažymėtina imperatoriaus Juozapo II., kurfiursto brolio, mirties proga parašyta kantata, kurią anksčiau Haydnas buvo peržiūrėjęs. Lyginant su pirmesniais veikalais, kantata rodo didelę pažangą. Mažiau ykusi antroji kantata, parašyta naujam imperatoriui pagerbti; ji maža skiriasi nuo tais laikais priimto šablono. Daug vertingesnės 24 variacijos, parašytos apie Rhigini „Venni amore“. Jų tonuose girdėti jauno liūto balsas. Vežėsi ir „Riterių baletą“, kurį parašė grafo Waldšteino prašomas, keletą mažesnių dalykų: duetų, trio, kvartetų.

Mozartas, 22 metus eidamas, jau buvo buvęs ir Vienoje, ir Paryžiuje, ir Londone, ir Romoje pas popiežių, iš kurio jis, 12 metų vaikas, gavo ordeną. Jis buvo Bolognos ir Veronos akademijų narys, Milanui rašė operą, italai jį vadino „signor cavaliere“. Kūrinių skaičius viršijo 300. Labai išmokslintas: Salzburge mokėsi kamerinės ir bažnytinio stiliaus muzikos, Italijoje operų, Manneime simfonijų kompozicijos. Gerai išauklėtas, vispusiškai išlavintas, maļonaus būdo žmogus, su didele meni-

Rygos ateitininkai abiturientai 1926/27 m. m. Iš katrės į dešinę pirmoj eilėj sėdi: M. Svaršins-
kaitė, A. Masilionytė, Pr. Ramonaitė, gim. mok. ir kuopos globėjas T. Sidiskis, Jonas Stabinis, A.
Čikstyti; antroj eilėj: P. Markevičius, Jurgis Stabinis (tė 26 m. balgė fatvių gimn.) ir O. Simonaitytė.

ninko reputacija, 1781 m. Mozartas nuvyko į Viena iš kurios niekuomet nebeišvažiavo.

Vienuolika metų vėliau į Viena keliauja kitas muzikas. Jis buvo buvęs Olandijoje, bet negavęs nei ordenų nei pinigų. Jis norėjo rimtai mokytis, bet aplinkybės neleido. Menkai išlavintas, dar menkiau išauklėtas, vežasi tik keletą kompozicijų. Užpakalyje palieka į kapus žengiantį tėvą, priešakyje — mokykla. Mokinys atvyksta į Viena, iš kurios jis niekuomet nebeišvažiavo.

J. Matusas-Sedauskas

Lietuvių tautos dokumentavimo klausimu

Tauta yra gyvas organizmas. Na, o gyvieji organizmai sensta, arba kitaip sakant, kuris jų jaunesnis, tas vertesnis ir patvaresnis. Jei imsime tautas, tai iš jų jaunesnės turi daugiau kurlamųjų pajėgų ir pasiryžimo. Lietuvių tauta, kalpo tokia, labai sena, bet savo tikrai tautišką valstybinį gyvenimą ji pradėjo gyventi dar visai neseniai, — vadinasi, ji yra jaunutė. Del to jos ateltis — šviesti, daugiau pasakysiu, Lietuva privalo pasauliui tarti savą lietuvišką žodį, ji turi pasireikšti pasaulio istorijoje.

Lietuva jauna, bet mes esame dar jaunesni. Mūsų sielos pilnos jėgų ir užsidegimo. Tik tą ugninę jėgą turim pakreipti tinkama linkme. Ko griebsimės? Kuo patarnausime savo Motinai-Tėvynei? Daug kas atsakys: griebsimės mokslu, nes šik garsūs mokslininkai iškels Lietuvą. Tačiau aišku, kad daugelį mūsų jaunųjų draugų nepavyks iškilti į mokslo aukštybes ir iš ten skelbti Lietuvos vardą. O iš kitos pusės turi gi būti būdas, visiems mūsų prieinamais darbais kelti Tėvynę. Manysčiau, kad lietuvių tautos dokumentavimas, ir bus toji dirva, kur visi gali patarnauti savo tėvų žemei.

Patogumo dėlei skirsiu Lietuvos praeitį nuo dabarties. Ką matom praeitį? Joje mūsų šalis kaip ir dokumentuota: esama įvairiausių raštų bei dokumentų apie lietuvių savumus ir gyvenimą. Nereikės geležinkeliais važiuoti, ar orlaiviais lėkti į kitas šalis, štai, čia jau, pačioje mūsų žemėlėje, pilna rašto paminklų: jų esama klebonijose, dvaruose, telsmų archyvuose, notarų raštinėse ir apskritai visų Lietuvoje veikusių valstybinių ir privatinių įstaigų dokumentų rinkiniuose. Tad mūsų, jaunųjų, vieną švenčiausių ir pirmučiausių pareigų kibtį į tas dulkėtas popierių krūvas ir iš jų išrinkti būdingus šlokio ar tokio atžvilgiu raštus. Antras darbo laipsnis tai — rastas žinias sisteminti ir stengtis jomis nušviesti vieną ar kitą gyvenimo pusę arba, pagaliau, kad ir atskirą dalyką. Tenka pridėti, jog šitokio darbu mes ir patys sau patarnausim, būtent, įprasim į sąžiningą, kruopštą ir kritingą tyrimą.

Yra ir antroji Lietuvos dokumentavimo rūšis. Ji daug mažonesnė ir lengvesnė už aukščiau minėtą. Čia ir patys nesyki turėsime šlokios tokios apčiuopiamos naudos. Turiu galvoj dabartinio gyvenimo dokumentavimą. Tautos gyvenimas sudėtas iš asmenų gyvenimo, taigi, norint rengti tautos istoriją, pirma reikią parengti asmenų istoriją; reikią užrašyti, ką kiekvienas esam girdėjęs, matęs ir pergyvenęs. Oficialūs dokumentai yra sausas dalykas, kaulai be griaučial. Iš jų nesučiupsim gyvos tautos dvasios ir plaudančių gyvenimo arterijų. Įsakymai, įstatymai ir visokios taisyklės rašomos iš anksto, normatyviu būdu, vadinasi, čia kalba tautos ar valstybės vadai. Ogi tautos gyvenimą daugiausia sudaro platieji sluoksniai; jie savo gyvenimo ir dvasios prizmoje atmuša ir perlaužia įsakymų ir normų šviesą. Vadinasi, norint pažinti tautos nuotaiką, norus ir troškimus, reikią krepstis į atskirų žmonių gyvenimą. Juk, pagaliau, vieno asmens dvasioje visa tam tikro laiko nuotaika, bendri mokslo daviniai, veiksmas ir pastangos susikombinuoja į slėpiningą mozaiką. Tad, nesidalrę į šonus, imkim ir rašykim savo dienoraščius, o jei ne, tai nors autobiografijas. Būtų gera praktikuoti gaunanųjų ir slunčiamųjų raštų knyga: čia, pagaliau, praktiška nauda, nes užfiksuojama adresai ir raštų turinys, na, o to reikią, užvedant oficialią korespondenciją. Aš ypač noriu brangiuosius draugus sudominti dienoraščiu ir autobiografija. Kai kas iš to gali pasijuokti, pav., iš senesniųjų bet vyresniųjų tarpo, bet po 10-ties, 20-ties, ar 50-ties metų ne vienas rimtas vyras smalsiai tyrinės mūsų jaunų dienų raštėlius. Nesakysiu, kad rašytumėm, tik jauni būdami ar besimokydami, bet priešingai, ir subrendę, ir kitus mokydami to neužmeskim. Čia—gyvi, šilti istorijos dokumentai. Mums šioje srityje sektiną pavyzdį parodė gerb. prof. A. Dambrauskas. Perskaitydamas „Mūsų Senovėje“ jo užrašus, žmogus jautiesi tiesiog užintriguotas: čia šviesėja, plikėja ir aiškėja ne vienas Lietuvos gyvenimo faktas. Ak, kiek būtų naudos būsimoms kartoms, jei mūsų dabartiniai gyvenimo, visuomenės, ir mokslo vadai vestų tokius jau užrašus. Ana, tokiems darbams žmonės laiko randa net karlaudami, sakysim, Liudendorfas, Hindenburgas, patsai Vilis Antrasis...

Save dokumentuoti turi visa tauta. Minėjau individus, bet tą darbą turi varyti ir šeimos. Reikią šeimynų kronikų. Kas tai padarys? Mes. Est studentas ar moksleivis, parvažiuosi atostogų, imk ir pradėk jūsų namų kroniką. Nebijok, tęsėjų atsiras. Pagaliau, reikią prie to lenkti ir prašinti šeimų tėvus ir mėtinas. Galima sakyti, kad Lietuvoje šitoks darbas judinte nejudintas. Tad būkim pionieriais! Manau, kad pastarojoje rašto rūšy mūsų gražiai parems tėveliai: na, ar ne malonu užrašyti naujas situoktaves, krikštynas, mirimus, atsiskyrimus, gyvenimą nulemiančius įvykius, nepaprastus pasisekimus ir nuostolius, sumanymus ir taip be galo. Nemanykit, kad čia jau visa nauda. Per šeimų kronikas visuomenė žengs prie kaimų ir mokyklų kronikų. Taip visi

įprasim bendriau žūrėti į gyvenimą, geriau susigyvensim su brangtąja Lietuva. Ta proga puse lūpų prasiūnau, kaip plati Lietuvos istorijos dirva. Mums reikia savų miestų, apskričių, miestelių, valsčių, bažnytklemių, atskirų įstaigų ir organizacijų istorijų. Tas prieš akis stovįs reikalas tegu būna akstinas rašyti nors ir paprasčiausius dienoraščius ir kronikas. Lietuva tiek amžių buvo pamiršta, purvinama. Tačiau blogiausia, kad kitataučiai visai nerado reikalo domėtis grynai lietuviška kultūra, jie net nelgė mūsų tautos egzistavimą žemės paviršiuje. Tad, atgavę laisvę, mes pasistenkim įmušti istorijon lietuvišką antspaudą. Mūs prosenačiai lietuvių vardą užrašė darbais bei žyglais, mes, naujoji karta, užrašykim jį raštais, bet ne kitaip tik lietuviškai. Tada, jei mes prilieskim, ir išsikeltumėm į kitus plotus, mūsų vardas liks amžinai lietuviškai užrašytas istorijos lapuose. Kudirkka, tas intelligentingas laudies sūnus, sušunka Lietuvai: „Iš praelties Tavo sūnūs te stiprybę semia!“

St. B-kaš

Kaip tarti žodis „ateitininkas“?

Mes esam linke ką kalbėdami kai kuriuos kalbos žodžius tarti ne visai taisyklingai, juos tardami negerai statome kirtį. Mes esam įpratę tarti „*valdininkas**), *valdininkas*, *tautininkas*, *karininkas*... Taip tariame daugumas ir žodį „*ateitininkas*“. Mūsų kalbininkų sakymu, tai yra iškrypimas iš senųjų lietuvių kalbos vėžių. Kalbininkai reikalauja, kad mes „*vardininkui*, *valdininkui*, *tautininkui*, *karininkui*...“ kirtį dėtumė galūnėje—*ininkas*, nes to reikalauja kitų žodžių analogija: *varda*—*vardą*, *vardininkas*, *kara*—*karą*—*karininkas* (kurie taria rašo *karė*—*karės*, tie taisyklingai sako ir *karininkas*, bet rašomojoj kalboj labiau, rodos, įsigalėjęs žodis *kara*, *ry*, tad su juo sutiks geriau ir *karininkas*), *darba*—*darbą*—*darbininkas*, *lauka*—*lauką*—*laukininkas*, *valdžios*—*valdžių*—*valdininkas*, *tautos*—*tautą*—*tautininkas*, *kalbos*—*kalbą*—*kalbininkas*, *mergos*—*mergą*—*mergininkas*... Taip turime tarti ir žodį „*ateitininkas*“—*ateities*—*ateičių*—*ateitininkas*.

Yra ir žodžių, kurių kirtis lieka šaknyje: *mokslas*—*mokslų*—*mokslininkas*, *dvasia*—*dvasios*—*dvasių*—*dvasininkas*, *lenkas*—*lenko*—*lenkų*—*lenkininkas*, *akis*—*akio*—*akių*—*akininkas*...

Iš duotųjų pavyzdžių, manom, bus aišku, kaip reikia šie žodžiai tarti. Manom, kad ir ateitininkai ar kiti, kalbėdami apie ateitininkus, tars ne „*ateitininkas*, *ateitininkai*“, kaip esam daugumas dabar įpratę, bet „*ateitininkas*, *ateitininkai*“, kaip reikia iš kalbos taisyklių tarti.

*) Spaustuvel neturint kirčių ženklų, įvairiai kirčiuotas raides žymime kursyvu. Red.

A. A. Jonas Kaminskas

Lietuvos žemelė kryžiais kryželiais nuklota, skausmo godoms nugodota. Pačiam gyvenimo pavasary mes dažnai netenkame žymios dalies geriausių Tėvynės ir Bažnyčios sūnų, mūsų bendro darbo pionierių. Vieni krinta, bekovodami su sunkiomis gyvenimo aplinkybėmis, kitus 'vėl' — netikėta likimo ranka išskiria iš dirbančių tarpo.

Liūdnas vargo balsas ir vėl mums skelbia skaudžią žinią... Rugsėjo mėn. 30 d. Kauno miesto ligoninėje, staigios apendicito ligos nuvargintas, apleido šį vargo pasaulį ir nužengė amžinybėn vienas žymesniųjų ateitininkų darbuotojų a. a. Jonas Kaminskas, Vilkaviškio „Žiburio“ gimnazijos VIII kl. mokinys. Juodas gedulo šydas aptraukė artimiausių mirusiojo draugų ir pažįstamų veidus, skausmo ašaros suvilgė jų blakstienas. Tikrai gaila, be galo gaila Jonai! Juk velionies asmeny gimnazija neteko savo uolaus mokinio, klasė gero draugo ir ateitininkų organizacija aktingo nario.

Pasaulio šviesą Jonas išvydo 1908 m. Vilkaviškyje. Laimingai baigęs pradinę miesto mokyklą, gražių ateities vilčių vedamas, toliau mokosi „Žiburio“ gimnazijoje. Jo mokslo kelias nebuvo rožėmis klotas, kaip vargo tėvų sūnus, neturėjo „tų“ patogumų,

kurių turi daugelis moksleivių. Bet savo uolumu ir sistemingu darbu jis prasimuša į pirmųjų eiles ir į VIII klasę pereina pirmuoju mokiniu.

A. a. Jonas buvo tylaus ir kilnaus būdo jaunuolis. Ypač pažymėtinas jo karštas religingumas, ideališkumas ir artimė meilė. Tikėjimo idealas jam buvo patį šventasis, kilnusis idealas, kuriam iš širdies dirbo visą savo gyvenimą. Būdamas kantrus ir patvarus, jis nereikšdavo dėl menkniekių nepasitenkinimo ir, rodos, visumet laimingas kiekvienam atvira širdimi ir draugiška meile šypsėjosi. Gal dėl to mokėjo kuo gražiausiai sugyventi net su savo draugais, bet ir su priešingų įsitikinimų žmonėmis.

Jau pirmose gimnazijose klasėse Jonas pažįstamą ateitininkus. Patilęs jų kilmies idealus, buvo ištikimas ir aktingas ateitininkas ligi pat mirties. Jaunesniųjų ir vėliau vyresniųjų ateitininkų susirinkimų programose aktingai dalyvauja savo rimtais referatais, rašinėliais ir patarimais. Ypač pasižymėjo uoliu spaudos patinimu ir darbu eucharistininkų tarpe. Paskutiniu laiku velionis buvo Kuopos Valdybos narys. Tiesa, Jonas dirbė tyliai, nesireklamuo-damas, bet daug, labai daug nudirbo. Jo darbą Vilkaišio ateitininkų kuopa pamiršti negali. Jis visiems ateitininkams yra gyvas pasiaukojimo, organizacijos meilės ir darbštumo pavyzdys.

Anksti Jonas pabaigė gyvenimo kelionę. Kaip kuklus buvo velionies gyvenimas, tokios ir laidotuvės. Nedidelis studentų ateitininkų būrelis palydėjo Jono karstą į Kauno kapus ir paliko ilsėtis amžinai.

P. Kapsalins.

A. a. Aleksas Puida

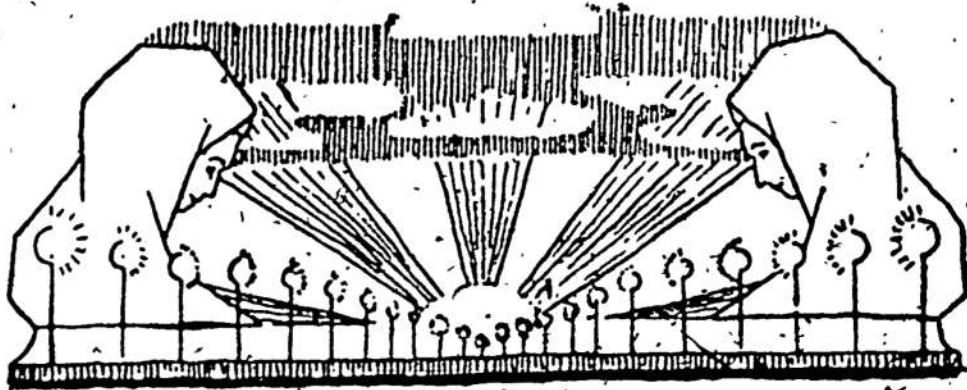
Kauno Aukštesniosios Technikos Mokyklos ateitininkų kuopa neteko savo brangaus draugo a. a. Alekso Puidos, kuris š. m. rugsėjo m. 13 d. apleido šį pasaulį.

A. a. Aleksas buvo tikras katalikas, ateitininkas. Jis nebojo net savo silpnos sveikatos; atlikęs savo pareigą mokykloje, voliai dalyvavo ateitininkų, abstinentų darbuose; buvo eucharistininkas, savo mokyklos eucharistininkų vedėjas. Dažnai ėjo prie Šv. Sakramentų ir šioje dangaus puotoje dalyvaudamas stiprino savo jėgas, rengėsi dideliems ateities darbams. Be to, dirbo pavasarininkuose, su kuriais ir mokslo metais palaikė glaudžius santykius, rašė jiems laiškus.

Sveikatai susilpnėjęs, turėjo pertraukti mokslą, bet ir tada idejos darbo nemetė. Net ir gydytojams atsisakius gydyti jis buvo ramus ir dirbo. Stai kaip jis man tada rašė: „Jau mano jėgos silpsta, matau, kad jau greit mano kūnas bus pridengtas šalta velėna, o siela eis ten, kur ji užsidirbo...“

„Todel turiu skubėti, kad paspėčiau atlikti savo paskyrimą žemėje.“ Arba toliau: „Pirmininkauju pavasarininkų kuopai, šaukiu susirinkimus, bet gaila—ne į kiekvieną pajėgiu nueiti“. Taip jis dirbo iki pat paskutinių dienų, ir tik keletą dienų prieš mirtį atsiskaitė su organizacijomis, galutinai sutvarkė savo sielos reikalus ir ramiai laukė mirties.

V. Sellokas.

J a u n ų j ų ž i e d a i

M. Ltnkevičius

JAUNOS DIENOS

Mūsų dienos — jaunos dienos	Kas tos kančios, kas nelaimės,
Mūsų norai — kilt aukštyni!	Kas pasaulio mums vargail
Mums žygiuojant žvanga plienas:	Sau žygiuokime be baimės —
Ei, jaunieji, vis pirmyn!	Drąsus būkime, draugail

Antakulis

Rytojus

Vakar, šiandien, rytoj, — tais žodžiais nusakome, kada kas nors įvyko, dabar atsitinka, ar ateity kada įvyks. Šitais trimis laiko matais žmonės visokius gyvenimo atsitikimus matuoja. Ir mes pratę kiekvieną kartą sakyti, kad vakar buvome, pav, mokykloje šiandien ruošiamė pamokas, o rytoj bus šventa. Visur mėgstame pasakyti: vakar, šiandien, rytoj.

Kas buvo vakar — mes žinome; kas dedasi šiandien — mes matome; o kas bus rytoj — spėjame.

Rytoj, kas bus rytoj? — Štai klausimas, apie kurį sukasi daug įvairių minčių, tai klausimas, kuris žadina ne vien jaunuolio smalsumą, bet ir žilo senelio budrų nujautimą. Apie rytojų visi galvoja: ir vargšas ir turtingas, ir didelis ir mažas, ir mokinys ir mokytojas, mergelė ir bernelis, visi nori išpėti, kas bus rytoj.

Vargšas galvoja, kur rytoj galės galvą priglausti, turtingasis galvoja, kaip jis apsaugos ir padidins savo turtus; jaunoji mergelė ir bernelis svajoja apie meilę ir rytojaus laimę.

O mes, sėdintieji mokyklos suole, ar negalvojame, kas bus rytoj? Galvojame, svajojame, rūpinamės. Mums rūpi labiausia, kad dvejetuko negautume. O, kaip mes nemėgstame dvejetukų!

Kad mokytojai mus suprastų, tikrai mums dvejetukų nestatyti — taip galvoja ne vienas. Bet palaukit, kai aš būsiu ar inžinierius, ar kunigas, gydytojas, teisėjas, mokytojas — man nieks dvejetukų nestatys, — nusiramina tas pats nelaimingasis.

— Aš būsiu kunigas, sako vienas; — kunigas taip gražiai rankas iškėlęs meldžiasi, žmonės laimina. Aš taip pat gražiai melsiuos, sakysiu pamokslus, žmonės susigraudins, verks. O kaip bus gražu, kad aš apsivilksiu ilgą juodą rūbą...

— Aš būsiu mokytojas. Jam bepigu: ateina gražiai pasirėdęs į klasę, visi mokiniai sustoja. Paskui pasišaukia kurį, liepia pasakoti, pastato pažymį, vieną moklinį subara, kitą pagiria — visi klauso. Visi jį gerbia, visi jo bijo, o jam pamokų nereikia mokytis...

— Aš būsiu, svajoja trečias, inžinierius. Žiūrėk, jis su automobiliu važinėja, žiūri, ką veikia darbininkai, nubraižo vieną kitą popierėlį, gauna pinigų. Mano dėdė, ana kokius gražius namus pasistatė — pats sugalvojo, kur reikia kas padaryti. Dabar gyvena, kaip ponas, pinigų nespėja skaityti...

— Aš būsiu teisėjas, sako kitas. Teisėjas rimtai atsisėdęs išklauso žmonių skundų ir pasako išfarmę, kurios, turi klausyti ir kaltintojas ir kaltinamasis. Kiek aš čia galėsiu išgelbėti nusikriaustų žmonių, padėsiu atlyginti jiems padarytas skriaudas. Aš visada ramus, rimtas ir teisingas būsiu, o už tai mane žmonės gerbs ir gal į ministerius paskirs...

— O aš būsiu gydytojas, svajoja kitas. Jam tai visai gerai: pažiūrėjo į ligonį, pabarškino į krūtinę, paėmė dvidešimt litų ir baigta...

... Ir taip visa klasė mažučiu galvočių susirūpinusi sprendžia savo rytojų. Visi mano, kad syki peržengs gimnazijos slenkstį, tai jau pateks į tikrą rojų. Bet ir tame rojui kalbama apie rytojų.

Rytojus rūpi visiems.

Net ir paukšteliai ir žvėreliai, kurie neturi proto, rūpinasi apie rytojų, apie savo ateitį, suka lizdelius, taisosi urvelius, gabenasi maisto.

O kaip turi apie jį rūpintis žmogus, kuriam paskirta žemėje karaliauti, naudotis gausiomis gamtos dovanomis, kurias rūpestingas pasaulio kūrėjas jam suteikė? Visas platusis, pasaulis su visomis grožybėmis ir gėrybėmis, tau, žmogau, paskirtas! Tu turi išmokti jį valdyti, tu turi išmokti padėkoti kūrėjui.

Rytojų tu, brangūsis mokslo drauge, vaizduojies gražiausiose varsose, savo mintyse susistatai didingiausių planų, maža tavo galvutė netalpina visų sumanymų, o širdis neranda troškimų ribos. Bet kas iš visų tavo norų ir troškimų, jei nedirbsi, lauksi, kad viskas savaime pats įvyktų? Ir štai, juo daugiau trokšti, juo daugiau turi dirbti.

Į savo rytojų, mokslo drauge, tu eisi tik per mokslą. Kas daug skaitys, daug mokysis, tą rytojus nebaidys. Kam teks įžengti į rytojų nepasiruošus, kaip tam žiogui, kuris per vasarą griežęs

žiema atėjo pas skruzdę maisto prašyti, tam visados bus sunku, ir į jo vėidą niekad os laimė nenusišypsos.

Rytojus yra tamsus: gal jis mums neša laimę, o gal ir nelaimę. Laimėje ir nelaimėje vienaip jaučiasi tik koks žmogus, kuris moka Aukščiausiam už laimę padėkoti, o nelaimėje pasiguosti.

Ar rytojus pasibaigs? O ne, rytojus bus visados: mes pasieksim savo tikslą, išeisim mokslus, o vis prieš mus stovės rytojus. Rytojus mus ves iki grabo lentos, iki visagalio Viešpaties amžinos karalystės vartų.

Rytojus stato vis naujų uždavinių. Rytojus reikalauja, kad viską šiandien padarytum.

Šiandien dirbu rytojui, o rytoj dirbsiu naujam rytojui.

Fidelljus

Aš ir bitės

Motutė man dažnai papasakoja, kad aš, atėjęs į šį pasaulį, radau pas mus nemaža bičių ir kad jos mano krikštynose dalyvavusios — podžius medumi vaišinusios.

Del to iš pradžių mano santykiai su jomis buvo kuo geriausi. Nepasitaike dar jų gylių paragauti, o medumi neretai ir skruostus išsitepdavau.

Kartą, nuėjęs į sodą, sumaniau pažiūrėti avilių, ką veikia mano gerosios draugės. Del mandagumo pabeldžiau į dureles; išgirdęs dūzgimą atsidariau. Tik, Oil — Surikau, pajutęs skausmą nuo jų pasisveikinimo. Toliau neatsimenu, kaip ten buvo, tik pasijutau atneštas į pirkia, bet jau su ragučiais kaktoje, ir pradėjau bijotis, kad jle neužaugtų toki, kaip ožio. Bet su jais didelės bėdos nebuvo, atgal į kaktą sulindo, tur būt, pabijoję, kad nenulaužčiau. Tik pyktis ir kerštas viešpatavo tol, iki gavau sugulusias prie laktelių bites pro sąsparos kampa puikiai aplieti.

Ėjo diena po dienos, savaitė po savaitės. Su mano bitėmis nieko ypatinga neatsitiko. Tik, štai, sulaukėme Šv. Petro. Visiems išvažiavus į atlaidus, man teko tą dieną bitės „ganyti“. Nors ir šventą buvo, bet jos visu smarkumu dirbo, o vidudienį ir „zyluoti“ pradėjo. Tuo tarpu aš, nemėgindamas jų malšinti, atsisėdęs mąstau apie močiutės pasaką, kad Dievas, sutvėręs bitę, paklausė jos, ar ji sutiktų nerinkti medaus iš raudonųjų dobilų, ar šventą dieną švesti. Ji, kaip tik mano nelaimėi, išsiriško šventą dieną nešvesti.

Taip man bemažant, vienas spiečius sutūpė pačioj obels viršūnėj. Tuo tarpu pakyšt per sodą kaimynas. Aš nudžiugau — tikėjaisi, kad padės šiuos paukštukus iš obels iškraustyti. Bet apsiyviau — jo būta prieš bites nusistačiusio. Taigi, jis man tik patarė jas, lyg kokį paukštį, nušaut ir dar pridūrė, kad čiagnėra ko bijoti. O aš, nežinodamas ką daryti, dar labiau nuliūda u. Tik saulė manęs pasigailėjo — išvijo iš obels viršūnės

tuos mažuosius paukščius, kurie, kiek paskraide, susimetė jau visai žemai. Aš vėl nudžiugau. Užsikūriau rūkalą, gerai apsitaisiau, pasiemiau sietuvą ir pradėjau sėmimo ceremonijas. Būtų gerai pavykę, bet, palindus keletai birzgučių po drapanomis, nė nejutau, kaip viskas iš rankų iškrito. Tik sietuvė, jau su bitėmis liko medyje kaboti. Vašiuko snapui nulūžus, ir ta, lyg girnų kūlys, plumtelėjo žemėn. Maniau, kad visos bus negyvai užsimušios, bet, kur tau, lyg dūmų kamuolys, pradėjo kilti aukštyn ir gal būtų geresnio šeimininko lėkusios ieškoti, tik, mano laimei, čia pat prie prirengto avilio susimetė. Mano misija tikrai puikiai pavyko. Už tai nuo parvažiavusiųjų gavau riestainių ir magaryčioms bitininko vardą.

Gražus vasaros sekmadienio popietis. Saulutės spinduliai karštai bučiuoja žemės veidą. Žmonės gėrasi gamtos gražumu. Mūsų tarnas Viktoras užtinka prie kelio medyje susimetusių bičių kamuolį.

Čia pat ir tarnaitė Ona su kaimynų mergaitėmis apie Viktorą kalba. Vienos giria, kitos peikia. Ypačiai Ona jį apkąlba. Už tai jis jai daug nemalonių juokų iškrėsdavo.

Taigi, ir dabar jam buvo puiki proga. Mane pasišaukęs, nusivedė prie susimetusių medin bičių, liepė lįsti į rugius ir, padavęs galą vielos, kurios antras galas buvo pririštas prie susimetusių bičių šakos, pamokė, kas reiks daryti. Pats nuėjo pas kryžstaujančias mergaites ir tuoj su jomis sugrįžo. Ona pirmutinė. Davus ženklą, aš pradėjau viela šaką purtinti. Sujudintos bitelės Oną taip sugylė, kad ji, turbūt, ligi mirs, Viktoro neužmirš. Ir man rugiuose ankšta pasidarė: reikėjo kūdron šokti.

Po tų nuotykių visumet su bitėmis santaikoj gyvenu, nors jos man kartais, lyg už senas dienas keršydamos, smilktelia.

Ivalrenybės.

Van Dyckas.

Van Dyckas buvo Rubenso*) mokinys. Vieną dieną, kai didysis dailininkas išėjo pasivaikščioti, mokiniai apstojo dū paveikslus, kuriuos Rubensas škicavo. Kad geriau galėtų matyti, vieni kitus pastūmė ir, puolę į paveikslus, sumaišė jų spalvas. Kas daryti kad meisterio priekaištų nesusilauktų? „Mūsų gabiausias turi tai pataisyti“, nusprendė. Tą darbą pavedė Van Dyckui. Jis ėmėsi, kiek galėdamas geriau dirbti, taikindamasis prie Rubenso darbo. Kai šis po trijų valandų sugrįžo, pasižiūrėjęs į paveikslus, kuriuos laikė savo darbu, patenkintas pasakė mokiniams: „Šis kūrinys dar nėra mano blogųjų tarpe“.

Didžlokenė

Jurglo portretas

Savotiškas skonis.

Kartą vienas kapitonas aplankė jauną, labai protingą eskimą. Juodu susėdo valgyti. Kapitonas mokė savo draugą, kaip šakutė su peiliu vartoti, nekimšti į burną didelių, mėsos gabalų, atsigėrus lūpas nusišluostyti. Pavalgę nusiplovė rankas ir veidą. Eskimas sugebėjo tai atlikti. Tik visą laiką nekantriai žiūrėjo į muilą. Kapitonas tarė, jog jis noris gauti muilo, kad paskui galėtų praustis, todėl jam dovanavo. Tačiau eskimas, vos spėjęs nučiupti, prarijo muilą, kaip puikiausią skanėstą.

Atsiminti.

Mažoji Adeliukė kaip vakarą meldžiasi už tėvelius, auklę, didžiąją lėlę. Šiandie dar prideda:

- Ir kad Ženeva taptų Šveicarijos sostine.
- Kas ypatinga Dievuliui toje Ženevoje?
- Nugi, mama, iš geografijos užduotas tas miestas, tai noriu, kad ilgiau nepamirščiau.

*) Povylas Rubensas (1577—1640) vienas pačių garbiųjų ne tik Nyderlandų, bet ir viso pasaulio dailininkų. Jo vienas paveikslas yra Kauno Miesto Muziejuje, Van Dyckas 1599—1641, po Rubenso, didžiausias Nyderlandų dailininkas.

Apžvalga

Dr. Vinco Pietario sukaktuvės. Šiomet spalio mėn. suėjo 25 metai nuo Dr. V. Pietario—Savojo mirties. Šia proga pravartu bent trumpai peržvelgt jo gyvenimą ir darbus.

Pietaris gimė 1850 m. rugsėjo 21 d. Žiūrų - Gudelių kaime. Pirmas mokslo žinias įgijo pas „daraktorių“. Vėliau mokėsi Pilviškių pradžios mokykloje ir Mariampolės progimnazijoje. Pastarąją baigęs, įstojo Suvalkų gimnazijon. Dar žemesniose klasėse Pietaris pasireiškia kaip sąmoningas lietuvis, vadovaudamas lietuvių kuopelei.

Iš Suvalkų gimnazijos stoja Maskvos universiteto fizikos — matematikos fakultetan, kurį 1875 m. baigia matematikos kandidato laipsniu. Kitais metais imas studijuoti mediciną. Čia susipažįsta su Dr. Basanavičium. Užsimezga tarp jų glaudūs draugiškumo ryšiai. „Jungiaš mus ryšys—sako Basanavičius—daugiausia buvo lietuvybė“. Tačiau kaip įvairiai jie grūdė tai lietuvybės pamatus. Basanavičius—romantikas, „iš praeities sėmė stiprybės“ dabarčiai. Pietaris, būdamas realistas, tiki Lietuvą prikelsią tik per materialinę gerovę. Vienas kitą lyg ir papildo; viens kitą koreguoja.

Baigus fakultetą, Pietariui siūloma dvi apskrities gydytojo vietos: viena—Sibire, antra—Demjause. Pasirenka antrąją. Neilgai pabuvęs ir vedęs rusę Mariją Nikolajevną, persikelia Ustiužnon. Čia susitinka su Adomu Jakštu. Pastarasis pastebėjęs nepaprastą Pietario gabumą pasakoti paragina jį rašyti savo atsiminimus. Nuo to laiko ir prasideda Pietario literatinė karjera. Rašinėja į „Apžvalgą“, „Tėvynės Sargą“, retkarčiais—į „Ūkininką“, „Varpą“, „Zinyčią“. 1902 m. spalio 3 d. miršta ligos nukamuotas.

Svarbiausias Pietario kūrinys—tai istorinis romanas „Algimantas“. Ko nepajėgė įstebėt akylas istorikas, tą Pietaris iš amžių glūdimos savo intucija bandė išvilkti. „Algimantas“ yra lyg ir atsakymas į Henr. Siėnkevičiaus „Tvaną“, kuriame Kmicicų ir Zaglobų asmenų tamsiomis spalvomis atvaizduoti lietuviai. Tuo tarpu „Algimante“ visai kas kita. Prieš mus stovi energingi, drąsūs, išmintingi ir narsūs lietuvių kariai. Minėtina dar „Keidošių Onutė“, kuria Pietaris stengias išvesti idealios lietuvių tipą. Savo „Atsiminuose“ šalia pasakojimo elemento patiekia nemaža ir autobiografinių žinių.

Pietario raštų kalba trumpa, aiški, kai kur stačiokiška, pilna jūmoro ir senų, tačiau kalbos mokslui brangintų žodžių.

Be rašytojo—beletristo talento Pietaris turėjo visą eilę mažesnių gabumų. Buvo gana gabus muzikai tapybai, o ypačiai medicinai. Šioje srityje padaręs keletą išradimų. Tik, deja, tą

visą nusinesė į kapus. Šiaip gyvenime Pietaris buvo karštas lietuvis. Augęs lietuviškoj atmosferoj, savo kailio nepakeitė—nė gavęs šiltą vietelę toli nuo Lietuvos. Pirmoj vietoj—lietuvištos reikalai. Del to studijuoja Lietuvos istoriją, seka dabarties gyvenimą, daro fantastiškiausius planus lietuvių emigracijai Argentinon. Tik vjeną klaidą kaip lietuvis padarė, kad vedė rusę paskui pats apgailėstavo ir kitus įspėjo: „...tegul mano padėjimas cina mūsų brolių naudai ir laisvei“. Bendrai, „Pietario asmeny—rašo prof. A. Dambrauskas—galima sakyti, buvo susijungę du amžinu paveikslu: vienas prikaltos Prometėjaus, antras kentėjo Jobo*.)

AL. Z.

Vysk. Antanas Baranauskas (†1902—1927). Mūsų tautiname atgimime ir literatūroj savo laiku įžymią rolę vaidino trys Antanai: Strazdelis, Vienažinskis ir Baranauskas. Nuo pastarojo mirties šiemet lapkričio 26 d. suėjo lygiai 25 metai.

Ant. Baranauskas gimė 1835 m. sausio 17 d. (senuoju kalendorium. 5 d.) Anykščiuose. Skaityti ir rašyti pramoko namie. Toliau (1851 m.), jausdamas savyje palinkimą prie mokslo, stoja Rumšiškės raštininkų mokyklon. Tikėjosi prasimokslinsias, bet apsigylė. Ir baigęs mokyklą, turi nešti nekenčiamas raštininko pareigas. Dirba įvairiuose Lietuvos kampeliuose: Vainute, Raseiniuose, Sedoje ir galop Škuode. Nuobodus darbas, bloga ir nešvari kompanija sudarė jame slegiančią nuotaiką. Baranauskas ieško progos ištrūkti nuo raštininkystės ir pasišvesti kilniam kunigo pašaukimui.

Ir toji proga atėjo nejuočiomis. Begyvendamas Sedoje, susipažįsta su Karolina Praniauckaite. Ji tik suprato jaunuolio sielos būklę, pasiryžimus ir nuolat jam švietė skaidriu vilties žibintu.

Jos brolio padedamas, Baranauskas gauna keturių klasių pažymėjimą ir 1856 m. stoja į Varnių kunigų seminariją. Ją baigęs, studijuoja Petrapilio kunigų akademijoje ir užsienio universitetuose. Grįžęs iš pradžių profesoriauja Petrapilyj, vėliau Kauno kunigų seminarijoj. Čia kuone 20 metų dėsto lietuvių kalbą, tiria jos tarmes ir šnektas.

1884 m. pakeliamas pavyskupu, o 1897 m. Seinų vyskupu. Dabar jau „Anykščių Šilelio“ dainiūs padeda įrašal kankles, filologas kalbos turtus perleidžia įpėdiniui kun. K. Jauniui ir, užsilvilkęs teologo skraistę, griebias versti Šventąjį Raštą. Nenormalus darbas ne tik kad „giezme palaužė“, bet ir jos judintoją iškviatė iš šio pasaulio.

Baranauskas mirė 1902 m. lapkričio 26 d. Įžymiausi jo kūriniai yra: „Anykščių Šilelis“, „Pasikalbėjimas giesmininko su Lietuva“, „Kelione Petaburkan“ ir kt.

*) Prof. A. Dambrausko studija „Dr. Vincas Pietaris“ „Tautos ir žodžio“ 1926 m. IV knygoj.

Pirmame jungias gilus lietuvių dvasios atjautimas su kūrybine galia. Yra tai — anot Dr. V. Zajančauskio — skausmo ir džiaugsmo jausmu apipinta poema, dainuojanti senovės Lietuvos girių grožį. Tat „Anyksčių Sileliu“ Baranauskas pasirodo kaip pirmas lietuvių poetinis romantikas. Svarbu konstatuoti, jog ir šiandien mūsų poetai nėra pasiekę Baranausko aukštumos gamtos grožybių vaizdavime.

Antras kūrinys — „Kelionė Peteburkan“ susideda iš kelių literatinių laiškų — apdūmojimų Jausmo žvilgsniu, pastarasis „Sifelij“ žymiai prašoksta. Jame Baranauskas neverkšlena dėl žiaurios ruso rankos; jau jo kantrybė išsekus. Su didžiu dvasios pakilimu meta priešams geležinę pirštinę.

Visos jo kūrybos jautriausioji stygą yra tėvynės meilė, paremta senovės idealizavimu ir religiniais jausmais.

Al. Ž.

A. Žmuidzinavičiaus apžvalginė kūrinių paroda, nuo spalio 16 d. iki lapkričio 16 d. Parodoje buvo išstatyta apie 200 dailininko kūrinių, apimančių 1904—1927 m. laikotarpį. Tiesa, tai toli gražu ne visi dailininko darbai, nes jo kūrinius sunku į vieną daiktą surinkti. Žmuidzinavičius ištikimas gamtos sūnus, ją atsidėjęs seka ir vaizduoja. Jam įdomi kiekviena Lietuvos vieta: ar piliakalnis, ar upė, ar jūra, ar kaimas — vis tai jo siužetai. Vaizduoja ne tik Lietuvos gamtą, bet ir svetimų šalių, kurias jam teko matyti. Turime eilę etiudų ir tipų, iš Amerikos gamtos. Portretų parodoje maža, bet reikia pasakyti, jog ir tie patys nevykę, nes ne čia jo sritis. Žmuidzinavičius gamtą vaizduoja, kaip realistas, nors retkarčiais ir fantazijos įneša. Bet šios rūšies kūrinių nedaug (Pav. „Režėjimas“, „Susigriežimas“...) senesniųjų darbų įžymesni bus šie: „Džukų bajorų kaimelis“, „Saulėje“, „Rytmečio giesmė“, „Miunchenas naktį“, „Nakvynė tyrumose.“ Ypačiai įdomus savo gilia nuotaika „Nemuno ūkana kyla.“ Tarp šiomet sukurtų randame gražių kompozicijų „Raliuoja“, toliau — „Sienas pamario pievose“ ir k.

V.

Marcelin Berthelot sukaktuves. Šiomet suėjo 100 m. nuo šio žymaus prancūzų mokslininko chemiko gimimo. Ta proga spalio 25 d. įvyko iškilmingas jo paminėjimas, į kurį atsilankė daug aukštųjų svečių: R. Prezidentas, Prancūzijos pasiuntinys Lietuvai, Švietimo ir Krašto Apsaugos Ministeriai, daug profesorių... Salė pilna studentų. Paminėjimą atidarė U-to Rektorius, savo kalboj pažymėdamas: „Didelė garbė yra prancūzams, kad jie davė tokį mokslininką. Tačiau jis priklauso ne tik jiems, bet ir visam civilizuohtam pasauliui... Jis genialus mokslininkas ne tik chemijos mokslo išradimuose, bet ir didelis filosofas, visuomenininkas“. Toliau kalba prof. V. Čepinskis, nušviesdamas Berthelot, kaip mokslininką ir visuomenininką.

— Berthelot gimė 1827 m. spalio mėn. 28 d. Jo tėvas —

— vydytojas. Tėvo sąžiningumas ir darbštumas darė sūnui didelės

įtakos. Daug įtakos jo būdai darė ir motina, kuri buvo ju-
ristė. 12 metų vaikas buvo atiduotas į Henriko IV licėjų,
Mokėsi gerai. Licėjų baigė 1848 m. Paskui studijavo chemiją
ir fiziką. Baigęs mokslą, gavo jaunesniojo asistento vietą. Po
kiek laiko buvo pakeltas vyresniojo asistentu. Laisvą laiką
skirdavo savarankiškam darbui, ypačiai chemijos srity. Už savo
nuopelnus apdovanotas 1861 m. Žakero premija ir pakviestas
profesorium. Tuo laikotarpiu jis vedė. Su žmona visą laiką
puikiai sugyveno. Nuo 1865 m. prasideda antras jo gyvenimo
periodas. Īma domėtis politika, uoliai joje dalyvauja. Bet poli-
tika jo visiškai nepavergė. Tyrinėja sprogstamąsias medžiagas,
elektros jėgos įtaką į chemijos reakcijas, išaiškino ozoną ir daug
kitų tyrimų padarė. Nuo 1884 m. iki 1907 m. prasideda paskutinis
Berthelot gyvenimo periodas. Dirba agronomijos, ypačiai chemijos
istorijos srityse, taip pat ir sprogstamųjų medžiagų. 1900 m. išrinktas
Prancūzų Akademijos nariu. Kurį laiką buvo užsienio reikalų
ministeriu. Sulaukė žilos senatvės, kurią sudrumstė dukters
mirtis. Savo žmoną pragyveno vos dvi valandas. Palaidotas
drauge su žmona Panteone, kur ilsisi kūnai pačių garbingųjų ir
didžiųjų Prancūzijos žmonių.

— Apie Berthelot dar skaitė prof. A. Purėnas ir Ž. Ū. Akad.
doc. Ruokis. Berthelot darbai chemijoje, chemijos istorijoje, agro-
nomijoje toki dideli, jog jo vardo žmonija niekad nepamirš, jo
nuopelnais ilgai naudosis.

V.

Ką jautė Vilniaus lietuviai moksleiviai* (Laiškas iš Vilniaus.)

Lengva spėti, koks buvo mūsų ūpas, kada rytą sužinojom,
kad po nakties sukabinti visi veikėjai, mokytojai, kunigija, draugai.

Valanda valandon vis naujos žinios; areštuojami visi lietuviai
provincijoj, areštuojami klebonai, Kazimiero Draugijos nariai,
mažyčiai vaikučiai išmetami iš mokyklų, langai užkalami, poli-
cijoj prispirti verkdami sodiečiai pasirašo, neleisiam vaikų lietuvių
mokyklon ...visuos kampuos rėkia: „Pogrom na Litvinow“. Čia
vėl gandai: kalėjime kunigai serga, draugus torturuoja. Nežinome
savo giminių provincijoj, nežinom savo rytojaus: gulies vakare
lovon, gal rytoj atsibusi Lukiškiuos, kur visi Lietuviai veikėjai
kankinasi.

Neaprašomai buvo gaila tą valandą: susirenkame gimnazi-
jos salėje, tik iš arešto išleistas žilas senelis ateina dreba visas ir
— „Jau, sako, „uždaroma seminarija, uždaryta jau“... Valandėlę
tyla, stebisi, visi suakmenėję, netiki gal dar neišgirdo, gal dar
nesuprato? Dar kartą sako: „Lietuvių mokytojų seminarija užda-
ryta“, ir ašaros kaip pupos, nurieda. Pravirksta visa salė: rauda
mergaitės, suspaudžia kumščius vyrai. Užtraukia salė himną. „Lie-
tuva Tėvynė mūsų,“ kurs baigias raudojimu, tik keli balsai už-

* Mūsų skaitytojams be abejo gerai žinomas skaudus Vilniaus kraštui
smūgis—lietuvių mokytojų seminarijos uždarymas. Šis laiškas tikęs „Lietuvos“
207 (2650) nr. gyvai nusako lietuvių mokslievių skausmą. Red.

baigia. Ta pati scena, kaip 1921 metais metant lietuvius iš vyrų gimnazijos, tik dar laukėm policininkų su nagaikomis ir gatvės chuliganerijos su lazdomis.

Užgirstam vėl: „Naktį ištremti lietuviai, ištremti mūsų mylimiausi jaunuomenės tėvai!“ Visi nuleidom rankas, kiekvienas galvojo: „Jau trenkė perkūnas pačian pamatan. Ką darys bejėgis mokinys?“. „Neužmiršiu to“ pasižadėjo kiekvienas, o mergaitės vėl verkti.

S, alių 9 d., sekmadienį, bažnyčioj mokinių privaryta rodos, bet tyku: nei giesmės, nei vargonų balso, nei šnabždesio... jauti, rodos, kad smaugiamas Vilniaus lietuvis paskutinį sykį atsidūsta. Skautų ir kitų moksleivių kuopų susirinkimuose tylėjimu pagerbiami kaliniai ir tremtiniai: raštuos, eilėse, prakalbose prisimename, nors nieks ne buvo tikras, kad toj minutėj atėję mėlynieji nesuims ir nenuvarys ten, kur ne vienas džiūva užduso. Vilnius, lyg toj dienoj, ašalėlėms išmazgotas,“ tik ponia graso visiems: „Neverkit man, didelė garbė bus tiems šunims, matyt lietuvių verkiant!“

Be to, bendrabūčiuos praneša: „Kas per 3 dienas nestos kokion nors mokyklon, tam bendrabuty vietos nėra“. Amatininkų mokyklos pilnintelės; namo važiuoti? Bet našlaičių kur namai?

Lenkų mokyklos kviečia: „prašom maloniai prašom, priimsime net su privilegijomis. Kai kurie daugiau dėl sriubos lietuviai, parašė prašymų. Tik sąžinė matyt emė prikašioti. „Eik priešui padų laižyti, imk privilegijas, jei ir tu toks lietuvis, kaip Tauragietis!“ Išskyrus porą, visi atsiėmė prašymus: „Perkūnas jus su jūsų mokslu, geriau bernaut cisiu!“

Susirinkome, rašome pačiam Pilsudskui prašymą, patys nešime. Sužinojo vyresnieji, kad šoks: „Kaš ką, kokį jūs čia biesą išsigalvojot, vaikai, sugadinsit mums tik visą „šeptą“ (gešeftą). Ką čia, rodos, sugadintumėm tokiems Laikinojo Komiteto pirmininkams? Na, bet reikia klausyti vyresnųjų. Eina komiteto, ponai,“ bet ir jiems valdininkų neduoda nė pauostyti, kalbasi už durų (prieškambary).

Renkamės prie Aušros Vartų koplyčios, giedam „Tavo apgynimo šaukiamės“ ir „Išgelbėk nuo priešo baisaus“; toliau visu pulku einam pas kuratorių patys be kiemo nors vadovavimo. „Mes“, sakom jam, „niekuo nekalta Lietuvių moksleivija, prašome Lietuvių Seminarijos su kunigu Čibiru priešakyje“ (ne su koku ten Šoltanu, arba U. Bei M., kaip girdėjosi).

Kuratorius *) išsigąsta: neramu, girdi „kauniencikai vaikai, biaurybės, gali ir langus išdaužyti ir patį kuratorių apipešti: skambina policijai: Susimildami, girdit policija, gelbėkit, vaikai apipuolė, nėra rodos“. O pats iškišęs galvą mokiniams sako: „Dobrze, dobrze moi kochani, tik eikit namo greičiau, wszystko będzie w porzedecku.“ tik pridėjo: „tegu rūp nas vyresnieji.“

*) Kuratoriaus padėjėjas.

Vos išsiskirstėm—supa policija raita ir pėsti gatvės, malšina „sukilėlius“ vaikus; tik psiakrew, nė vieno litvino. Mat, kol vienas kitą susikvietė tai „vaikai“ ramia sąžine nukeliavo namo.

Paskutinėmis dienomis dar beveik visi kartu lankomės repetacijose pas nenuilstamą ir atsidavusį tam darbui choro mokytoją. Mat pastarąjį gal syki visi drauge aplankysime mūsų didvyrių: Basanavičiaus, Čiurlionies, draugų gimnazistų ir Vilniaus laisvės gynėjų kapus, stiprinsimės jų dvasia ir šventų giesmių kilniais žodžiais bei graudingų melodijų tonais gydysime, gaivinsime savo sužeistas širdis. Šventaragio Klonto Balsas.

Knyga ir menas

Petras Vaičiūnas. „Gimtuojų Vieškeliu“. Trečias eilėraščių rinkinys. Kaunas, 1927. Kaina 2 lt.

P. Vaičiūnas yra vienas produktyviausių mūsų rašytojų. Savo originaliomis komedijomis ir vertimais—praturtinęs mūsų draminę kūrybą, vėl pasirodo su trečiuoju poezijos rinkiniu. Vaičiūnas yra mėgiamas poetas, ir kiekvienas naujas jo eilėraštis su malonumu pasitinkamas.

„Gimtuojų vieškeliu“ autorius save reprezentuoja, kaip Lietuvos kaimo poetą, saulėtas žydrųjų padangių ir, pagaliau, patriotinės lyrikos dainius.

Autografe „Poetas“ davęs gana vykusį savo credo, pirmoj rinkinėlio daly dainius savo poezijai ima tokius paprastus, kaimiškus siužetus, kaip „Artojas“, „Rugiapiūtis“, „Kalvis“ ir apvelka juos skambia muzikalia forma. Jo kaimo žmonės be galo nuoširdūs, savo juodame darbe randa vaikiško džiaugsmo.

„Kas mums rūpi, kas ką veikia —

Mūsų darbas, kaip malda...

Juk visiems duonėlės reikla.

O uždirbt ją — nesaldū“.

(8 pusl.)

Vykusiai filosofuoja kaimo artojas. Arba vėl, kaip paprastas, bet drauge gyvas kalvės vaizdas:

„Kaimo kalvėj visą dieną

Dan ir dan džiaugsmingai aldi.

Žalzdros žlotys tirpdo plieną.

Žeri liepsnos kalvio veide“...

(19 pusl.)

O „Žvejuose“ tiesiog ir jauti egzotiškos Lietuvos Sacharos — Užmario žvejų vargus ir nelaimes jūroje, kurie džiaugsmingai šaukia viliojančioms bangoms:

„Ei, sesutės, žalios bangos,

Neškkt mūsų vargo valti,

Kur švytuoja gelmių angos,

Kur širdis atleidišta kalte“...

(21 pusl.)

Stai, originalus dialogas tarp kirtiko ir griebėjos:

- Na, vikriau skaisti mergele!
- Žlu patsai tik nežlopsoki!
- Ech vallo, žvangi dalgele,
- Aukso varpas žemėn kloki!..

(12 psl.)

Eiliavimo forma ir vaizdingumu teikia pasigėrėti.

- „Padėk, Dieve! — Ačiū, ačiū..
- Pradalgėlių, kaip gyvačių“.

(17 psl.)

Antram skirsnelį Vaičiūnas senai pažįstamas saulėtų padangių dainius. Čia jam nieko nepridėsi ir neatimsi. Jis dainuoja apie savo pasakingąjį namelį, sielos virpėjimą ir žadina jaunimą naujiems didvyrių žygiams.

[domesnis, sekant Beranžė, „Ilgėjimasis gimtinės“;

- Aš balgtu džiūt, aš negaltu aktų sudėti,
- Blijodamas sapne išvyst gimtus namus,
- Kur nenustoja dar vilties mane regėti
- Sena mama, kur kaukia Rudkis neramus“..

(43 psl.)

Ir pasiilgimo pagautas, tiesiog vaikiškai šaukia:

„Greičiau man — lazda ir vamzdelį iš žievės!“

(14 psl.)

Paskutiniuose eilėraščiuose „Lietuvi“, „Vyti, skelk“ poetas ragina lietuvį savo didvyriškais darbais nustebinti Maskvą ir Berlyną ir kelia proto mylimų brolių lietuvių patriotinius jausmus.

Bendrai, eilėraščių turiniu ir ypač forma reikia džiaugtis. Tokių palyginimų, kaip — *mūsų darbas, kaip malda, grūdai, kaip gintaras, rūpestėlis, kaip gyvatė* — pilna. Visur optimizmas, jaunas džiaugsmas ir laimė. Del to eilėraščių rinkinys „Gimtuosiu vieškeliu“ turėtų būti kiekvieno jauno mielai skaitomas.

P. Itras Karuža.

Kun. J. Matusas. Penkios žinotines naujų laikų sektos. Atspauda iš „Tiesos Kelio“. Kaunas 1927 m.

Nuolat pasauly persekiojama krikščionybė, visai nugalėta niekumet nebuvo. Čia pildosi Kristaus pažadėjimas ją globoti. Tačiau pasitaikydavo, kad nuo Kristaus Bažnyčios atkrisdavo tam tikros partijos, senovės krikščionių vadinos „sektomis“.

Šioj knygutėj kalbama apie 5 žinotines naujų laikų sektas: baptistus, adventistus, bibliistus, metodistus ir salutistus. Čia patiekliama minėtųjų sektų istoriškai bruožai, jų mokslo išdėtis ir kritika. Pastebėtina, kad veikalis pasižymi savo aiškumu ir modžiagos įdomumu. Ypač, kartais, moksleivio protas pergyvena įvairius „tiesos ieškojimus“, „neaiškumus“ ir t. t. Čia galima atrasti tikiybines šviesos spindulių: aiškiau katalikybės tiesą patinti, tvirčiau ją pamilti ir karščiau nuo užpuoimų ginti.

Gerb. autorius rašo: „Sektos turi dar vieną charakteringą bruožą: jos dažniausia pamilusios kokią keistą idėją ir vieną

kurią šv. nraščio vietą klaidingai aiškina“ (p. 4). „Patsai kelmas, iš kurio želia visos sektos — tai protestantiškas Bažnyčios supratimas ir savotiškas šv. Rašto aiškinimas“ (p. 5). Bažnyčios dieviškojo autoriteto paneigimas, — įvairių klaidžiatikysčių priežastis.

[Klausimą, kam Dievas leidžia sektas, — atsakoma Šv. Pauliaus žodžiais: „Turi būti ir klaidžiatikysčių, kad išrinktieji jūsų tarpe išcirtų aikštėn“ (1 Kor. 11, 19). Klaidatikystės Bažnyčiai teikia progos „aiškiau paskelbti apreiškimo turinį ir jį apginti. Pagaliau, kai priešų atakos prieš Kristaus Bažnyčią niekais nueina, pasireiškia pastarosios dieviškumas“ (p. 4).

Bendrai šis rimtas „Ateities“ bendradarbio veikalėlis sveikintinas. Jis pageidautinas matyti moksleivijos knygynėliuose. Ne vienas, „tiesos ištroškęs“ galės čia pasimokyti, tikybinę dvasioj sutvirtėti. Tad pasinaudokimel

Stud. St. T.

Rolando Giesmė. Vidurinių amžių prancūzų epas *P. Gaučio* vertimas su *doc. V. Dubo* prakalba. Kaunas 1927, „Lietuvos“ Redakcijos leidinys. Kaina 3 lt.

Garsus prancūzų epas, Rolando Giesmė, yra vienas iš gražiausių viduramžių indėlių į literatūrą. Jis yra išverstas į visas kultūringų tautų kalbas. Ir šis gražus P. Gaučio tos Giesmės lietuviškas vertimas mums labai pravers dviem atvejais: 1) jisai bus malonu skaityti kiekvienam knygą mėgstančiam žmogui ir 2) palengvins besimokančiai jaunuomenei (su Rolando Giesme susipažįstama, rodo, gimnazijos VI kl.), kuriai nereikės graibstyti svetimų vertimų, o galės tenkintis savuoju.

Z. Smn.

Jaunimo Kalendorius 1928 m. „Pavasario“ Sąjungos leidinys. Kaunas.

Sitam kalendorių visur matyti patyrusi leidėjų ranka: tiek medžiagos parinkime, tiek jos suskirstyme. Paskaitės užmiršti, jog turi prieš save kalendorių, o ne kokį platų jaunimo žurnalą. Niekur nejaučiama nuobodumo, visur gyvumas, jaunatvė.

Čia randame K. Čičiūros, S. Neries ir k. eilėraščių. Beletristikai atstovauja žinomas jaunimo draugas J. Keliuotis su savo „Baltosiomis lelijomis papuošiu jūsų galvas“, Užmaršulė ir k. Mokslo straipsniai taip pat sumaniai parinkti, įdomūs skaityti, pav. Matuso-Sedausko, Z. Ivinskio... Šį leidinį gausiai puošia gražios iliustracijos.

Leidėjai būtų galėję geresnį viršelį kalendoriui parūpinti ir kalbą kiek labiau pataisyti.

Mano manymu, šitas kalendorius bus įdomus ne tik kaimo jaunimui, bet ir besimokančiam.

Mūsų veikimas

Studentų Ateitininkų Sąjungos iškilmingas susirinkimas. Š. m. spalio 9 d. įvyko Lietuvos U-to studentų at-kų susirinkimas Vilniaus gedulai paminėti ir naujiems nariams priimti. Susirinkime dalyvavo kun. M. Krupavičius, prof. S. Šalkauskis, prof. Pr. Dovydaitis, prof. Pr. Kuraitis, Dr. L. Bistras, gen. Grigaliūnas-Glovackis ir k. Susirinkimą 2 v. 30 m. atidarė sąjungos pirmi-ninkas, Pr. Dielininkaitis, sveikindamas naujai įstojusius draugus, kviečia visus ateitininkus pasiryžti pirmiems į senąją sostinę įžengti.

Toliau kalba at-kijos vadas prof. St. Šalkauskis. Pirmiausia pastebi, kad šandie mes liūdime ir džiaugiamės: liūdime, kadangi mūsų krašto širdis yra prieš rankose, džiaugiamės, kadangi eilės kultūrinių darbininkų, turinčių atvaduoti mūsų sostinę, auga. Toliau kalba apie ateitininkų rolę dvasiniame bei kultūriniame sostinės atvadavime. „Šia proga mes privalome atgaivinti mūsų pasiryžimus laimėti atvadavimo kovą ir įžengti vieną gražią dieną į Gedimino pilį ne brutaliais užkariautojais, bet nešėjais mūsų daug kentėjusiai sostinei ramybės, taikos, materialinės gerovės ir, kas svarbiausia, naujos, aukštesnės kultūrinės sintezės, kuri savo kilnumu, platumu ir tolerantingumu atverstų net mūsų paklydusius brolius į tautinio atgimimo kelią“. Toliau profesorius kalba, kad išviršinis ir išvidinis Vilniaus atvadavimas negali įvykti be gilaus kultūrinio kūrybos darbo. Vilnių veikė įvairios kultūrinės įtakos, su kuriomis reikia skaitytis. Sėkmingiausias nusi-statymas tas, kuris jų nenustelbtų, bet į aukštesnę kultūrinę sintezę suvestų, apvilktą individualinėmis lietuvių tautybės lyti-mis. Su tokio kultūrinio universalizmo dvasia reikia eiti į Vilnių, norint jį visiškai ir ant visados laimėti. Tos kultūrinio univer-salizmo idejos nešėjai turi būti ateitininkai, kurie universalinį krikščioniškosios kultūros idealą stengiasi realizuoti individuali-nėse lietuvių tautybės lytyse. „Noriu tad tikėti“, sakė profeso-rius, „kad ateitininkai supras kultūrinio universalizmo reikšmę Vilniaus atvadavimo klausimu, ir kad jie kaip tik labiausiai pasi-darbuos, kai teks atvaduoti Vilnių iš vidaus kultūrinio bei dvasiniu darbu“. Bet tas darbas yra sudėtingas, todėl reikalinga diferenciacija ir specializacija. Todėl at-kai susiskirstę koporaci-jomis, kurios pasidalino darbu. Studentų at-kų draugovė pasilieka bendrų tikslų sargyboje; ateitininkų draugovė kelia lietuvių sava-rankiškumą, veiklumą, tautinį ir religinį atgimimą; abstinantai savo tikslų siekia per santūrą, išsižadėjimą ir pasiaukojimą; Kęs-tučio korporacija gaivina riteriškus užsimojimus; Vytauto klubas rūpinasi visuomeninėmis problemomis; Satrijos draugija kelia meno reikalus, stengiasi išplėtoti mūsų tautos kūrybos galias. „Argi

nesvarbu mums ateiti ten jau su tvirtomis tautinėmis ir kultūrinėmis tradicijomis?“ klausia mūsų Vadas. „Ar nesvarbu, kad į Vilnių įžengtų visai susipratusi, aktyvi bei savarankiškai veikli lietuvė moteris? Ar nesvarbu turėti, mums ten įžengus, išsižadėjimo ir pasiaukojimo dvasios? Ar nesvarbu mums turėti riterišku užsimojimų mūsų įsibėgėjime į Vilnių ir didžiausio riteriško kilnumo, kai jau mes būsimė ten įžengę laimėtojai? Ar nesvarbu mums būti tikrais visuomeninkais, kai teks tvarkyti margus Vilniaus gyventojus į vieną mūsų sostinės savivaldybę? Ar nesvarbu pagaliau mums užkerėti mūsų paklydusius brolius kuriamojo meno stebuklais ir tokiu būdu geriausiai pratarti į jų širdis?“ Toliau, sveikindamas naujai įstojusius, sako, kad jie šandie turi progos įsitikinti, kiek kilnūs tikslai laukia jų darbo. „Su jumis bus drąsiau eiti į didįjį Gedimino pilies atvadavimo žygį“, baigia gerb. Vadas.

Prof. Dovydaitis pažymi išvidinio dvasinio atgimimo reikšmę, nes, tik patys atsina jinę, galėsime kitus atnaujinti. Dr. J. Leimonas kviečia gyventi jaunyste, vengti egoizmo ir sugadinto, ralinuoto intelektualizmo.

Po sveikinimų ėjo valdybos (ref. St. Rauckinas) ir revizijos komisijos (ref. Adomonis) pranešimai. Iš tų pranešimų matyti, kiek daug ir kokių laimėjimų praėjusiais metais pasiekta.

Toliau eina vadovybės rinkimai: St. Lušys — pirmininkas ir Ign. Skrupskelis — sekretorius; revizijos komisija: Adomonis, Marcinkaitė ir Adomaitis.

Del tolesnio veikimo kalbėjo Dielininkaitis ir Leimonas. Pastarasis ragina remti spaudą, pastatyti per 10 metų nepr klausomybės sąkaktines „Nuvainikuotąją Vaidilutę“, įsitaistyti orkestrą ir rūpintis pavargėliais.

Dar vienam kitam išsitarus, susirinkimas Lietuvos ir atkų himnais baigiamas. V.

Biržal. Nuo š. m. rugs. mėn. 17 d. iki spalio mėn. 15 d. buvo 3 visuotiniai kuop susirinkimai. Paskaitas laikė gerb. kuopos globėjas kun. J. Lomanas ir gerb. gimnazijos mokytojas p. R. Klasčius. Narių 80. Jų nuotaika kuo geriausia į kuopą pareina 60 egz. „Ateities“ (Po N. Metų, žinoma, daugiau Red.), 40 — „N. Vaidilutės“ ir 15 — „Židinio“. Kuopa susiskirsčiusi į mergaičių ir bernaičių kuopėles ir į eucharistininkų, meno, filosofijos ir sporto sekcijas. Pavasarį kuopa švęs savo gyvavimo 15 m. sukaktuves. Kuopos valdybos posėdžiai daromi kas savaitė.

S. m. spalio mėn. 9 d. buvo Biržų Gimn. mokinių tėvų suvažiavimas. Tas suvažiavimas socialistų mokytojų inspiruojamas nutarė uždaryti visas gimnazijoje veikiančias kuopėles. Tačiau šiais mokslo metais gimnazijoje be ateitininkų šaulių jokios kitos organizacijos neveikia, tad aišku, kad čia buvo taikoma tik ateitininkams, nes šauliams, sako, bus leista veikti. Vieni tėvai sako,

lad tėvai daugumoje buvę už kuopelas, bet balsuojant išėjo kažkaip kitaip. Reikalaujant perbalsuoti, kairiųjų prezidiumas nesutiko. Tada katalikų tėvai išėjo iš salės. Daugelis jų jau nebegrižo. Pedagogų tarybos šis tėvų nutarimas iki lapkričio mėn. 13 d, nebuvo nei atmetas nei priimtas. Įdomu, kaip pedagogai pasielgs. Bižut—kai smarkiai veikia. Šis smūgis Biržų ateitininkus giliai palietė. Tą vakarą, kada tėvai kairiųjų mokytojų įtakoj (Kun. kap. J. Lomanui prezidiumas visai nedavė kalbėti) padarė tokį nutarimą, Biržų ateitininkai susirinkę į būrelius plakančiomis širdimis, pilnomis vilties krūtinėmis vieni kitiems spaudė rankas ir pasiryžo vistiek veikti. Daugely vietų skambėjo „Kas gi ten aukso spindulius beria...?“

Taip. Tur būt Aukščiausiojo yra lemta Biržų ateitininkams eti pro katakombų duris... Jie, jau daug kartų yra pro jas ėję. Bet tos katakombos yra didvyrių mokykla, tai yra skaistykla, kur viskas netinkama sudegą, o lieka grynos naugės. Biržų ateitininkams, matant tokius neteisingus darbus, tiesa, skauda ir veria širdį, bet jų valia stiprėja, drąsa didėja, energija kyla... Ei, pasauli, Lietuva, ateitininkai — Biržų ateitininkų niekas nenuslopins, ne, dar kartą ne! Mes biržiečiai kentėti nebijom. Mes liksime ateitininkų principams ištikimi, ir eisime, kaip vienas, į priekį. Mums Kristus tikriausiai padės.

B. Kanys.

Panevėžio Mokytojų Sem. at-kų kuopa. Vartydami „Ateiti“ randame daugelio kuopų vardus, bet Panevėžio mokytojų sem. at-kų kuopos vardo iki šiol „Ateitis“ negirdėjo. Bet nereikia, kad to vardo nebūtų. Panevėžio mokytojų semin. kuopa veikia jau antri metai. Per šį laiką ji padarė gana didelį žingsnį į priekį. Beveik perpus padidėjo narių skaičiumi ir nemažiau pažengė idejos įsisąmonijimo darbe. Šių mokslo metų kuopos valdyba: D. Urbas—kuop. pirmin., Pr. Mosiokaitė—sekret. ir U. Būtėnaitė — lždin. Be to, į kuopos valdybą įeina bernaikių kuopelės pirm. J. Jokūbka ir mergaičių kuop. pirm. Žukauskaitė. Bernaikių ir mergaičių kuopelės turi po 50 narių. Mergaitės šiais mokslo metais yra padariusios jau 6 susirinkimus. Pačios mergaitės skaito referatus, pranešinėja iš katalikiškųjų laikraščių, gilinasi į klausimus, liečiančius mokytojo specialybę. Svarbesnius referatus čia paminiu: moters ateitininkės siekimai, beletristikos rolė visuomenės auklėjime, Eucharistija. Neatsilieka savo veikime ir vyrų kuopelė. Ji taip pat šiais mokslo metais yra padariusi 5-kis susirinkimus. Skaityti referatai, kaip štai meilė ir nekaltybė, Sokratas išminčius ir kt. Neužmirštami ir specialūs klausimai ir uždaviniai, liečią būsimus mokytojus. Dažnai vyresnieji, pastiprina jaunesniųjų dvasią ir pasaulėžiūrą. Retkarčiais skaitomi laisvosios kūrybos dalykėliai. Tuo kuopelė tikisi padėti išplėtot vieno kito bundančius literatūrinius gabumus. Visa kuopa šįmet yra padariusi 4-ris susirinkimus. Į kuopos susirinkimus su paskaitomis kviečiami seminarijos mokytojai. Jie mielai padeda. *Korespond.*

Mūsų gyvenimas

Mes žengiam į priekį. Po Palangos konferencijos visose at-kų gyvenimo srityse žymu galingas užsimojimas rimtam darbui; tvarkos senos kuopos, kurias naujos, at-kų eilės naujų jėgų papildomos. Su at-kais žengia į moksleivių gyvenimą tikras jaunatvės džiaugsmas ir kilnūs troškimai.

Nauji Ateitininkijos būriai. Lapkričio m. 12 d. Kaune, Jezuitų Gimn. įsikūrė at-kų kuopa. Centro V-bos pirm. V. Viliammas laikė paskaitą „Organizacijos reikšmė“. Tuojaus jaunieji pradėjo at-kų darbo keliais eiti. Lapkričio m. 2 d. C. Vald. sekr. K. Kleiva turėjo paskaitą „At-kų principai ir pareigos“. Drauge dalyvavo ir jaun. at-kų ved. A. Graunas. Kuopa gražiai tvarkosi. Narių apie 60. Kuop. pirmininkas Br. Jūras.

Ir vėl nauja kuopa. Jaunutės Telšių Dvas. Seminarijos auklėtiniai, padedant Jo Magn. Rektoriui, pirmų dienų at-kui, lapkr. 13 d. įsteigė at-kų kuopą. Visi auklėtiniai tapo at-kai. Jų 40. Kuopos valdyba: S. Lygutas — pirm. A. Balčiūnas — v. pirm., J. Šniaukšta — sekr., S. Gavickas — išd., A. Steckis — knyg.

Užuojauta. Šiaulių Mokytojų Seminarijos ateitininkės ir ateitininkai savo draugei Nacickaitei Petronėlei, Šiaulių Mokytojų Seminarijos ateitininkei, dėl jos motutės mirties reiškia giliausią užuojautą.

Jau naujuose rūmuose. Lapkričio m. 30 d. į naujuosius at-kų rūmus jau persikėlė Moksl. At-kų Centras. Šiomis dienomis persikelia visos kitos centralinės at-kų įstaigos.

Naujas „Ateities“ leidinys. Šiomis dienomis išeina iš spaudos „Ateities“ bendradarbio prof. Dr. J. Ereto veikalas „Beethoveno jaunystė“. Veikalą gerb. Autorius skiria ateitininkams.

Nauji raštai. „Satrijos“ garbės narys poetas Liudas Gira paruošęs spaudai du naujai parašytus eilėraščių rinkinius „Žygio godos“ — visuomeniniais tautiniais motyvais ir „Silko gijos“ — erotinė lyrika.

A. a. Vyt. Endziulaičiui paminklas. Skulptorius Antinis, Sirvintų žuvusiems už laisvę paminklo autorius, lipdo didelį paminklo projektą a. a. Vytauto Endziulaičio, didelio at-ko, kapui papuošti. Paminklas būsiąs apie 3 mtr. aukščio.

At-kų sendraugių skyrius. Mariampolėj įsisteigė at-kų sendraugių skyrius.

Minč Vilnių. Dauguma at-kų kuopų įvedė pas save gražų paprotį susirinkimus pradėdant ir baigiant prisiminti Vilnių.

Persispausdino. Ateitininkų Federacijos Vyriausios Valdybos Prezidiumo atsišaukimą į visus At-kų Federacijos narius

(kuris tilpęs „Ateities“ 10 Nr.) persispausdino „Rytas“, „Tiesos Kelias“ ir „Židinys.“

At-kams auka. Cambridge (Amerikoje) L. Darb. Fed. 8-toji kuopa Lietuvos ateitininkams paaukojo 22 dol.

At-ky Susišelp. Fondo darbai. S. m. lapkričio m. 13 d. Baltosios Gulbės salėje buvo Fondo koncertas—balius. Koncerte maloniai sutiko dainuoti Operos artistės—ai p. p. M. Lipčiuvienė, V. Jonuškaitė, A. Galaunienė, M. Rakauskaitė, P. Oleka, A. Sodeika, Kutkauskas. Deklamavo p. O. Rymaitė. Koncertas—balius gražiai pavyko. Jo vyriausias šeimininkas buvo Ed. Turauskas. Pelnas — neturtingiems studentams ir moksleiviams šelpti.

Loterija. At-ky S. Fondo loterijos lošimas įvyko lapkričio m. 15 d. Bilietai išplatinti kuo ne visi. Reikia laukti, kad kitose Fondo loterijose bilietai jau bus iki vieno išpirkti.

C. V. Pirmininkas užsieny. C. V-bos Pirmininkas Vl. Viliamas buvo išvažiuavęs į Estiją ir Latviją. Estijoje dalyvavo Pabaltės Valstybių studentų Abstinėtų Susivienijimo pasitarime dėl ruošiamo XIX Priešalkoholinio Tarptautinio kongreso ateinančių metų vasarą Antverpene. Ir podraug Estijos Studentų Abstinėtų 7-rių metų šventėje. Rygoje aplankė ateitininkų kuopą. Čia suruošė viešą paskaitą „Tauta ir jaunuomenė“ ir bendrai painformavo tenyškščius ateitininkus apie ateitininkų veikimą Lietuvoje. Be to, buvo padarytas valdybos posėdis, kur dar geriau pasitarta apie veikimą. Pirmininką rygiečiai ateitininkai labai maloniai ir gražiai priėmė, išlydėdami įteikė gražų gyvų gėlių buketa. Ateitininkai Rygoje veikia labai gražiai. Daug jaučiama energijos ir pasiryžimo. Ateitininkai labai simpatiški ir išauklėti. Pirmininkas būdamas užsieny susipažino su studentų organizacijomis aplankė muziejus teatrus. Be to, painformavo užsieniečius apie ateitininkus.

Naujas daktaras at-kas. Juozas Leimonas, buvęs C. V. pirmininkas, „Ateities“ bendradarbis š. m. lapkričio m. 26 d. Friburge (Šveicarijoje) gavo politinių ir ekonominių mokslų daktaro laipsnį.

At-ky studentų gyvenimas šiemet labai įvairus. Visą laiką L. U. Stud. At-ky S-gos vitrina Universitete nukabinta įvairiaisiais pranešimais, kada kitų org-jų bemaž tuščios. Savaitės gale dienraščių skiltyse taip pat margoja įvairių sus-mų pranešimai. At-ky jėgos galingai reiškiasi. Jaunatvė ir tikras darbo džiaugsmas su mumis.

L. U. Stud. At-ky Vadai. Spalių m. 9 d. visuotinam S-gos susirinkime išrinkti S-gos pirmininku Stasys Lušys, pernai metais buvęs moksl. S-gos pirm., ir sekretorium—Ignas Skrupskelis, buvęs „Satrijos“ pirminin.

Priėmė naujus darbininkus. Š. m. lapkričio m. 13 d. L.U. Stud. At-ky D-vė priėmė naujus narius. Ypačiai gražu buvo, kada

teko pamatyti naujuosius draugus. Tai vis buvę kruopštūs kuopų darbininkai, Kitą metą jie turės pamatyti dar didesnį būrį savų draugų įstojant į stud. at-kų eiles.

Ir „Vytauto“ šventė. L. U. Stud. At-kų Klūbas „Vytautas“ lapkr. m. 20 d. šventė savo šventę. Pamaldos, Komunija, Vyr. At-kų Dvasios Vado prof. Pr. Kuraičio gražus pamokslas. Po pietų did. Universiteto salėj iškilmingas posėdis. Priimami 43 nauji nariai. Jie pasirašo garbės pasižadėjimą, bučiuoja klūbo vėliavą. Klūbo šefo M. Krupavičiaus paskaita. Nauja visuomeninio darbo kryptis: Bažnyčioj ir iškilmingam posėdy asistavo visos at-kų vėliavos.

Prof. kun. Pr. Būčio paskaita. L. U. stud. at-kų gamtos mokslų sekcija š. m. lapkr. m. 20 d. suruošė paskaitą. Skaitė prof. Būčys: Gyvybės pradžia. Po paskaitos išrinkta nauja sekcijos valdyba: J. Endziulaitytė ir G. Macejauskas.

Organizuojas stud. zanavykai. Jų susirinkimas įvyko lapkr. m. 20 d. Nutarta visi at-kai zanavykai įtraukti į kultūrinį Zanavykų darbą. Prieš akis — visuomenės kultūrinimas, muziejaus steigimas, knygnešiu kun. Sideravičiui paminklo ant jo kapo Sudarge statymas, at-kų zanav. konferencija 1928 m. Burelio valdyba: J. Greičius, J. Januškevičaitė, A. Pavalkis, J. Matijošaitis.

At-kai žurnalistai. Prie klūbo „Vytautas“ buriasi at-kai žurnalistai. Lauktina, kad jie padės pagrindus būsimai liet. kat. žurnalistų sąjungai.

Stud. at-kai eucharistininkai š. m. lapkričio m. 27 d. padarė savo susirinkimą. Dalyvavo prof. Dovydaitis, prof. kun. Kuraitis, kun. Usaris. Prof. Būčys laikė paskaitą „Stud. at-ko eucharistininko uždaviniai“. Išrinkta nauja valdyba: J. Ročkus — pirm., K. Ulžupytė — vice pirm., J. Januškevičaitė — sekr.

Kooperacija ir at-kai. Lapkr. m. 27 d. įvyko steigiamas stud. at-kų kooperatinių sus-mas. Dipl. ekon: stud. A. Trimakas laikė paskaitą apie kooperaciją. Išrinkta valdyba: A. Trimakas — pirm., K. Akelytė — sekr., J. Staniškis — išd. Šis būrelis darbą rimtai pradėjo.

Gražios sukaktuvės. Pernai švėsdami 15-kos metų sukaktuves panevėžiečiai suruošė dideles iškilmes. Šiomet suruošta dar didesnė šventė, jau tradicinė. Pernai metų šventė ir Palangos konferencija pakėlė panevėžiečių dvasią. Į kuopą įstojė 150 naujų narių. Š. m. šventė buvo lapkr. m. 13 d. J. E. Panevėžio Vyskupas atlaikė pamaldas ir pasakė gražų pamokslą. Iš jo rankų priėmė Viešpatį 300 suviršum at-kų. Įspūdinga! Tautiškai išpuoštoji mokytojų seminarijos salėj susirinko at-kai su savo svečiais agapė valgyti. Kartu dalyvavo Panevėžio ir apylinkės at-kai sėdraugiai, studentai ir 6 C. Vald. nariai. Skambėjo dainos, kalbos ir džiaugsmas. Po agapė iškilmingas sus-mas. Jį pradėdą Rajono

pirm. J. Laučka. Prezidiume — stud. L. Tamašauskas, mok. Lumbaitė ir mok. Mergiūnas, Žukauskaitė ir Bukauskas. Pasipila sveikinimai. C. V. pirm. VI. Viliamas laiko paskaitą: At-kų tautiniai ir kultūriniai uždaviniai. Priimta rezoliucija prieš barbarišką lenkų elgesį su Vilniaus krašto moksleiviais. Išrinkti atstovai pasveikinti J. E. Panevėžio Vyskupą ir Vyriaus. At-kų Vadą. Po susirinkimo vaidinimas 4 v. dramos „Sibiro Žvaigždė“. Pavyko. Reikia pastebėti, kad salėj at-kų ir tautos vėliavų apsuptas kabojo pačių at-kų nupieštas didelis prof. St. Salkauskio, Vyr. At-kų Vado portretas.

Panevėžio I Gimnazijos jaunesniųjų at-kų kuopa įsikūrė 1926 m. Narių 75. Dirbti daug padėjo O. Galinytė ir Domaševičius. Siemet lapkričio 6 d. įvyko visuotinas susirinkimas; išrinkta nauja valdyba: pirm. J. Džiugas, vic pirm. Pielaitė, sekretor. Ginkeviciūtė, kasin. K. Paliulionis ir nariu P. Pinigis; revizijos komisija — J. Žurinas, Liubinas ir Laiminkaitė; spaudos platintojais — Rutkauskaitė ir J. Simsonas. Susirinkime buvo kun. A. Liepinis ir Rajono pirm. J. Laučka. Per metinę rajono šventę jaunesnieji visi dalyvavo. Reikia laukti, kad Panevėžio jaunieji draugai dar labiau susitprės. (S i m s o n a s).

Ir vėl sukaktuvės. Moterų Kultūros D-rjos Kauno mergaičių mokytojų seminarijos kuopa lapkr. m. 20 d. šventė 5-kių metų kuopos sukaktuvės. Šioji diena buvo ypatingai maloni. Po rytinių pamaldų Jezuیتų namuose jaukiai praėjo iškilmingas susirinkimas, jame kuopos 5 m. veikimo apžvalga, įdomus referatas, sveikinimai. Ir meninė dalis buvo graži. Šventėje dalyvavo C-tro Valdybos nariai: Kauno Rajono at-kai ir visa eilė svečių. Seminarijos direktorė p. Galdikienė ir p. O. Lartautaitė pakeltos kuopos garbės nariais. Po gražaus pasilinksminimo šventės dalyviai išsiskirstė su pasiryžimu dar tvirčiau dirbti.

Ką C. V. veikia šventadienį. Centro vald. deda visas pastangas kuopoms stiprinti. Kiek sąlygos leidžia lanko provinciją. Štai lapkričio 20 d. sekmadienio C. V. darbai: pirmininkas abstinencijos reikalais išvažiavo Estijon, vienas narys išvyko į Mažeikius, 10 v. Kauno rajono posėdy dalyvavo 2 nariai, 13 1/2 v. vienoj iš steigiamų kuopų—1 nar., 14 1/2 v. Kauno merg. Moterų Kultūros D-rjos seminarijos 5 m. sukaktuvėse — 5 nar., 19 val. Jezuیتų gimn. kuop. susirinkime 2 nar.

Šiauliečiai žygluoja. Nors kuopa uždaryta, tačiau šiauliečiai dirba. Pedagogų Taryba jau leido organizuotis eucharistininkams, bet uždraudė jiems turėti bet kokių santykių su C. Valdyba. Štai kokiais keliais turime eiti.

Leislą viešai mokykloje veikti. Tauragiečiai rašo: „Kol kas veikiame už mokyklos sienų žinant mokyklos administracijai, bet turime pagrindo manyti, kad neužilgo galėsime veikti mokyklos sienose.“

Plungė gražiai susitvarkė. Energingai veikusi Plungės kuopa šiemet jau įstojo į tinkamas vėžes. Nariai stengiasi kiek tik galėdami daugiau pasireikšti organizaciniame darbe. Kuopa jau turi apie 70 narių: jaunesniųjų 30, mergaičių 10 ir vyresniųjų bern. 30. Ypatingai gražiai veikia jaunesnieji at-kai. Kuopos Valdyba: S. Rudys — pirm., A. Petreikytė—v.-pirm., J. Radavičius — sekr. A. Senkauskaitė—įzd. ir P. Želba — knyg. Literatūros platintojas K. Leinartas. Kuopos dvasios vadas kun. Simaitis, garbės nariai: Dr. A. Puodžiukynas, ir J. Tarvydas.

Aplankė Malėtų kuopą. Stud. J. Masiulis C. V-bos vardu aplankė malėtiečius su paskaita „Jaunimas ir abstinencija“. Sudaryta sekcija iš 12 nar. Gražus susirinkimas baigtas dainomis. Kuopoj narių apie 40. Jai vadovauja pasišventusi pirmininkė abstinentė Al. Kanašauskaitė.

Sektinas pavyzdys. Aukštesniojoje Gyvulininkystės ir Pienininkystės Mokykloje sutelkę jaunas jėgas veikia moksleiviai at-kai. Šiemet Gruodžių kuopa gražiai pradėjo darbą. Valdybą sudaro P. Stakauskas—pirm., K. Kačeniauskas—v.-pirm., O Galinytė—sekr., B. Skridaila įzd. ir V. Velykytė — knyg. Kuopa iš izdo paskyrė at-kų namams statyti 50 l. ir „Ateičiai“ 20 l. Reiktų ir kitoms kuopoms šį pavyzdį pasekti.

Štai vėl pavyzdys. C-tro Valdyba, dirbdama savo darbą susiduria su lėšų stoka. Išleista aplinkraštis į kai kurias kuopas, kad jos bendromis jėgomis suruoštų koncertų vakarų ir k. Pirmieji atsiliepė prieniečiai. Jie jau ruošiasi prie didelio koncerto, ir mano iš jo turėti pajamų apie 500—800 l.

Mergaitėms rūpi visuomeniniai klausimai. Kauno „Saulės“ mergaičių seminarijos kuopa lapkr. 13 d. turėjo susirinkimą visuomeniškųjų sekcijai steigti. C. V-bos atstovas, P. Martišius laikė paskaitą „Visuomeninio mokslo ir auklėjimo svarba“. Sekcijos narių 12. Šio darbo vadas yra kuop. pirm. Tamulaitytė, skaitytas rašinėlis, padainuotas duetas.

Žiežmariečiai jau ėmėsi darbo. Del įvairių priežasčių Žiežmarių kuopa pradėjo veikti tik lapkr. 13 d. susirinkimu. Jau pradėtas darbas kuopos valdybą sudaro: L. Danišauskas—pirm., J. Bajerčius — v.-pirm., M. Zubrickaitė—sekr., J. Grigonis—įzd. V. Tumosas—knyg. Kuopos Valdyba labai energinga.

Lazdių at-kai š. m. lapkričio mėn. 13 dieną sušaukė visuotinį Seinų ateitininkų kuopos susirinkimą, kuriame Seinų „Žiburio“ gimnijos mokytojas p. B. Tarvidas laikė paskaitą apie auklėjimąsi ir tartasi einamaisiais kuopos reikalais.

Šaklečių darbai. Lapkričio m. 19 d. vietos jaunesnieji at-kai ir kiti moksleiviai klausė stud. P. Naujokaičio paskaitos „Menas, religija ir gyvenimas.“

Lapkr. m. 20 d. Šakių at-kai eucharistijai turėjo savo šventę. Visi at-kai ėjo išpažinties, priėmė Švenčiausiąjį, dalyvavo pamal-

dose, kurias laikė euchi-globėjas kun. S. Starkus; jis ir gražų pamokslą pasakė. Po pietų buvo iškilmingas susirinkimas. Ant. Stabingis laikė paskaitą, nariai pasakė gražių kalbų, padeklamavo. Pabaigoj at-kų himnas.

„Aušros Sūnūs“ Alytuj. Vietos at-kai š. m. lapkričio m. 13 d. suvaidino S. Čiurlionienės „Aušros Sūnūs“. Vaidinimas pavyko. Daugelis verkė, prisiminę mūsų tautos vargus ir kančias.

Telšių Rajonas. Su energija ir entuziazmu telšiškiai pradėjo savo idejinio darbo dešimtus metus. Rajono valdyba: dvasios vadas kun. Aperavičius, rajono pirminis. Br. Dundulis, Mokytojų seminarijos kuopos pirm. J. Markauskas, gimnazijos kuopos, J. Maniukas, rajono knygyn. S. Laniauskas ir „Ateities“ platintojas A. Mužinskas. Prie rajono yra sušelpimo fondas; jį veda S. Laniauskas. Surengė tris paskaitas: J. E. Vyskupo Reinio, kun. prof. Būčio ir prof. Ereto, į kurias buvo kviesta visa Telšių moksleivija. Šių metų rugsėjo 20 dieną šventė Rajono šventę ir per šventę iškilmingai priėmė naujus narius. Greitu laiku pasirodys Rajono laikraštėlis. (Laukiam Red.) Matyt, Telšiškiai nesnaudžia, pradėdami dešimtuosius darbo metus.

Vilkaviškis. Meno — literatūros būrelio iniciatyva 26—XI visai gimnazijai surengtas Vysk. A. Baranausko 25 mt. mirties sukaktuvių paminėjimas. Drg. M. Jurkynas nupasakojo Vysk. Baranausko, biogr. prel. J. Laukaitis daug įdomių atsiminimų ir kun. Juraitis laikė paskaitą apie „Anykščių Silelio“ autoriaus kūrybą. Būrelis turi kūrybos knygą, kurioj nariai rašo geresnius savo beletristikos ir poezijos dalykius; leidžiamas periodinis laikraštėlis „Žiedai“. Būrelio pirmininku išrinktas drg. J. Saviskas. Vertėtų Centrai daugiau rūpintis literatūriniu ateitininkų darbu.

Jurbarkiečiai nesnaudžia. Iki šio laiko Jurbarko vyr. at-kų kuopos berniukai nebuvo atsiskyrę nuo mergaičių. Tik š. m. lapkričio 25 d., energingas kuopos pirmininkas A. Sabaliauskas, sušaukė steigiamąjį berniukų kuopelės susirinkimą. Valdybon išrinkti: J. Kuzmickis—pirm., A. Butkus—vice pirm. ir Br. Tolišius—sekret. Po rinkimo gimnazijos mok. J. Baltūsis skaitė įdomią paskaitą „Vyriskumas“.

S. m. gruodžio 19 d. (šeštadienį) Jurbarko ateitininkų kuopa suruošė šeimyninį vakarą. Suvaidinta K. Puidos „Rūtų vainikas“ triveiksmė kruvina pasaka. Po vaidinimo mergaitės šoko baletą. Pasibaigus scenos dalykams, prasidėjo antroji programos dalis—šokiai ir žaidimai. Griežė gimnazijos mokinėjų dūdų orkestras. Svečių atsilankė gana daug.

Vilkaviškio at-kai š. m. lapkričio 12 ir 13 d. gimnazijos salėj suruošė vakarą. Statė J. Gr. 3 jų veiksmų dramą „Pavasariui švintant“. Vakaras pavyko gana gerai, kai kurie artistai, pavėtas Mantvydas (Grigaitis) visai patenkinamai suvaidino. Pelno irgi vidutiniškai gauta (Kiek? Manom, kad ir „Ateities“ nepamiršit, Red.).

Kas Mažesnio e? Siemet jau sušaukti trys susirinkimai. Paskutiniame dalyvavo stud. Labanas su paskaita. Įkurta Abstinentų sekcija. Šių metų Valdyba: V. Martinkus—pirm., V. Brazauskaitė — vice-pirm., A. Breimelytė — sekret., A. Grabžis išdin. ir D. Silinis — knygin. Kuopose ir sekcijose mūsų jauni darbininkai kruta kiek pajėgdami; kuopoj narių yra 60, „Ateities“ pareina 60 egz., (Po N. Metų, žinoma, daugiau. R e d.) Lapkričio mėn. 12 d. buvo surengtas kultūrinis vakaras.

C-tro. Vald. narys stud. V. Makutėnas lapkr. 20 d. aplankė Mažeikių at-kus su paskaita „Kultūra ir civilizacija“. At kai smarkiai dirbą. Jau užsimokėjo nario mokesčio procentus visiems metams.

Joniškio ateitininkų visuotinis kuopos susirinkimas įvyko XI 11 d. Jame stud. Gabaliauskas laikė paskaitą. Pabaigoje at-kų Himnas.

Utenos at-kai eucharistinėms š. m. lapkričio mėn. 20 d. padarė visuotinį susirinkimą. Dalyvavo visi nariai. Kuopos pirmininkui atidarius sus-mą, ėjo naujai įstojančių narių pasižadėjimai. Kiekvienas įstojas narys perskaitė savo ranka rašytą ištikimybės lapą, kurį įteikė kuopos valdybai. Įstojo 11 narių. Toliau kuopos glėbėjas ragino visus įsigilinti į savo pasaulėžiūrą, nagrinėti a -kų principus. Be to, nusistatyta metinė darbų tvarka. Ypatingai daug dėmesio kreipta į pagilinimą pasaulėžiūros, drausmingumą, sus-mų lankymą ir t t. Nutarta šių mokslo metų gale daryti egzaminus iš ateitininkų ideologijos. Iš kuopelių, sekcijų pirmininkų pranešimų pasirodė, kad visi dirba kruta. Berniukų (vyresn.) kuopelės pirmininkas pranešė, kad kuopelė nutarė kas mėnuo atlikti religinę praktiką, mergaitės jau senai tai daro. Tuo būdu visa Utenos at-kų kuopa eucharistinėms. Perskaityta pora rašinėlių. Gale at kų himnas.

Visa kuopa abstinental. Stud. J. Jasiukevičius C. V-bos įgaliotas Šiluvoj lapkr. 6 d. laikė paskaitą „At kai ir abstinencija“. Visi kuopos nariai laisvai susitarė būti abstinental. Gražus žygis.

Kristaus Karaliaus šventė. Linkuviečiai, nors ir toli nuo centrų gyvena, tačiau savo darbštumu ir užsimojimais drąsiai su kitais at-kais enktyniuoja. S. m. spalio m. 30 d. jie pagarbino Kristų Karalių. Sušaukė iškilmingą susirinkimą. Salės pryšaky — Kristaus paveikslas, šalia jo — gražios gėlės. Jauku. Malonu. Kuopos vicepirm. atidaro susirinkimą. Suaidi mūsų Himnas. Mokytojas Freimanas skaito paskaitą — „Kristus-Karalius“. Kalba dar Alf. Šerkšnys apie pasaulėžiūrą. Darbai baigiami Tautos Himnu.

Darbščios linkvletės palarė du susirinkimus. Stud. M. Poželaitė sulygino Prancūzijos moksleives su lietuvaitėmis, o A. Janulevičiūtė pasakojo, kaip pažinti gyvenimas. Merg. kuop. pirm. M. Mišeikaitė.

Bernaičių vienas susirinkimas. Jame J. Kalasausko referatas— „Asmenybės kūrimas.“ Kuop. pirm. J. Lévanas. Sekcijos taip pat dirba.

Vikaviškio eucharistirinkai š. m. lapkričio 6. d. šventė Kristaus Karaliaus šventę Iš ryto atliko religinę praktiką: kun. Adomaitis pasakė įspūdingą pamokslą. Vėliau įvyko susirinkimas su būrelio globėjo kun. Gutausko paskaita ir menine dalimi. Skaitė eilėraščių, griežė rimtų ir linksmų dalykėlių. Siam garbingam būreliui vadovauja St. Ankevičius.

Biržų atkū vadai Š. m. rugsėjo mėn. 17 d. buvo pirmas šiais mokslo metais Biržų ateitininkų kuopos susirinkimas. Išrinkta nauja kuopos valdyba: A. Sušinskas—pirm., S. Ladygaitė—vice-pirm., S. Balčiūnas—I sekr., Z. Paliulionytė—II sekr., K. Atkočiūnas—įždin., V. Rastauskas—knyg., Pranas Rimkūnas—narys I rev. komisijai: P. Bratėnas—pirm., V. Mačiukas—sekr. ir J. Paužuolis—narys. K. Lapėnaitė „N. Vaidilutės“ platintoja, P. Janušonis—„Ateities“ pl., S. Balčiūnas—„Židinio“ pl., J. Paplauskas—Susišelp. Fond Reik. Ved., A. Naudžius—chronikininkas, R. Romašauskaitė—„Inkarėlio“ redakt. ir S. Petronis—archyv.

Jurbarko abiturientai at kai 1926/27 m. m. baigusieji vietos „Saulės“ gimnaziją: J. Bajerčius, P. Balčaitis, J. Jonuška, J. Kuras, P. Martišius, V. Švelnys ir P. Totilas. Iš jų P. Balčaitis—studijuoja Dotnuvos Z. U. Akademijoje, P. Totilas—Karo Mokykloje; visi kiti L. Universitete.

Ukmergės ablt. at kai. Siejant Ukmergės Valdžios Gimnaziją baigė šie at kai: N. Butkus, L. Dambrauskas, K. Jakštas, K. Gogelis, P. Maldeikis, J. Meškauskas, P. Raudonis, A. Sereikytė, V. Šalčiūnas, B. Šabanavičius, A. Urbanavičiūtė, J. Vaičiūnas, A. Vaitėnas, P. Verbickas, P. Pakalniškis. Iš jų daugelis įstojo į L. Universitetą.

Mariampolėčių kursai. Gruodžio m. 3 ir 4 d. Mariampolės atkū rajonas surengė kursus. Paskaitas laikė kun. V. Mažonas „Religija“, K. Šapatas „Šių dienų atkū užsimojimais“, ir prof. Dr. J. Eretas „Menas vadovauti“. Paskaitos vyko Marijonų Gimnazijos salėje. Klausytojų buvo apščiai. Mariampoliečiai kursus mėgsta kasmet rengti.

Moksleivių At-ku sporto sekcijų sąjungos S T A T U T A S.

§ 1.

Sąjungos tikslas.

1. Ugdyti moksleivių ateitininkų kūno pajėgas, harmoningai derinant jas su sielos galiomis.
2. Organizuotus moksleivių ateitininkų sportininkus palenkti sporto idėjai įgyvendyti Lietuvos tautoje.

§ 2.

Sąjungą sudaro moksleivių ateitininkų sporto sekcijos.

§ 3.

Moksleivių Ateitininkų sporto sekcijų sąjunga įeina pilnateisiu nariu į Lietuvos Gimnastikos ir Sporto Federaciją.

§ 4.

Visuotinis atstovų suvažiavimas.

1. Moksleivių Ateitininkų sporto sekcijų sąjungos reikalus sprendžia visuotinis atstovų suvažiavimas.
2. Suvažiavimas yra metinės moksleivių ateitininkų konferencijos dalis — sporto sekcijų atstovų posėdis.
3. Atstovus suvažiavimui renka visuotinis sekcijos susirinkimas. Nuo 20 narių siunčiamas vienas atstovas; sekcija neturinti 20 narių taip pat siunčia vieną atstavą.
4. Suvažiavimas tik tada yra teisėtas, kai jame dalyvauja daugiau negu pusė sekcijų atstovų.
5. Suvažiavimas renka 3-jų žmonių sporto sekcijų sąjungos valdybą, susidedančią iš pirmininko ir dviejų narių — bernaičių ir mergaičių reikalų vedėjų.
6. Sąjungos pirmininkas yra Moksleivių Ateitininkų Sąjungos sporto reikalų vedėjas.

§ 5.

Vadovybės veikimas.

1. Prie ateitininkų kuopų organizuoja sporto sekcijas.
2. Sekcijoms paruošia sporto instruktorių.
3. Prižiūri ir tinkama kryptimi nustato sekcijos veikimą.
4. Ruošia sporto kursus, šventes ir kitas pramogas.
5. Registruoja sąjungos rekordus, tvarko rekordų knygas ir albumą.
6. Palaiko santykius su kitomis ateitininkų ideologijai nepriešingomis sporto bei gimnastikos organizacijomis.

§ 6.

Valdybos narių pareigos.

a) Pirmininko:

1. Pirmininkas vadovauja ir atstovauja sąjungai.
2. Kas antra savaitė šaukia valdybos posėdžius, patiekdamas jiems dienotvarkes ir pirmininkaudamas.
3. Mokslo metų pradžioje paruošia veikimo planą ir duoda jį valdybai priimti.
4. Duoda sekcijų suvažiavimui metinę valdybos darbų apyskaitą.

b) Bernaičių ir mergaičių reikalų vedėjai visame kame padeda pirmininkui.

§ 7.

Sporto sekcijų sąjunga turi savo organą, kuris eina drauge su „Ateitimi“, sudarydamas jos skyrių.

Sporto sekcijų regulaminas.

§ 1. Sekcijos sudėtis.

1. Sekcijai sudaryti reikalinga mažiausia 7 moksleivių ateitininkų.
2. Mišri sekcija skirta bernaičių ir mergaičių klubams, su skirtingomis veikimo programomis ir klubų vardais.
3. Amžiaus atžvilgiu bernaičių klubas dalinasi į juniorų ir aktyvių būreljus.

§ 2. Narių pareigos.

1. Narys turi laikytis įstatų ir pildyti sekcijos uždėtas pareigas.
2. Būti dėtingas, drausmingas, punctualus ir tvarkingas. Rungtynių metu draugiškas, mandagus ir gerbią priešą — nesididžiuojąs savo laimėjimais ir nenusimenąs pralaimėjimais.
3. Kūno kultūra laikyti ne sau tikslu, bet priemone įvesti pilnam žmogaus asmenybės auginimui.
4. Higieniškai gyventi: švariai užlaikyti kūną, nerūkyti ir nenuodinti organizmo svaiginančiais gėrais.
5. Skaityti savo organą ir sekti kitą sporto spaudą.
6. Rūpintis sporto idėja lietuvių tautoje.

§ 3. Sekcijos tvarkymasis.

Visuotinis sekcijos narių susirinkimas metams renka 3-jų žmonių valdybą, susidedančią iš pirmininko, vicė-pirmininko ir sekretoriaus, ir abiems — bernaičių ir mergaičių — klubams instruktorius.

P a s t a b a: Instruktoriais gali būti ir ne ateitininkai, bet ateitininkams prijaucią žmonės.

§ 4. Sekcijos valdyba.

1. du kartu per mokslo metus ruošia lengvosios atletikos ir sportiškų žaidimų rungtynes: vienas pavasarį, surištas su sporto aikštės atidarymo įvykiu, antras rudenį;

2. nemažiau kaip dešimtys dienų prieš rungtynes praneša apie tai sporto sekcijų sąjungos vadovybei ir atsiunčia rungtynių programą;

3. santykius su Lietuvos Gimnastikos ir Sporto Federacijos centru palaiko tik per Sporto Sekcijų Sąjungos valdybą;

4. kas trys mėnesiai duoda sporto sekcijų Sąjungai nuveiktų darbų apyskaitą;

5. mokslo metų pradžioj atsiunčia metinį veikimo planą;

6. ruošia rungtynes su gretimais ateitininkų sporto klubais ir kitomis sporto organizacijomis.

§ 5. Sekcijos valdybos narių pareigos numatytos Moksleivių Ateitininkų Sąjungos statute.

§ 6. Klubų instruktorių veikimas.

1. Prižiūri savo sportininkų treniruočių eigą, juos moko ir duoda pastabų.

2. Saugoja sportininkus nuo neracionalaus sporto, neleidžia peržengti saiką ir sistemingumą.

3. Rūpinasi sportininkų sveikata.

4. Stengiasi pašalinti nesportmeniškus sportininkų įpročius.

5. Mokslo metų pradžioj paruošia savo klubui metinę kūno mankštos programą ir pateikia ją sekcijos valdybai patvirtinti.

§ 7. Sekcijos išdas yra bendrās su kuopos išdu, kuris ap- rūpina visus sekcijos piniginius reikalus. Sekcijos turtas — sporto įrankiai, sporto salės, aikštės laikoma kuopos turtu.

L. K. M. Ateitininkų Sąjungos vyresniųjų bernaičių kuopelių regulaminas.

I. Tikslas.

§ 1. Ruošiantis pilnučiniam gyvenimui ir siekiant bendrų ateitininkų tikslų ugdyti vyriškąjį charakterį, besireiškiantį džen- telmenišku elgesiu ir drąsiu bei ištvėringu veiklumu.

II. Uždaviniai.

§ 2. Pažinti tikrąjį vyriškąjį charakterį ir ieškoti jo kilniose asmenybėse.

§ 3. Sąžiningai eiti uždėtas pareigas ir būti paslankiu reikale patarnauti kiekvienam artimui, ypač silpnesniems.

§ 4. Išsidirbti tvirtą būdą, ypatingai tiksliai tvarkant kasdieninį gyvenimą.

§ 5. Ugdyti pasiaukojimą kilniems darbams.

§ 6. Sugebėti būti laimingu visose gyvenimo sąlygose.

III. Nariai ir jų pareigos.

§ 7. Kuopelės nariu yra kiekvienas aukštesniųjų klasių (pradedant V) moksleivis ateitininkas.

§ 8. Narys visuomet lankosi susirinkimuose, eina uždėtas pareigas, laiku įmoka nario mokesnį moka savo himną ir pildo nustatytą veikimo programą.

§ 9. Narys, nedalyvavęs susirinkime, duoda pasiaiškinimą valdybai. Neatvykęs į 3 iš eilės susirinkimus ir nepareiškęs svarbios priežasties, laikomas išstojusiu iš kuopelės.

IV. Susirinkimai.

§ 10. Jei kuopelė susiskirsčiusi į ratelius, susirinkimus daro ne rečiau kartą į mėnesį, jei nesusiskirsčiusi—ne rečiau dviejų savaitių.

§ 11. Susirinkimai pradedami punktualiai.

§ 12. Susirinkimuose skaito paskaitas, rašinėlius, eilėraščius, sprendžia klausimus ir kt.

V. Vadovybė.

§ 13. Kuopelės valdybą—pirmininką, kasininką ir sekretorių kuopelės susirinkimas renka vieneriems metams.

§ 14. Kuopelės valdyba—1) šaukia susirinkimus ir patiekia jiems programą, 2) paruošia metų veikimo planą ir patiekia susirinkimui priimti, 3) kas mėnesį duoda kuopos valdybai raštu apyskaitą, 4) ryšius su Centro Valdyba palaiko per kuopos valdybą*.)

§ 15. Ratelių vedėjus renkasi savuose susirinkimuose.

§ 16. Ratelių vedėjai atstovauja rateliui, šaukia jį susirinkimus ir patiekia darbų tvarką.

§ 17. Kuopelės veikimą revizuoja bendra kuopos revizijos komisija.

*.) Žūrui įstatų pildymo, sekant narių elgesį ir duoda jiems patarimų kuopelės veikimo ribose.

Naujausios žinios

Ką šneka ateitininkų spaudos administratorius.

[Pasikalbėjimas su p. S. Zarecku.]

— Turiu garbės prisistatyti, — pradėjau šį kartą, atsідūręs pas judrų ateitininkų spaudos administratorių.

— Labai malonu, — atsakė man.

— Toks ir toks, — atraportavau aš, — specialusis „Ateities“ korespondentas. Šlandie gal malonėtumėt palinformuoti mane, kaip sekasi administracijos darbas, koki jūsų džiaugsmal ir vargal.

— Kodel ne. Prisėskit ir pasikalbėsīm.

Į mano pastatytus klausimus, p. Administratorius maloniai atsakė, pažymėdamas, kad jam labai malonu apie esamą būklę pasidalyti mintimis su visais ateitininkais, nes tie reikalai mums visiems, kaip vienos at-kų šeimos nariams, turėtų būti labai artimi mūsų širdims.

Tas nuoširdus su Ateitininkų spaudos Administratorium tollmesnis pasikalbėjimas buvo maždaug šitoks.

— Kas iš at-kų spaudos pavesta Tamstos žiniai, p. Adm-riau? — paklausiau aš.

— Tuo tarpu tiesioginėje mano žinioje tėra tiktal du vyrausieji organai „Ateltis“ ir „Židinys“, tačiau kaip susitvarkysime jau baigiamuose statyti namuose ir kaip bus įstatyta į pastovias vėžes „Atelties“ ir „Židinio“ reikalai, tai, galimas daiktas, mano žinioje bus ir kiti periodiški ir neperiodiški at-kų leidiniai.

— Kaip reikia suprasti Tamstos pasakymas del įstatymo į vėžes „Židinio“ ir „Atelties“ reikalų?

— Labai paprastai: sutvarkyti jų reikalus taip, kad iš prenumeratos ir skelbimų jie galėtų išsilaukyti, t. y. ne tiktal spaudos išlaidas vargalis negalais padengti, bet ir reguliariai eidami, apnokėtų savo redaktorius, administratorius ir reikalingesnius bendradarbius. Nes nuolatinis darbas del idėjos kad ir labai girtinas, tačiau gyvenimo reikalas verčia tą darbą dirbančius žmones ir pinigiskai paremti. O kadangi aukų vis mažiau ir mažiau beplaukia, ir vienintellu žurnalams laikytis šaltiniu belleka prenumeratoriai, tai reikės dėti pastangų pakelti tų žurnalų skaltytojų skaičių, kitap vadinamą — tiražą.

— Ar prie šlandieninio prenumeratorių skaičiaus žurnalai jau pajėgia išsilaukyti?

— Pajėgtų nors ir vargalis negalais, jeigu prenumeratoriai laiku atsilygintų. Bet ir šitas pajėgimas būtų tiktal skurdimas, nes nebūtų piniginių išteklių, kurie reikalingi, kad žurnalai kaip reikiant būtų leidžiami. O ką jau bekalbėti dabar, ypačial apie daugello „Atelties“ prenumeratorių nerūpestingumą. Man rodos, kad tiktal dirbančių „Ateltiai“ ir ja besirūpinančių atsідėjusių

žmonių būrello dėka žurnalas, nors ir sunkiai leidžiamas, dar ėjo. Juk šiems metams baigti „Ateičiai“ reikia mažiausia 6.000 litų. Aš esu tikras, kad prenumeratoriai (daugiausia kuopos) yra dveja tiek skolingos, o kur pinigai? Kitų skolos tęsiasi net keleri metai.

— Juk kuopos deda pastangų laiku atsilyginti?

— Aš nesakau ir net nemanau, kad jos nori nusukti. Yra ir labai uolių kuopų ir platintojų kur jau net visą š. m. II-jo pusm. prenumeratorą sumokėjo. Tačiau turiu pastebėti, kad daugelyje vietų yra nerangumo — nesuprantama dar, kad reguliarius „Ateities“ leidimas pareina taip pat nuo reguliaraus atsilyginimo. Ak čia centre nei Redakcija nei Adm-ja jokių aukso kasyklų neturi; stebukladario lazdelės, — kad, mostelėjus, „Ateitis“ būtų atsispaudus, taip pat nieks neturi, o visur už viską reikia mokėti. Bet yra vilties, kad kuopos ir platintojai atkreips į tai dėmesio, ir mes iš skolų išbrisiame.

— O kokių sąlygų reikėtų sudaryti žurnalams kitiems, t. y. 1928 metams?

— „Židinys“ turi turėti 3000 skaitytojų, o „Ateitis“ — 5000. Tai visai realus manymas ir jo įvykdymas pareis ne tiek nuo Adm-jos, kiek nuo pačių kuopų ir jų platintojų vietose. Mokyklose „Ateitį“ skaityti turėtų visi ateitininkai, kurie jau patys vienai tuos 5.000 galėtų sudaryti, bet jie lengvai porą tūkstančių ir nemokslėivių prenumeratorių „Ateičiai“ suras. Tikrai, sakau, jei gu padės pastangų, nepatingės, nieko nepraleisdami, mūsų inteligentijos paraginti.

„Židinys“ moksleiviams visais atžvilgiais sunkiau įkandamas ir jokių pareigų moksleiviams jį skaityti nededama. Čia laisvas noras, nors vyresnieji jau turėtų ir pils „Židinio“ pratintis. Bet jų pagalba ir čia galėtų būti brangi parenkant jam prenumeratorių tarp vietos inteligentų. Iš aš labai džiaugiuos, kad moksleiviai man šlame darbe uoliai talkininkauja.

— Tai vis dėlto dėl mūsų žurnalo ateities galima turėti vilties, kad ji pagerės?

— Ne galima, o reikia. Juk Tamsta skaitel, ką mūsų Vadybė savo atsisaukime rašo? Mes einam į kovą už kultūrą ir ne ateitininkai būtume, jei jos nelaimėtume. Ateitininkai visapusiškai rengiasi kultūriniam gyvenimui ir be savo spaudos negalės sėkmingai to uždavinio pasiekti. Todėl turės susirūpinti ir rūpintis savo pajėgų šaltiniu — spauda. Iš savo pusės aš numatau dar kai kurių šitai spaudos akcijai planų, o kiek nurodymų yra ir mano aplinkraščiuose ir 4 Nr., kuriuos aš jau įteikiu Jūsų p. Redaktorui paskelbti „Ateityje“.

— O kaip Tamstai atrodo, p Administratoriaus, ar Tamstos administruojamų žurnalo prenumeratora neperbrangi?

— „Ateities“ — ne, o „Židinio“ perbrangi. Mat, „Ateitį“ moksleiviai faktiškai, kur užsisako visi kuopos nariai, gali gauti net už šešis litus metams. Tai jau visai pigu. O

aš pasakysiu, kad jie gautų ir po 5 lt. metams, bet užtat pirmiau reikia pakelti tiražas. Tegu man kas šlandien garantuoja „Atelčiai“ 10.000 reguliariai apsimokančių skaitytojų, aš tuojau paskelbsiu „Atelties“ metinę prenumeratą 5 lt. ir gal net pigiau. Mat, per daugumą skaitytojų pats spausdinimas pigiau apsieina. Su „Židiniu“ tas pats. Tegu tikrai kurią gražią dieną „Židinys“ turės 3.000 reguliariai apsimokančių prenumeratorių, kai jo prenumerata atpigs ligi 30, o gal ir 25 litų metams, o mokslieiviams — ligi 15 lt. ar net 10 lt. Bet jau ir „Židinio“ prenumeratą 1928 metams kiek piginame: metiniai prenumeratoriai apsimokantieji iš karto, gaus „Židinį“ už 35 lt. metams, o pradžios mokyklų mokytojai „Židinį“ gaus už 30 lt. m. Neš mūsų tikslas nėra pasipelnyti, o tikrai patarnauti tautinę savo kultūrą auginant. Bet reikia suprasti, kad prie mažesnio skaitytojų skaičiaus žurnalui sunku laikytis ir todėl jis priverstas prenumeratos kainą kelti. Iš to Tamsta aišku, kad daug nuo mūsų pačių susirūpinimo savo spauda pareis žurnalų prenumeratos atpigimas ar pabrangimas. Tai aš jau ir pirmiau pabrėžiau.

— O kaip dirba platintojai kuopose?

— Jų darbas nelengvas, ypačiai rūpestingų platintojų. Aš dar nespėjau su jais kaip reikiant susipažinti nei asmeniškai nei per laiškus, kai kuriems perdavusiems darbą kitiems nei nespėjau padėkoti už rūpestingą darbą čia „Atelčių“, čia „Židinį“ platinant, bet yra tokių, kurie stačiai pasako tiesą į akis — jog ne padėkal dirbą. Man toki talkininkai patinka. Tik turju pabrėžti, kad vis dėlto daugumoje kuopų yra ir nerangumo. Štai pavyzdys. Praeitame „Atelties“ n-ryje prašiau tam tikrų žinių dėl „Atelties“ platinimo apl. Nr. 2, norėdamas susidaryti bendrą būsimųjų metų valzdą. Ir ką gi Tamsta manai? Iš 80 kuopų prašomas žinlas teprisiuntė 25 kuopos... Štai ir dirbk, kad nori. Matyt, dar nevisur suprantama, kad ne kokiam malonumui iš jų prašoma žinių, o darbut koreguoti, ir kad iš vienur gavus žinių, o iš kitur ne — nieko o nieko negalima susivokti. Terminas buvo ligi 20 lapkričio. Gal gi bent ligi pusel gruodžio prisitęs — dar laukstu. Bet čia yra didelis mūsų atelitininkų nedrausmingumas, kurio jokiu būdu neturėtų būti. Jelgu ko reikalaujama ar prašoma, tai, tur būt, ir reikia. Tačiau yra ir labai pavyzdingų darbininkų.

— Bet tas reiškinys juk ne iš blogos valios? — primėčiau aš.

— Tai kas, kad ne blogos, bet darbut pakenkia. Tačiau aš manau, kad visa tai kaip reikiant mūsų organizacijoje nusistos.

Gavęs iš p. Administratoriaus tiek daug žinių, jaučiausi savo uždavinį atlikęs. Todėl, padėkojęs, atsisveikinau, ketindamas dar kada pas p. Adm-rių užėiti.

Korespondentas.

APLINKRAŠTIS N 3.

Visiems „Atelties“ platintojams kuopose, kuopų Valdyboms ir visiems ateltininkams.

Visiems yra žinoma, kas laikraštis, ar žurnalas, gali tikrai tada gyvuoti, jeigu jisai: 1) užtektinai turi reguliariai apsimokančių prenumeratorių, 2) yra gerai vedamas ir 3) turi bendro visuomenės palankumo. Šitos trys sąlygos yra būtinausios ir be jų, nors ir kilniausių idėjų skleidėjas, laikraštis ar žurnalas, turėtų mirti.

Tas pats būtų atsiklę ir su „Ateltimi“, jeigu ne sumani redakcija, jeigu ne Jūsų pastangos čia aukomis, čia prenumerata ją paremti. „Ateltis“ štai jau septyniolika metų yra tas šaltinis, iš kurio mūsų besimokančioji jaunuomenė, mūsų bepraugančioji katalikiškoji inteligentija sėmėsi ir sėmiasi sau kilnių idėjų ir pasiryžimo dvasios. Tačiau jūs nekartą girdėjote nusiskundimų iš leidėjų pusės, kaip sunku yra tasai galvuisis „Atelties“ šaltinėlis išlaikyti, nekartą buvote raginami labiau susirūpinti jo medžiagine būkle. Iš to mums turi būti aišku, kad „Atelties“ leidimas dar nėra įstatytas į tokias vėžes, kad neparemtų nuo vieno kito nepalankesnio momento ar aplinkybių.

Stipriausiu „Atelties“ leidimo atramos punktu, kaip ir kiekvienam kitam žurnalui, yra nuolatinis pastovus skaitytojų skaičius. „Atelties“ jis dar nėra toks, kad nereikėtų ypatingai tuo susirūpinti. Nuo mūsų pačių energijos ir sumanumo pareina jį padidinti. Tiek mokyklos suole sėdintieji atkal, tiek jau baigę mokyklas, tiek visa katalikiškoji inteligentija turėtų pasidaryti „Atelties“ nuolatiniais skaitytojais. Todėl šiuo aplinkraščiu noriu atkreipti į tai Jūsų dėmesį ir nurodyti, kas mūsų išmanymu, reikėtų padaryti, kad „Ateltis“ kitais metais turėtų reikalingą skaitytojų skaičių.

1) Kuopų Valdybos ar jų skirtieji platintojai turi pasistengti atspausdinti plakatus, kurių bus prisijusta, iškabinti viešose vietose: gimnazijose, susirinkimų salėse, viešose valdžios (pašte, bankuose) ir visuomenės įstaigose ir kit.

2) Prisiūstus iš Admjos prenumeratai rinkti lapus kuo plačiausiai paskleisti tarp važiuojančių Kalėdų atostogų atkų, ir kiekvieno jų pareiga turėtų būti surasti „Ateltiai“ bent vieną naują prenumeratorių (moksleivį ar štalpjuo inteligentą). Tuo reikalu reikia atkankyti visų vietos inteligentai, ypačiai, kurie turi besimokančių savo vaikų ar gimnazičių; paraginant užsakyti „Ateltį“.

3) Baigus prenos rinkimo darbą, kuopos Valdyba ar jos skirtasis spaudos reikalų tvarkytojas visus lapus, tuščius ar pilnus, būtinais turi išrinkti ir visus ligi vienam gražinti Adm-jai, prisilunčiant ir su-

rinktus prenumeratos pinigus. Viską sutvarkyti iki 1928 m. sausio m. 25 d.

4) Siunčiant pinigus reikia pranešti, kieno ir kiek įmokėta ir kuriam laikui užsisakyta.

5) Negalima vienu ar tuo pačiu metu vienam ir tam pačiam asmeniui rinkti prenumerata „Ateičiai“ ir „Židinys“ (nebent aiškiai būtų žinomas lankomų žmonių palankumas katalikų spaudai). Tikrai atsisakius prenumeruoti vieną žurnalą, galima pasidaryti kitas.

6) Prenumeratos rinkėjai, surinkę 5 metinius prenumeratorius po 15 lt. gaus 10% nuo surinktos sumos arba „Ateitį“ veltui, o surinkę 10 metų ir daugiau — po 20%. Minėtus % atskaito rinkėjo naudai vietinė kuopos Valdyba ar „Ateities“ platintojas, pažymėdamas tai siunčiamame Adm-jai pranešime, kiek kam ir už ką atskaityta. Uoliausiems prenumeratos rinkėjams bus skirta 10 metinių „Židinio“ komplektų arba 10 prenumeratų 1928 m.

Aš tikiu, kad padėję reikalingų pastangų, mes pajėgsime mūsų mylimajai „Ateičiai“ surasti tiek prenumeratorių, kad ji ir taip jau pigią savo kainą galės dar papiginti.

1927.XI.30.
Kaunas.

S. Zareckas,
Ateitinių spaudos
administracijos.

APLINKRAŠTIS N 4.

Visoms Ateitinių kuopų Valdyboms ir jų skirčiams
„Židinio“ platintojams.

Beslartinant naujiems metams „Židinio“ akcijai reikia štai kas padaryti:

1) Visos kuopų Valdybos prašomos skirti vieną žmogų „Židinio“ platintoju.

2) Kuopų Valdybos ar jų pavedamas „Židinio“ platintojas turi pasirūpinti iškabinti viešose vietose (gimnazijose, paštuose, bankuose, susirinkimų salėse ir tt.) „Židinio“ plakatus, kurių bus paslūsta.

3) Prislūstus „Židinio“ prenumeratai rinkti lapus paskirstyti savo nuožiūra taip, kad kuo daugiausia prenumeratorių būtų surinkta.

4) Su lapais prenumeratai rinkti prenumeratos rinkėjai turi atkankyti visus vietos inteligentus, prašydami ir paragindami prenumeruoti „Židinį“. „Židinio“ būsimųjų metų darbų programa ir prenumeratos kaina bus nurodyta lape.

5) Po Kalėdų atostogų tuojau (ir ne vėliau kaip iki 1928 m. sausio m. 25 d.) pranešti visų prenumeratorių (išskyrus mokslivius, kurie reikia nurodyti tikrai pavardėmis ir klasėmis ir kurie

atsilims per kuopos platintojus) adresus ir prisijusti visus jų įmokėtuosius pinigus, smulkiai pažymint, kas, kuriam laikui „Židinį“ užsisakė ir kiek įmokėjo.

6) „Židinio“ prenumeratos uoliauslems rinkėjams bus skirta dovanų keli komplektai mūsų žymiųjų rašytojų (Putino, Krėvės, Vaižganto, Maironio, Pečkauskaitės ir k.) raštų. Be to, surinkęs 5 metinius prenumeratorius nemokslėivius turės teisę gauti veltui, kurių metų panorės „Židinio“ komplektą ar einamųjų metų prenumeratą. Surinkęs 10 m. prenumeratorių — dvigubai tiek ir tt. Smulkiau apie tai bus paskelbta „Ateltyje“ ir „Židinyje“.

1927.XI.30.
Kaunas.

S. Zarckas,
Ateltyje spaudos
administratorius.

Lietuvos Žymesnybių Žodynas

Laiškas mūsų visuomenei.

Lietuvių Katalikų Mokslų Akademijs Kaune yra pasiryžusi išleisti buvusios Didžiosios Lietuvos Kunigaikštystės, Prūsų Lietuvos ir dabartinės Lietuvos Respublikos „Žymesnybių Žodyną“; būtent, trumpą alfabetišką aprašymą tų žmonių, kurie šiaip ar taip buvo ir yra susiję su Lietuva ir jos reikalais. Vieni valstybę kūrė ir valdė ją, kiti toje valstybėje ugdė kultūrą, dar kiti tebuvo iš šalies liudytojai — rašė apie Lietuvą ar kuriuos jos dalykus (kalbą ir k. k.), nors ne Lietuvoje buvo. Istorijoje pamintėji asmens tebėra mums įdomūs, dažnai net reikalingi plačiau patirti, o nežinau, kurio galo griebtis, kur žinti apie juos teškotis. Žymesnybių Žodynas — būtinas istorijos priedas. Negalime pamiršti ir tuos Lietuvos vaikus, kurie ką nors žymaus yra nudirbę kitoms valstybėms, kitoms kultūroms, o buvo kilę iš Lietuvos: jie kelia lyginamąjį Lietuvos svorį bendrojoje visos žmonijos kultūroje.

Tad Lietuvos kunigaikščių šeimos, taip plačiai paplitusios po visą b. Rusijos Imperijos žemės vakarų kraštą, jų padėjėjai, jų ekspansiją realizuojant, jų administratoriai, tikybų propagatoriai ir atstovai, politikai, ekonomistai, menininkai, mokslininkai, technikai, kunigai ir kiti tolygiu ligi tik bus radę vietos istorijos ar šiaip jau šokių ar tokių raštų lapuose; būtent, kurie patys savo asmeniu ar savo darbais bus kiek tiek pasižymėję Lietuvos bulityje, — visi yra mums nepamirštami, pagerbtini, dažnai ir panaudojami šios ar dar būsimos gadynės reikalams. Kultūra pašlepla tuos kraštus, kurie kas sava nežinodami, vien svetimybėmis temoka naudotis ar džiaugtis. Savųjų, ne svetimų, esame kontinuatoriai.

Lietuvos Žymesnybių Žodyno ar kitaip kaip pavadinto leidinio—Index notabiliorum hominum Lithuaniae — uždavinys ir

bus: kuo trumpiausiai pasakyti, *kas buvo tie mūsų žymesnieji žmonės, kada ir kur gyveno ir veikė ir ką yra nuveikę*. Kitaip sakant: pasakyti jų profesiją, svarbiausiuosius biografinius davinčius, piną sąrašą nudirbtų ar parašytų veikalų.

Visam tam tesklama iki keleto šimtų puslapių paprasto enciklopedinio žodyno formato, pagla fracta petito šriftu. Talgi vietos ekonomijos dėlei bus pavartoti visi žodynų sutrumpinimai iki minimum raidžių, kad vios žinios apie vieną Žymesnybę teuzimtų 5—10 eilučių, retai kada daugiau. Ir tik itin žymiems asmenims bus paskirtas visas puslapis ar net 3—5 skiltys.

Ilgai pat eis papildomieji sąsiuviniai bent po 100 puslapių, taip pat alfabeto tvarka.

L. K. Akademijs kviečia to didelio darbo dirbtų visus Lietuvos piliečius, ne vienus lietuvius: visus prašo sužymėti savo tautos, tikybos, partijos, profesijos, sąjungos, draugijos žymesnybes, susijusias su Lietuva, apie kiekvieną atskirame popieriuje.

Žinios, pakartojame, tesie kuo trumpiausios, lietuvų kalba nors priimtina ir kitomis kalbomis.

Itin pageldaujama, kad prie žinių būtų nurodomi šaltiniai, iš kur jų imta, ir pridėdamos kalbamųjų asmenų fotografijos ar bent būtų pasakoma, kur aptikti jų portretai.

Lietuvos Šviesuomenė! Lietuvos *Žymesnybių Žodynas* — gryo mokslo leidinys; jame nebus jokių įvertinimų, tik patiekiami grynai faktai; tai prašome *visų visus be skirtumų tautų, konfesijų, politikos išitikintu, talkon* visiems labai reikalingo darbo dirbtų! Malonėkite šiam leidiniui atsiųsti žinių ne tik lietuviai, bet ir Lietuvos lenkai, rusai, žydai, vokiečiai, totoriai; netik krikščionys demokratai, bet ir laudininkai, socialdemokratai ir komunistai; ne tik Europos lietuviai, bet ir amerikiečiai, braziliečiai ir kiti išsviai. Ir prašytume to darbo imtis tuojau, neatidėlojant. Jis didelis, tai ir taip ims nemaža laiko. Norėtume jį nudirbti per vienerius metus, o išspausdinti — per antrus.

Adresas korespondencijai: *Kaunas, Rotušės Atkštė Nr. 6.*

L. K. Akademijs pirmininkas
Pr. Al. Dambrauskas
Lietuvos Universiteto Garbės Profesorius

Sekretorius: *Kan. J. Tumas,*
L. U. Docentas.

1927 m. lapkričio m.

Atitaisymas.

1) Š. m. „Ateltes“ 10 Nr. kal kuriuose sąsluvinčiuose be-
spausdinant ištrupėję šie žodžiai: 454 pusl. 1 eil. iš apačios
... trią sąžinę; 460 pusl. 21 eil. iš apačios — likvidavimas;
462 pusl. 11 eil. iš apačios — skirstosi į kuopeles. 460 pusl. 2 eil. iš apačios po žodžių: Vyskupų žinią
praleistas žodis *lietuvių*.

2) Š. m. „Ateltes“ 10 Nr. straipsnyje „Ateltninkai Palan-
goje“ po straipsnelio „Nuvainikuotoji Valdilutė“ praleista pastaba,
kad ji parašė J. T. Šluo gerb. Autorių atsiprašom.

Redakcija.

P a d ė k o s .

1) Gerb. kun. kap. Dr. Saviul už paaukotą Belvederio
Aukšt. Plen. ir Gyvulininkystės Mokyklos jaunutei At-kų kuopal
gausią 50 litų auką turtame širdingiausią padėką

Kuopos Valdyba.

2) Aukojuslems Žiežmarių Ateltninkų kuopos knygynėlio
naudai: kun. kleb. B. Sužiedėliui 10 lit., mokyt. J. Bausiui 10,
mokyt. K. Bajerčiui 6, kapel. kun. Pr. Galdamavičiui 5, mokyt.
J. Jankauskui 5, V. Venskiui 5, mokyt. E. Frenkelytei 3, Dakt.
B. Guževskui 2, mokyt. E. Liutvinaitei 2, St. Ramanauskui 2,
M. Matolionytei 1 — turtame nuoširdų dėkų

Žiežmarių At-kų Kuopos Valdyba.

3. Prof. Dr. kan. Pr. Kuraičiui, prof. Dr. Eretui ir Dr.
ju r. Pr. V. Raulinaičiui už paaukotas At-kų Federacijos kny-
gynui knygas širdingai dėkojam

V. Jakučionis

Federacijos knygyno vedėjas.

Pranešimai.

1) Moksl. At-kų Sgoš Centro Valdyba nusistačiusi per
Kalėdų atostogas Kaune suruošti kuopoms didellus, gražius ir
turtinigus kursus. Nustatyta svarbių paskaitų, įžymesnių vietų
lankymas ir k. Kursų tikslas — nustatymas plačių veikimo
sričių ir esmingas įsilyvenimas naujoji santvarkoj. Laikas nu-
matomas, jei leidimui nebus kliudų, 1928 m. sausio m. 5, 6 ir
7 dienomis. Plačiau pranešime aplinkraščiu.

2) Jau išspausdintos naujos vyresniųjų at-kų narjo knygu-
tės, 8-nių puslapių. Kai kurios kuopos jų jau prašė atsiųsti.
Kad nebūtų bereikalingų išlaidų ir nereiktų slūgtinėti po kelis
kart, prašome visų kuopų, kurioms reikia, pranešti tikrajį knygučių
skalčių. Be to, tik tos kuopos tuojau knygutėmis bus aprūpintos,
kurios iš anksto atsiųs už jas pinigų arba užsakys siųsti apdėtu
mokesčiu. Klekviena knygutė kainuoja 20 cent., jaunesniųjų —
10 c. Pinigų siųsti išdėtininko V. Kazlausko vardu.

Švėkšnos progimnazija greitu laiku bus gimnazija.

Jau dabar joje yra penktoji klasė. Sekančiais mokslo metais ji pereina į didelius, naujai pastatytus, rūmus ir bus atidaryta šeštoji klasė.

Švėkšnos progimnazijai senai buvo leista augti į gimnaziją. 1925 metais supleškėjo visas miestelis, sudegė ir progimnazijos namai su visu turtu. Progimnazija buvo pradžios mokyklos namuose, mokiniai nebeturėjo kame gyventi. Daugelis apietdo Švėkšną, pasirinko patogesnę vietą.

Dabar jau Švėkšna atsistatė. Butai geri, šilti ir daug pigesni, negu kitur. Nuo naujų metų grafo parke įsteigiamas mergaitėms bendrabutis, kuriame naujai atvykstančios turės priemenybę apsigyventi labai patogiomis sąlygomis. Bus įsteigtas bendrabutis ir vaikams. Kas norės, gyvens bendrabuty, kas norės, ras vietą kitur.

Nuo Švėkšnos į Kukoralčių stotį tėra tik 10 kilometrų ir tai pusė plentas. Kitą pusę padarys sekančiais metais. Dėl to į Švėkšną gali lengvai atvykti ir iš tolo.

Progimnazija turi visas valdžios gimnazijų teises. Mokestis toks pat, kaip ir valdiškose.

Naujai atvykusiems į aukštesnes klases darbštiesiems mokiniams telkiama įvairi pagalba. Nori daugiau sužinoti teskrepia į direktorių.

Atsiųsta paminėti.

Sesulei-Rūtelei, patarimai ir pamokymai mūsų mergaitėms. Iš A. Zūcherlo perdirbo Kupranas. II laida. Šv. Kazimiero Djos leid. 433. Kaunas 1927. 108 p. Kaina 1 lt.

Kauno kalendorius 1928 m. XXII. Šv. Kazimiero Djos leidinys Nr. 438 104 p. Kaina 1 lt.

Sieninis Kalendorius 1928 m. su pasiskaitymais kiekvienai dienai. Šv. Kazimiero Djos leid. Kaina 2 lt.

G. Petkevičaitė, Iš mūsų vargų ir kovų paminėti Palan goš spektaklio 25 m. sukaktuvėms. Varpo B. vės leidinys Nr. 64. Kaunas 1927. 134 p.

Laimės Kalendorius 1928 m. V m. L. K. Blaivybės Djos leidinys 46 Nr. Kaunas. 80 psl. Kaina 50 c.

Le Mot Sedz med filoz. ir teisių d-ras, Asmens magnetizmas, arba kelias į laimę. Vertė ir papildė J. M. kas Kaunas, 1927. 76 psl. mažo formato. Kaina 40 c. Vertėjo leidinys.

K Boruta, Dainos apie svyruojančius gluosnius. Lyrika ir poemos, 1927 m. Kaunas. Išleido „Zalia Vėtra“, 31 psl. lt. 2.

Antanas Venclova. Gatvės švinta. Lyrika. Kaunas, 1927. Išleido „Žalia Vėtra“ 48 psl. Kaina 2 lt.

Dr. med. Stan. Breyer'is. Kaip atgauti ir išsaugoti sveikas ir gražus veidas. „Vairo“ B-vės leidinys. Kaunas, 1927. 46 psl. Kaina 1 lt.

Heinrich Pesch. K ikščloniškasis solidarizmas arba socialė darbo sistema. Vertė J. Kliša. „Žinijos“ B vės leidinys 5 Nr. Kaunas, 1927. 32 psl. Kaina 1 lt.

Daržovių atmainų kilmė. „Žinijos“ B-vės leidinys Nr. 6 Kaunas, 1927. 29 psl. Kaina 1 lt.

P. Valčiūnas. Patriotai. 4 veiks. komed. „Vairo“ B-vės leidinys. Kaunas, 1927. 118 p. Kaina 2.75.

Platonas. Sokrato apologija. Kritonas. Vertė M. Račkauskas. „Vairo“ b-vės leidinys, Kaunas, 1927. 70 pusl. Kaina 3 lit.

Prof. Wierzbickis, Kaip auginti ir kaip išdirbti tabakas. „Vairo“ B-vės leidinys. Kaunas, 1927. 60 pusl. Kaina 1 lt. 50 c.

Petras Vaičiūnas. Nuodėmingas Angelas. Penkių veiksmų drama. „Vairo“ B-vės leidinys Kaunas, 1927 m. 124 psl. Kaina 2.50.

I. Gentušas. Epizodiškojo istorijos kurso metodika. Kaina 3 lt. „Mokytojo knygynėlio“ leidinys Nr. 5 Kaunas 1927 m.

„Židinys“ literatūros, mokslo, visuomenės ir akademiškojo gyvenimo mėnesinis žurnalas Nr. 11.

Tiesos kelias. Religijos bei doros mokslo ir visuomenės gyvenimo mėnesinis laikraštis Nr. 11. Redaktorius Prof. Kan. Pr. Kuraitis, Kaunas, lapkričio mėn. 1927 m.

Kosmos. Gamtos ir šalių mokslų mėnesinis laikraštis. 1927 m. 10—11 Nr. Redaktorius leidėjas prof. Pr. Dovydaitis.

Soter. Religijos mokslo laikraštis. 1927 m. 2 Nr. Redaguoja prof. Dovydaitis. Leidžia Liet. Univ. T.—Fil. Fakulteto Teologijos skyrius.

Prel. A. Dambrauskas, Dvasiškoji išpažintis. Sv. Kazimiero D-jos leidinys Nr. 430. Kaunas, 152 psl. Kaina 1 lt.

J. Schmitt S. J. „Aukštyn“ Sv. Aloyzo sekmadieniai. Spaudai parengė kun. B. Andruška S. J. ir kun. St. Grigaliūnas, Kaunas, 1927, 112 psl. Kaina nepažymėta.

Lietuvos Mokykla, mėnesinis pedagogikos laikraštis Prano Dovydaičio įsteigtas. 1927 m. 9—10 Nr.

Redaktorius Antanas Januševičius

„Raidės“ spaustuvė Kaune, Kęstučio 44. Tel. 758

Buvusiems vilkaviškiesiems.

Vsi buvusieji Vilkaviškio atkų kuopos nariai prašomi, žuvus 1925 m. Jubilėjaus Kongrese kuopos albumui, siųsti vėl savo atvaizdus su trumpu curriculum vitae antroji atvaizdo pusėj.

J. Senkus, kuopos pirn.

P. Karalysis, Albumo rinkalų vedėja.

Siųskite prenumeračią ir aukų

„Ateičiai“ 1928 metams

Šiomet Beethoveno metai

Skaitykite ir platinkite šiomis dienomis iš spaudos išeinančią *Prof. Dr. J. Ereto* knygą

„Beethoveno Jaunystė“

MUZIKOS NAMAI

C. SCHUETZE Kaunas

Laisvės Alėja 25

Pr stato visokius muzikos instrumentus, k a.:

PIANINUS

GRAMOFONUS

GRAMOFONŲ PLOKŠTELIS

RADIO APARATUS

SMUKUS

GITARAS

MANDALINAS

STYGAS ir tt.

Didžiausias prieššventinis pasirinkimas:

Duoda išsimokėjimui.

Skaitykite ir platinkite

„Šaltinį“

didelį, rimtą, plgų, įdomų, poveiksluotą ir nepartinį savaitraštį, kurs, po karo atgljės, jau visais atžvilgiais sustiprėjo ir kurį visi pamėgo.

„Šaltinio“ kaina: met. 12 lt., pusm. 6 lt., mėnesiui 1 lt. Užsieniuose dvigubai.

Redakcijos ir Adm-jos adresas „Šaltinis“ Marlampolė.

RADIO aparatus ir jų dalis pirkite tikrai pas techn. J. BARISĄ.

— KAUNAS, Laisvės Al. 64.

Į provinciją pasiūndia apdėtu mokesčiu. Duodama patarimų

Jau išėjo iš spaudos

„Vairo“ B-vės Kaunas, Laisvės al. Nr. 48 Tel. 984
leidžia-
mieji kalendoriai 1928, me-
tams

1. Mano Kalendorius 96 pusl didelio formato Su daug paveikslų Lietuvos Kunigaikštų ir Rašytojų Litografinjos spalvotas viršelis, žaliai visas kalendorius atpausdintas, gražios išvaizdos. Naudingas jaunuomenėi, ūkininkams, šauliams ir miestelėnams. Kaina tik 1 lt.

2. Sieninis, kasdien nuplėšiamas, su įdomiais pasiskaitymais 1928 m. *Kalendorius*. Gražaus darbo, miniatiūriškas, tokio gražaus kalendoriaus dar mūsų visuomenė nematė Kaina tik 2 lt

3. Lentelės sieniniam kalendoriui spalvotos, litografinjos darbo su Lietuvos *Kunigaikštų, D. ro Basanavičiaus, Vyties ir A. Smetonos* Lietuvos prezidento paveikslais. Kaina 25 ct.

Reikalaukite visuose knygynuose ir pas įvairius pardavėjus bažnytkiemiuose ir pas leidėją: „Vairo“ B-ves Knygynas, Kaunas, Laisvės al. 48.

— Knygynai ir perkupčiai skubėkite su užsakymais, nes tų kalendorių skaičius išleistas neperdidelis. Perkantieji didesniame skaičiuje gauna *didžiausią nuolaidas, todėl naudokitės proga.*

„Raidės“ sp. Kaune, Kęstučio 44. Telefonas 758.

88. 702. 290

MĖNESINIS MOKSLEIVIŲ ŽURNALAS

1927 M.

LAPKRIČIO M.

Nr. 11

Aleksys Dičpetris

Lūkesio vingis

Sužydo sodai, įsirpo vyšnios,
rugelių varpos laukuos jau bręsta,
o aš vis laikiu, kada sugrįš jos
į mano šalį, į mano kraštą.

Išeičiau lanką rasa nusėti,
nušluoti dulkes nuo viešo kelio —
prašyčiau mano dainoj viešėti,
kol vėsią naktį užsnūs saulelė.

Veltui aš laikiu, į viešą kelią
veltui nuo ryto ankstaus bežiūriu —
negrįžta mano jauna gulbelė
kartu nuskridus su draugių būriu.

Ruduo jau skiria našlaitėm dienom
bevilčio ryto ir skausmo lyrą.
Jau puošias lankos gelsvom rugienom,
gėlių žiedeliai į žemę svyra...

Buities keliu

1.

Danguj vienos žvaigždės, žemėj — kryžiai, kryžiai.
Bokštuos balto mūro supasi varpai. —
Ar nebūsim rūstūs iš puotos sugrižę,
kad prie rūmo durų — pasitiks kapai?

Gal geriau užverti savo namo langus
ir savė susiausti rūbu paprastu,
kad viešnia viliokė jo vidun įžengus,
ką į svaigią puotą kviesti nerastų? —

Nors ir trokšta vyno alkana jaunystė,
nors ir laukia ryto, kol kviesliai užklus —
tu, viešnia viliokė, privalai paklysti
ir pralenkti mano kiemo vartelius!

Aš baltų lelijų Tam, kur liūdnas rymo
mano kryžkely, padovanot nešu. —
Jis nutildys aistrą tų didžių troškimų,
Jis pagirdys širdį ir vienu lašu.

2.

Sugrižau, lyg dievas, iš uždrausto krašto,
nė šuo nesulojo prie kiemo vartų —
negėręs nė vyno tai puotai atnešto,
sugrižau pavasario ryto metu.

Ten dužo nė lūpų nepaliestos taurės,
pabiro karoliai gelsvy gintarų,
kai pranešė sargas, kad viešnios iš šiaurės
ateina plačiu šienapiūčio baru. —

Įtversiu sau dalį skambiausiojo pieno
ir jauno dainužė lanka nuaidės.
Ir aukštą sukrausiu jai kupetį šieno,
jei kaitinant saulei lynoti pradės,

Gal ji, ta mergužė, į manąjį kraštą,
kur laikiu, šienelio sugrėbti ateis... —
Tada savo dalgiu paimsiu jos našta,
o ją — nubarstysiu lelijų žiedais!...

3.

Į maldų šventovę mes ateinam tylūs,
ant altoriaus dedam širdžių vainikus, —
o prie durų beldžias vėl diena išėlus
ir kelionės žirgas trypia neramus.

Noriu čia pašventint savąjį vainiką —
čia nekrinta dulkės ant baltų žiedų, —
į keleivio širdį čia turiu pririnkti
kuo daugiau šventųjų meilės valandų.

O paskui, kai eisiu tolą didį kelią,
nors ir puoštus žemė jau gelsvais dažais —
mėlynoj padangėj man dainuos ereliai
ir širdy jaunystė amžinoji žais!

4.

Tolimam krante jaunystės
sušvilpė kažkas.
— Ei, akiplėša! Kaip drįsti
vidury dienužės bristi
man žiedų lankas?
Kas gi tu toks?! Kas?

Subangavo jūra mano,
rimo jos balsai —
ir už didžio okeano
pažvelgė jisai,

jis, tylus laukų vaikelis,
raustančiu veidu,
kloniuos tuos prie didžio kelio
rinkosį žiedų

ir švilpavo kart su vėjais
 ir drugių daina.
 Jam tada žvaigždė vedėja
 prie to vieškelio žadėjos
 būti vis jauna.

Klemas Dulke

* * *

Manojo sodo sužydo vyšnios,
 Sukvipo rožės, baltos alyvos.
 Širdy tik vienas skausmingas šypsniš,
 Kad mano sielai jos jau vėlyvos.

Ateik, mieloji, saulėtą dieną,
 Kol dar tebmiega šiaurinis vėjas.
 Visus nuskinki žiedus iš sodo!
 Matai senelį — šalnos nešėjas.

Nors širdis mano ir skauda, gelia,
 Bet juk neleisi žiedų supūti.
 Geriau lai tavo jaunystei želia,
 Negu po mano kad sodą džiūti.

Ateik, nes snaigės jau vakar krito,
 Ir saulė žemės nūnai neblydi.
 Visur jau skurdu, vėjelis dūzgia,
 Tik mano sodas tavie bežydi.

Paryžiuje

Šiltas ankstybo rudens vakaras. Tyliai skuba Senos giliais vandenimis mūsų garlais. Aplink paryžiečių būriai patylomis dalinasi užmiesty patirtais maloniais dienos įspūdžiais... Tyrame dangaus mėlynume žiba žvaigždžių būriai... Priešaky skubiai artėja žiburiais nusėti Paryžiaus plotai ir neaiškiai girdėti duslus jo paskubinto judėjimo pulsas...

Šiuo momentu aš aiškiai prisimenu vaizdą, išgyventą prieš šešerius metus. Tuomet taip pat buvo po saulėtos dienos ankstybo rudens gražus vakaras. Tą vakarą mūsų jaunuolių didžiulis būrys grįžo iš pirmojo ateitininkų kongreso gegužinės. Dieną praleidom jaunųjų džiaugsmo sukury. Tuomet į mus iš tolo artėjo Kauno žiburiai. Mus gaubė, rods, šie patys dangaus mėlyni plotai, nyksta žydros nakties tolumoje. Mes siuntėme tuokart tamsai ir srauniems Nemuno vandenims jaunatvės dainas. Rods, tai tolimos dienos. Daug naujų įvykių per tą laiką praleista, daug išgyventa ir jausta. Nekartą su žiauraus gyvenimo realybe kovota, net mirčiai į akis pažvelgta. Tačiau tojo tolimo vakaro pirmosios jaunystės sąmoningi įspūdžiai visai mano buičiai yra savi, sielai ir širdžiai artimi. Artimesni, kaip daugelis vakarykščios dienos įspūdžių. Tų dienų jaunos viltys ir dideli pasiryžimai ir šiandien dar tvarko gyvenimo kelią. Daug jų jau virto tikrenybe ir nustojo savo svajingumo. Bet po savim paliko vis platesnį vilčių ir svajonų kelią. Ir šiandien lieka darbo pasiryžimų ir siekimų neribotos lygumos, kaip ir tuomet... Ir šiandien gyvenimo ramybė ir rimtis dingsta svajinguos horizontuos...

Štai, jau garlais priplaukė stotį. Skubu su daugeliu nepažįstamų žmonių. Dar neįjauki šykčiai apšviestoj Senos pakrantėj. Čia pat jau girdėtis milžiną miesto vakarinis alsavimas. Ten, kiek aukščiau, prie daugelio žibintuvų šviesos, skuba tūkstančiai auto, virtinės tramvajų, autobusų ir žmonių minių minios... Dauguma jų skuba gyvenimo džiaugsmo ieškoti...

Vėli, saulėta rudens diena. Stoviu aukštojo Eifelio bokšto viršūnėj. Iš tiesų genialaus inžinieriaus Eifelio protas sugebėjo sukurti didingas taisykles, pagal kurias per keletą metų išaugo į padanges geležies bokštas. Šimtai darbininkų rankų ištisus mėnesius naujosios technikos priemonėmis pamažu pamažu kėlė į viršų taisyklinga eile geležines sijas. Žmogaus proto genialumas ir išvermingas, sunkus, varginąs darbas sukūrė naujų laikų technikos stebuklą.

Ir šiandien, jau beveik trisdešimt metų praslinkus, kasdien tūkstančiai žmonių lanko ir stebisi Eifelio kūriniu. Ir šiuo momentu Eifelio viršūnėj girdžiu žmones įvairių kraštų kalbomis kalbant. Čia pat iš aukštumos Paryžiaus žiūrinėja būrys įsėdžių anglų turistų ir juodaodžių prancūzų Sudano kareivių. Ir vienus ir kitus lydi tylus nusistebėjimas, šio geležinio bokšto žiūrint. Šis bokštas aiškiai

rodo žmogaus dvasios susigyvenimą su geležies metalu. Mūsų laikams, gal, daugiau tiktų geležies epochos vardas, negu senovėj. Senovėj geležis žmogaus gyvenime turėjo mažiau reikšmės, kaip šiomis dienomis.

Iš 300 metrų bokšto viršūnės žvelgiu į Paryžiaus plotus. Iš šio aukščio žymiai prasiplečia akiratis, bet miesto krašto nematyti. Tolumoje miestas ir mėlynos dangaus erdvės susilieja į vieną daiktą. Prie pat bokšto papėdės žmonės atrodo maži kaip skruzdėlės, o parkų medžiai—kaip stalo gėlių pluokšteliai.

Prancūzai didžiuojasi savo tautos praeitimi. Jie lygiai gerbia visų pakraipų didesnius žmones. Iš tiesų nė vienos tautos garbė ir didingumas nėra nupelnytąs kurios nors vienos pakraipos ar vieno kurio laikotarpio asmenybių, bet įgytas pasišventimu ir darbu ištisos eilės įvairių asmenybių per keliolika amžių. Paryžiuje yra pastatyta daug gražių paminklų garbingų vyrų atminimui tiek buvusios karalystės, tiek respublikos. Čia stovi paminklai, primeną Liudviko XVI ir Marijos Antuanetos liūdną likimą, bet netoli nuo jų aukštoji Bastilijos kolona kalba apie drąsius kruvinosios revoliucijos veikėjų žygius.

Vienoje Paryžiaus aikštėje stovi ne per įspūdingiausias Joanos d'Arc paminklas. Matyt, jis prancūzams dar ir dabar brangus, kad nuolat būna atskirų asmenų gyvomis gėlėmis puošiamas. Šį paminklą man teko lankyti kartu su viena Lietuvos abituriente. Pradėjus kalbėti apie Joanos nepaprastus žygius, mano bendrakeleivė griežtai pareiškė, kad, jos manymu, Joana tikrenybėje nėra buvus: jos istorija—vienas didžiųjų mitų. Jai priminiau, jog istorija Joanos žygius paliudija su aiškiausiu tikrumu, bet ji vis laikėsi savo nuomonės, nors nieku neįstengė ją paremti. Tai aiškiai sako, kokia dogmatiška ir nekritiška laisvamanybė skleidžiama mūsų moksleivijos tarpe.

Valandų valandomis lankau Luvro muziejus. Tūkstančiai paveikslų, tilpusių didžiausioje kambarių eilėje, prabėga pro akis. Tai didžiausias ir turiningiausias meno muziejus. Jame telpa šimtai originalų garsiausių dailininkų gražiausių paveikslų. Luvro muziejų žymiai praturtino ir Napoleonas. Jis, nukariaudamas daugelio valstybių sostines, įvairiais būdais pasisavindavo daug meno kūrinių. Daug jų padovanojo Luvro muziejui. Šalia Mykolo Angelo, Leonordo da Vinči, Murillo, Rubenso surinkta ir pačios prancūzų tautos meno kūriniai.

Visam pasauly šiandien garsus Sorbonos universitetas yra išaukęs dar XII amžiuje iš katalikų bažnyčios įkurto universiteto. Dabar visa eilė Sorbonos institutų užima didoką kvartalo dalį. Jis studentų skaičiumi didesnis už bet kurį kitą universitetą. Šiais mokslo metais jame mokosi 22 tūkstančiai studentų. Jame galima sutikti beveik visų pasaulio tautų studentų, ypač gausingai Paryžiaus universitetą lankė Azijos tautos.

Dar ir šiandien Sorbonos susitvarkyme ir tradicijose yra katalikybės pėdsakų. Prie universiteto yra maža bet jauki Šv.

Sorbono bažnyčia. Šioje bažnyčioje kabo pora gražių simbolingų paveikslų didžiajame kare žuvusiems studentams. Čia pat, marmurinėse lentose, surašytos auksinėmis raidėmis studentų žuvusių už tėvynės laisvę pavardės. Bendrai, Prancūzijoje po karo žuvusių už tėvynę atminimui kiekvienoje bažnyčioje padaryti altoriai, ir pavardės auksinėmis raidėmis į marmuro lentas surašytos.

Visų kare žuvusių prancūzų atminimą simbolingai primena nežinomo kareivio paminklas. Ant jo karstas iš požemio smilksta negęstama ugnis. Aukščiau jo rymo jau prieš šimtą metų statyta Triumfo Arka, o aplink, bulvarų šonais, nuolat skuba tūkstančiai automobilių.

Prancūzų Panteonas teikia rimties ir patvarumo įspūdžio. Tai ypatingo stiliaus iš vieningų akmenų gabalų pastatyti rūmai. Jų stilius kiek primena bizantiškąjį ir baroko. Jo vidurinis bokštas iškyla į viršų apie 80 metrų. Prancūzų laisvamaniškoji valdžia, kuri norėjo išvyti tikiybinius ženklus iš valstybinių įstaigų, jų nedrįso jį paliesti praeities paminkluose. Ir šiandien Panteono bokšte spindi kryžius. Panteono viršutinėje salėje yra daug nuostabiai gražių paveikslų, gyvai vaizduojančių Prancūzijos ir Paryžiaus praeitį. Jo požrindyje, atskiruose rūsiuose, stovi Prancūzijos žymių vyrų karstai.

Gyvenime dažnai priešingų pažiūrų asmenybės čia tyliai viena prie kitos ilsisi. Teisingai sakoma—mirtis visus sutaukina, visus sulygina.

Netoli nuo Panteono į aukštį kyla savotiškos, visai Paryžiaus dvasiai svetimos architektūros, mahometonų mečetės bokštas. Šią mečetę Prancūzijos valdžia pastatė savo lėšomis. Jos tikslas—patraukti prie Prancūzijos mahometonų širdis. Tai gražus ir įspūdingas statybos kūrinys. Nors jis pastatytas Paryžiuje, bet jo žiūrinėjant, jaučiama didingų tyrumų dvelkimas ir nebylus nusistebėjimo jausmas. Ši mečetė atsiėjo dešimt milijonų frankų. Prancūzų visuomenė įvairiais atsiliepimais palydėjo iškilingą šios mečetės atidarymą. Viena visuomenės dalis prisiminė prancūzų aukas kryžiaus kovose su islamu ir paabejojo, ar vertėjo prancūzams savo sostinėje, vos kelių šimtų metrų atstumu nuo Notre—Dame, statyti to paties islamo garbei mečetę. Kiti tai suprato, kaip prancūzų politinės išminties ir tolerancijos įrodymą, ir tyliai priėmė, kaip gyvenime būtina reikalingą daiktą.

Ir čia Paryžius eina p. saulinių istorijos didmiesčių pėdomis. Babilonas, Roma, Atėnai ir Egiptas, artėdami prie nupuolimo, statė šventyklų svetimoms dievybėms. Gal, šiuo metu ir Paryžius yra jau pasiekęs savo plėtojimosi reikšmės viršūnę. Gal, jau netolimoj ateity prasidės jo garbės menkėjimas. Tačiau šiandien Paryžius kasdien į save patraukia naujus kitų šalių gyventojų būrius, duoda jiems puikias viešėjimo sąlygas, kad beveik be išimties visi jie būna Paryžiaus vaišingumu ir jo garsiomis meno vertenybėmis, paminklais ir laisvomis maloniomis pramogomis sužavėti. Taigi, nė vienos Europos didmiestis, gal būt, kasdien

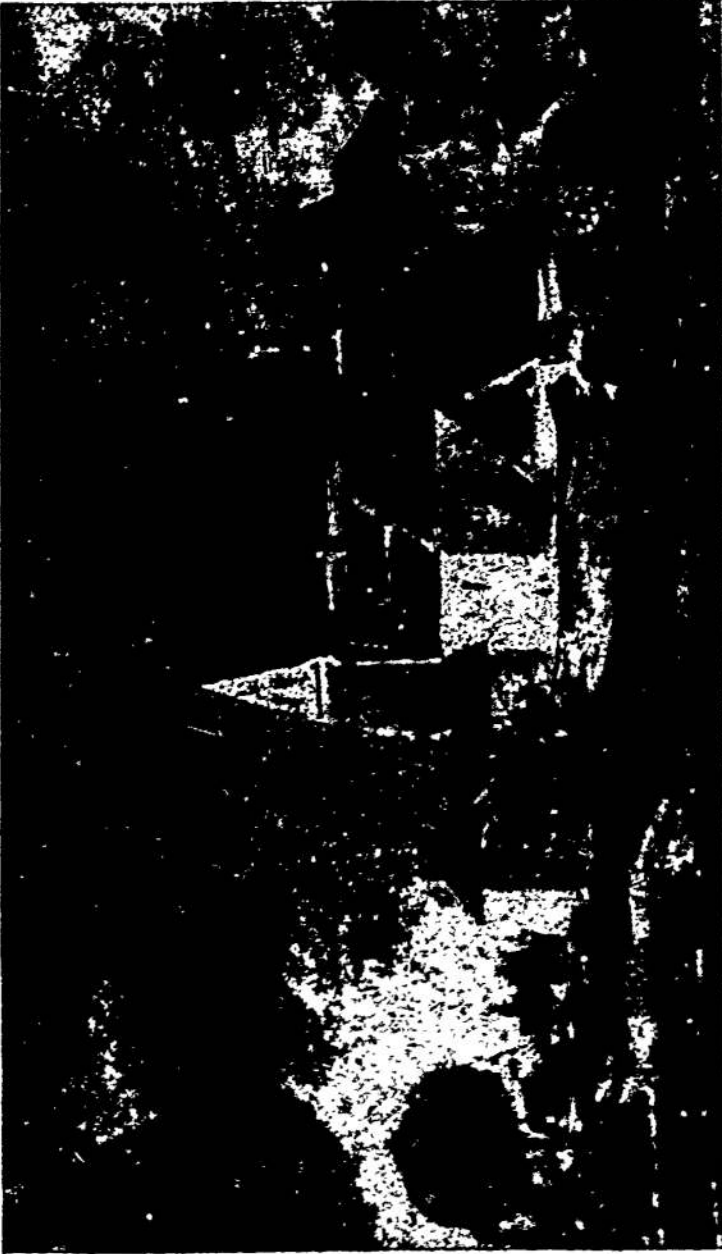
nesusilaukia tokio skaičiaus turistų, kaip Paryžius. Mūsų dienų Paryžių noveltei daug kas vadina tautų Babilonu. Ar prancūzams yra daug naudos iš tokio didelio skaičiaus svetimšalių, tenka paabejoti. Teisybė, neša prancūzams daug milijonų frankų. Bet šimtai tūkstančių svetimšalių, laikinai gyvendami Prancūzijos širdy, stengiasi už išleistus pinigus pasisemti kuo daugiausia malonumo ir tų malonumų ieško visose gyvenimo srityse. Daugelį dirbtinių gyvenimo malonumų lydi sveiko gyvenimo instinkto ir gyvybės jėgų silpnėjimas. Bendrai, daugelio svetimšalių gyvenimas tautos širdy silpnina tautos vieningumą, daro visai tautai demoralizuojančios įtakos, sostinės gyventojus nutolina nuo provincijos gyventojų.

Vidury Paryžiaus, ant erdvios salos, didingoje rimty stovi garsioji bažnyčia — Notre-Dame. Ji statyta prieš keletą amžių. Paryžiaus gyvenimas per tą laiką pasikeitė visose srityse. Ji išaugo į pasaulinį didmiestį. Jo gatvės apsidengė asfaltu. Senos vandenis sukaustė kietas granitas ir betonas, senovės rankų irkluojamus laivus pakeitė greitieji garlaiviai, tik Notre—Dame paliko ta pati. Bet ji savo išvaizda ir šiandien yra viena gražiausių Paryžiaus puošmenų. Jos gražus lengvas gotikos stilius, jos langų švelnios freskos ir daugelis alegorinių drožinių duoda tikro grožio jausmą. Šioje bazilikoje ypatingai garbinama Dievo Motina. Kiekvienu momentu prieš Jos garbingą paveikslą matyti meldžiantis būreliai žmonių. Su Notre—Dame bažnyčia yra susiję prancūzų tautos istorijos daug gražių ir iškilingų momentų. Čia ne kartą prancūzai iškilingai prašė Dievo malonių, ne kartą iškilingai siuntė Aukščiausiam dėkingumo malda. Paskiausias toks iškilingas aktas, rodo, buvo, kai paryžiečiai 1918 m. susirinkę iškilingai giedojo „Te Deum laudamus“ už pergalę ir taiką.

Iš daugelio Paryžiaus bažnyčių ypač paminėti verta naujai pastatyta „Sacre Coeur“ bažnyčia. Ši bažnyčia buvo pradėta statyti prieš karą, užbaigta ir su dideliausiomis iškilmėmis atidaryta jau po karo. Ji pastatyta visos Prancūzijos katalikų sudėtomis lėšomis.

Prieš karą Prancūzijos katalikai, norėdami greičiau grąžinti prie tikėjimo subediejęsias tautos mases ir tiems savo darbams išprašyti Aukščiausio palaimos, pasiryžo pastatyt Kristaus Švenčiausios Širdies garbei puikią bažnyčią. Ši bažnyčia stovi gražiausioje ir aukščiausioje Paryžiaus kalvoje. Ji pastatyta sumodernintam bizantiškam stiliuj. Jos visų aukščiausias penktasis bokštas matomas iš visų Paryžiaus dalių. Bažnyčios viduj aukščiau didžiojo altoriaus dominuoja Kristaus Širdies paveikslas. Kas penktadienio popietį čia atliekamos ypatingai iškilingos Kristaus Širdies pamaldos. Prancūzai katalikai supranta šios bažnyčios pastatymo tikslą, joje kasdien galima matyti didelius būrius maldininkų iš įvairių Prancūzijos kampelių.

— Bendrai, prancūzų masės yra gerokai subediejęsios. Tas pat reikia pasakyti ir apie liberalinę ir socialistinę inteligentiją.

Kauno Dv. Seminarija

Ad Galdikas

Bet ir dabar idealingiausia Prancūzijos visuomenės dalis yra katalikai. Prancūzų visuomenėje yra stiprus judėjimas grįžti į katalikų tikėjimą.

Daug šimtų keleivių kartu su manim apleidžia Prancūzijos sostinę. Visi jie čia patyrė naujų išpūdžių pamatė prieš tai tik iš literatūros girdėtas retenybes ir patį Paryžiaus gyvenimą. Daug jų, patenkinti savo išpūdžiais, nesirengia daugiau grįžti iš žiūrėti ar studijuoti šio miesto. Bet čia pat kiti greitieji traukiniai kas valandą atneša tūkstančius naujų keleivių, naujus būrius žmonių, pasiilgusių Paryžiaus gyvenimo. Ir taip diena iš dienos saulė teka ir leidžias, o Paryžiaus gatvių judėjimo triukšmas nemažėja. Jis įvairiomis valandomis turi skirtingą išvaizdą, nes skirtingos žmonių minios skuba kitais tikslais. Greitas judėjimas yra paskubinto gyvybės pulso reiškinys. Paryžiaus gyvenimas kas rytą ir kas vakarą atgyja su nauja gyvybės troškulio banga. Daug kam jis yra svajonių sritis, tūkstančiams kursto naujų minčių plotus. Paryžius savo svajingume, naujybių troškime ir net savo pilkame gyvenime lieka vis savaip jaunas, vis savaip naujas, visų mėgiamas...

Bičūlis

Nesveiki reiškiniai

Karas ir revoliucijų audros pasėjo visur iškrinkimo sėklą. Gal derlingiausią dirvą toji sėkla rado Rusijos. Ir patys rimtesnieji rusai slejosi įsigalėjusiu jų jaunuomenės, kaip jie vadina, chuliganizmu. Esąs net išsidirbęs chuligano jaunuolio tipas; jis plešiamas pavelksluose, fotografuojamas, dedamas į laikraščius. Tai patvirkuštos jaunuomenės padugnės, — prisipažįsta slepvartaujantieji savo jaunuomenės likimu. Jų pilna mieste ir provincijoj.

Mes esam tos nelaimingosios šalies kaimynas. Mums yra didelio pavojaus užsikrėsti jo skaudžiąja chuliganizmo liga. Pavojus tuo didesnis, kad ilgos mikrobai sąmoningai ir intensyviai iš tenai krečiami į mūsų kraštą. Ir ne be pasėkų. Antai, tūlas rašytojas išleisdžia knygeles chuliganizmo garbei, tūlas laikraštis verčiasi chuliganiškais eilėraščiais; tie patys eilėraštininkai ar knyginkai — dar jauni vaikiniai — sąmoningai, tyčiomis, stengiasi pasižymėti tais chuliganizmo triukšais. Jiems iš to, garbė. Čia jie tartas parodą savo laisvę daryti, ką nori, savo nepriklausomybę svetimo autoritetui. Jiems autoritetas — stabilus. O šiandien stabilus grūva, tad teprašmenga autoriteto stabilus... Jis pats sau autoritetas.

Argi nevilhoja — žmogus pats sau autoritetas, pats sau laisvės skelbėjas?

Ir tūlose mokyklose, ypač didesniuose miestuose, mokslievis susitinka su tais naujais gyvenimo reiškiniais. Jam ir galvon neatelna, kad glebdamasis savarankiškumo, jis pagauna atsitik-

tinu būdu ir prillpusius chuliganizmo puvėsius, Besigėrėdamas laisvės principais, jis ir nepasijunta susitepęs tomis puvenomis.

Kas jos?

1. Sutiksi ne kartą gatvėj vaikina, 15—18 metų, Pažvelgsi jam į veidą: Iš jo akių skaitai, kad jis visa ką, rodos, matęs, visą ką žinąs, viską suprantąs, jam nelikę jokių paslapčių. Iš po užtrauktos ant viršugalvio gimnazistinės kepurėlės dvelkia velčas begaliniu savim pasitikėjimu; jo žvilgsnis svlėdžia panieką visokiems autoritetams. Jam nėra autoriteto nei gatvėj, nei klasėj. Mokytojas, direktorius tik pašalpos tevertas archyvo kandidatas. Klasėj toksai vaikinas ar mergaitė, jei dar jų klauso, tai tik blogo laipsnio grasomas. O nori jis ir iš laipsnio grasos išsivaduoti. Bet kaip: ar pildydamas savo mokytojo pastabas, nurodymus? Ne, mokytojo žodis dažnai neras atskambio moksleivio dvasioj. Ir pasitalkė, kad pastarasis griebėsi net ginklo, kad atskratytų jo „laisvę“ varžančiu mokytoju ir jo dvejetukais.

Ar čia nėra chuliganizmo aukščiausias laipsnis? Leiskim, kad tai išimtis. Bet buvo atsitikimų, kad mokiniai savo mokytoją apstumdė. Ir tai tyčiomis. Koks nekšiškas, doru mokinio nevertas darbas!—Taigi pirmoji ta puvena, pirmasis chuliganizmo reiškinys yra splūvis į savo mokytojus.

Ateltininkui su tokiais nusistatymais nepakeliui. Ateltininkas turi patsai suprasti, jog mokyklos vyriausybė, kad ir kažin kokia ji būtų, yra verta mokinių akyse pagarbos. Gal kartais su jos nusistatymais nemokymo dalykuos ir nesutikti, bet net mokytojo paklaida neatpalaiduoja mokinio nuo pasitikėjimo, pagarbos, ar bent džentelmeniškumo pareigų. Ateltininko aktyvi pareiga yra savo bičiulius įtikinti, kad jų siekiama asmens laisvė negali reikštis chuliganiškumo atraugomis.

2. O už mokyklos? Toki kasdieniniai faktai, kad koncertuos — vakaruose artistams net prašyti tenka jaunąją publiką—moksleivius, kad nurimtų, jau patys vienl byloja, kokion netvarkon, kokion anarchijon einama. O prisiminkime atsitikimus, kad mokiniai viešai gatvėje užpuolė ir stumdė žmones, kad jie net policijos nuovadon gavo atsidurti. Ir dažnai ne vieno ausį paslekė visuomenės nusiskundimai netvarka ten, kur mokinių esama. Ar tai nedvokia chuliganizmo mikrobais?

Ir čia ateltininkas turi pasirodyti aktyvus kovotojas su tą netvarka, nuo kurios kartais net koku darosi. Ateltininkas čia turi pasirodyti tiek mokykloj tiek už jos sienų tuo Edmundo d'Amičio smpatiškuoju berniuku Garone, kuris net savo kumščiomis graso draugams už netvarkos kėlimą. Ir jo paklauso. Paklausys ir jūsų, kada atvirai ir drąsiai stosit išmintingos tvarkos pusėn. Paklausys, nes klasė yra masė, o masę valdo drąsa ir valia.

3. Paklauskit šlandien: ar daugelis, bent didesnių miestų, mokinių nepažįsta fokstroto, valencijos? O ar daugelis yra perskalčiusios ar perskalte net mūsų škius Krėvę, Valžgantą, Vydūną,

nekalbant jau apie Dante, Šekspyrą, Goethe, Mickevičiū? Ar daugelis mokės paaiškinti renesanso, romantizmo sąvokas? Žinos, gal, romantizmo „praktiškąjį supratimą“, bet tas mums juoba paguodos neduoda. Toksal „romantizmas“ suėda visą jaunąją energiją ir pripildo dvasią apatija gyventi. O ta energija sunaudoti praverstų, kad ir susipažinti su meno, su literatūros kūriniais, kurie švelnina žmogus jausmą, auklėja skonį, daro iš viso kultūrinamosios įtakos, dėl kurios stokos ir pasireiškia mūsų, berods, tik tik tepaliestos mokyklinio gyvenimo opos.

4. Mes nesakėm, nesakom, ir nesakysim, kad moksleiviui reikia būti kaip seniui sukumpusiam į žemę, kad jam reikia būti mokyklos vergu, kad jam nereiktų gyvos linksmos, pramogos, bet viskas čia turi išlaikyti pusiausvyrą. Gyvenimas pakišo prieš akis tūlų atsitikimų, kada pusiausvyros neišlaikę patys savo valia peržengė gyvybės slenkstį į mirties prieglobstį. Ir kam, kodėl? — Kad neišlaikė nei mokykloje, nei už mokyklos pusiausvyros! Ir pašalinimas iš mokyklos jiems buvo pakankamas motyvas mirti.. Koki nykštukai tie vaikinai ir mergaitės! Kaip reikia gailėtis, kad jie tokie maži, maži savo sieklais ir išmintimi. Bet kartu reikia ir pasibalsėti, kaip tie smulkūs pirmykščiai chuliganizmo diegal pamažu augo, bujojo ir paglemžė iš gyvenimo gyvybes...

Tai dar negausios aukos. Bet kad jų ir visai nebūtų, užbėgtina joms už akių ir kovotina visu atsidėjimu su tomis dar smulkiais besiplečiančiomis mūsų mokyklinio gyvenimo ydomis.

Prablaivėjusiu veidu dar gauni pasidžiaugti, kad tenai, kur vyrauja ateitininkiškoji dvasia, tenai stipresni ir atspirtis prieš tuos nelemtojo vardo reiškinius. Tenai daugiau suprantamos moksleivio pareigos sau, mokytojų, visuomenei. Jei ateitininkams pavyksta išsilaikyti deramoje aukštumoje, tai tik dėka jų kilnių idealų, kurių prisiminimas saugoja juos klekvieną pavojaus valandą. Bet ateitininkas turi ne tik sau, bet ir draugams būti tvarkos, rimties, krikščioniško kultūringumo apaštalas. Jis aktyviai ir sąmoningai turi pastoti kelią besiveržiančiam į jo šventovę — į mokyklą chuliganizmui. Tai atsakinga bet ir garbinga pareiga.

Beethoveno jaunystė

V-oji DALIS.

Galutinis išvykimas iš tėvynės.

*Bračistas teatro orkestre. — Elnksma kelionė į Mergenthelma
„Tėvelis Haydnas“ — Atsisveikintimas su Bona.*

1) Bračistas teatro orkestre.

Gerai būčuliai — Breūningiukai, grafas Waldsteinas ir muzika padėjo Beethovenui prastūnti laiką nuo 1797 iki 1792 metų, kol visai išvažiavo į Viena. Beethovenui labai patiko darbas, kunigaikščio jam skirtas, ypač kai 1788 metais, reorganizuojant teatrą, buvo geriau sutvarkyti muzikantų reikalai. Teatro orkestre Beethovenas buvo bračistu. Žinoma, tokioj vietoj negalėjo ką nors nepaprasta parodyti, bet jis čia labai gerai susipažino su tų laikų muzikos literatūra. Per ketverius metus dirbdamas orkestre, Ludwigas uoliai studijavo visas naujai pasirodancias operas ir melodramas, o kartu iš pagrindų tyrinėjo visus muzikos instrumentus, bandydamas jų skambėjimo niuansus pritaikyti muzikos kūrybos reikalui.

Tos studijos Beethovenui greitai nenusibodo, nes muzikoje buvo ieškoma naujų išsireiškimo formų, senosios formos buvo modernizuojamos. Mannheimiečiai pirmieji suteikė sonatų formai daugiau individuališkumo, praturtino niuansų dinamizmą ir orkestre atsisakė nuo vadinamojo *continuo*. Naujenybės neaplenkė ir Bonnos.

Prie manheimiečių prisidėjo žinomoji „norddeutsche Schule“ su Philippu ir Emanueliu Bachu (J. S. Bacho sūnus priešaky. Toji mokykla pagilino tematikos darbą. Minėtini ir vieniečiai, — Reuteris, Wagenseilis ir k., — kurie nei technikoje nei nuotaikos reiškimo būde nepadarė tokios pažangos kaip manheimiečiai, nes buvo Italijos simfonijų stiliaus įtakoje, bet vis dėlto ir jų darbai reikšmingi. Visų tų mokyklų kūryba plaukė į Bonną, čia ji buvo pažangaus Neefes ir kitų rimtai įvertinama. Dvaras tų modernybių nesibaidė, nors buvo ir keistų dalykų, ypač iš Mannheimo. Beethovenas naująją kūrybą studijavo labai uoliai.

Šitie ketveri metai jam buvo naudingi visais atžvilgiais. Jis ne tik dirbo orkestre, bet buvo kartu ir vargoninku. Čia jis žymiai praplėtė savo žinias iš bažnytinės muzikos srities. Be to, dažnai į Bonną užklydavo visokių artistų ir kompozitorių, su kuriais Beethovenas turėdavo reikalų. Taip, pav., 1790 m. atvyko Haydnas.

Daug galima buvo mokytis ir iš kelionių, kurių svarbiausioji bene bus toji, kurią 1791 m. vasarą padarė į Mergentheimą.

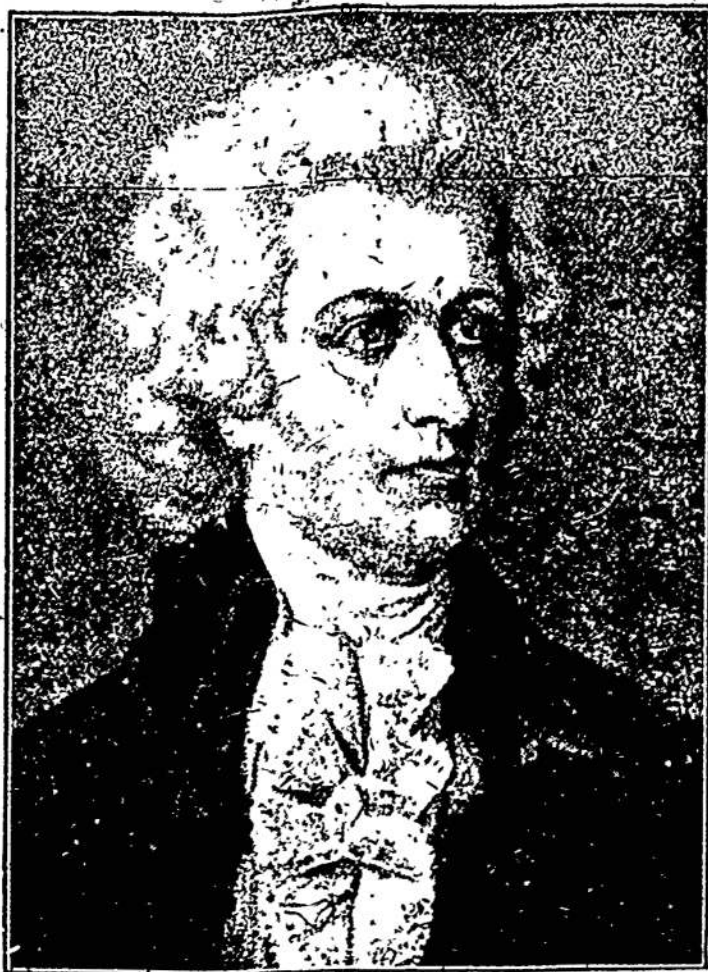
2. Linksma kėllonė į Mergenthelma (1791).

Mergentheime kurfiurstas Maksimiljonas—Pranciškus 1791 m. rudenį šaukė vokiečių ordeno (des deutschen Ordens) suvažiavimą. Suvažiavimui pajvairinti kurfiurstas samdė vad. Häußlerio teatro trupę, kuri suvaidino dramų ir net operų. Jai į pagalbą ėjo geriausieji kurfiursto muzikantai, — jų tarpe, žinoma, ir Ludwigas, — kurie vieną, gražią rugpiučio dieną dviem buriniais laivais išplaukė iš Bonnos, Rheinu aukštyn.

Kėllonė per vieną romantiškiausiąjį Vokietijos kraštą vasaros gale visiems nepaprastai patiko. Linksni muzikantai praleidė laiką kuo puikusiai, pasilsėjo, atsitraukę nuo savo kasdienių darbų. Kiekvienas turėjo savo užsiėmimą, kurį buvo paskyręs važiuojančių „karaliumi“ išrinktas, visų mylimas dainininkas bosas Lux. Jis Beethovenas buvo paskirtas virėjo padėjėju, kurio pareigos—buvo pečius kurenti, bulvės skusti, kava virti, indai mazgoti. Su pavyzdingu sąžiningumu Ludwigas ėjo savo pareigas. Luxas dėl to iškilmingu aktu ant Niederwaldo kalno suteikė jam paaukštinimą, ką patvirtino ir formaliu dokumentu su antspauda iš smalos. Kiek juokų sukėlė šitas paaukštinimas! Ludwigas, mielai prisimindamas šią sceną, ilgai laikė minėtąjį dokumentą saugioje vietoje ir tam tikra proga su malonumu rodydavo savo svečiams.

Nuo Mainzo kompanija paliko Rheiną ir pasuko į Mainą, prie kurio guli dailus miestas, Aschaffenburgas. Jame gyvena garsus pianistas kun. Sterkelis, kuris rimtai mokėsi ne tik savo tėvynėje, bet ir Italijoje, kur įpratė su nuostabių lengvūmu atlikti ir pačius sunkiuosius kūrinius. Pas jį nudrožė jo garbintojai. Ludwigas daugiausia kun. Sterkelio skambinimų domėjosi: dar nebuvo girdėjęs lig šiol didelių skambintojų. Atidžiai klausė jo švelnių veikalų skambinimo; kitiems be galo patiko toks per švelnus, tarsi moteriškas, skambinimas, kurio vienintelis tikslas — kūrinių formų grakštumas kongeniališku dailumu iškelti. Galop prašė ir Beethoveną parodyti savo gabumus, kas daryti—užsišpyrėlis išsyk atsisakė. Tada kun. Sterkelis išreiškė abejonę ar Rhiginio variacijų kompozitorius (Beethovenas) pats sugebė skambinti savo paties sukurtąjį veikalą, kurio Sterkelis nieku būdu negalėjo rasti. Užgautas Ludwigas ėmė skambinti iš atminties visas 24 variacijas ir dar pridėjo keletą naujų, tai atliko kaip didelis pianistas ir — kuo savo draugus labai nustebino — su tuo pačiu išlygintu švelnumu, kuriuo pasižymėjo kun. Sterkelis. Beethovenas skambindamas pajuokė „formalistus“; nauji laikai sveikino rokoko žaislą tonais.

Beethoveno talentą tvirtina ir kitas liudininkas, kun. Junkeris, kuris netoli Mergentheimo ėjo kapeliono pareigas, taip pat užsiėmė muzika ir rašymu straipsnių, liečiančių muzikos meną. Atvykęs tam tyčia į riterių suvažiavimą, norėdamas susitikti su menininkais iš Bonnos į kontaktą, turėjo progos išgirsti

Mozartas.

Beethovena skambinant ir buvo sužavėtas. Tuoju parašė apie savo nepaprastus įspūdžius į Besslerio „Musikalische Korrespondenz“, kurioje tarp kitko apie Beethovena štai kaip atsiliepiama:

„Dar girdėjau skambinant vieną didžiausiųjų pianistų: mėlaji, gerąjį Beethovena. Tiesa, viešai nepasirodė... bet kas man labiau patiko, išgirdau jį fantazuojant. Net buvau prašytas užduoti temą variacijoms.

„Sito mielo ir ramios nuotaikos vyro virtuoziškumą, man rodo, tikrai galima išskaityti iš jo beveik neišsemiamo idėjų gausumo, iš jo labai ypatingo skambinimo būdo, nuostabaus vikrumo ir įgudimo. Ir aš nežinau, ko jam dar trūksta iki aukščiausios meno viršūnės. Aš esu girdėjęs Voglerį skambinant pianas (visai nekalbu, kaip jis groja vargonais, nes niekada nesu girdėjęs), labai dažnai ištisas valandas klausiaus ir stebėjau jo nepaprastu įgudimu. Bet Beethovenas toli pralenkia jo skambinimą: yra iškalbingesnis, reikšmingesnis, įspūdingesnis, žodžiu, artimes-

nis širdžiai; kaip jis gerai skambina adagio, taip ir allegro. Net geriausiai rinktiniai šitos kapellos muzikantai yra jo skambinimu sužavėti. Jis yra kuklus, be jokių pretenzijų. Bet vis dėlto prisipažįsta kad, kurfiursto remiamas, esąs daug keliavęs ir tose kelionėse sutikęs pačius žymiuosius pianistus (pav., Sterkelį), tik labai dažnai juose neradęs to, ko tikėjęsis. Jo skambinimo būdas taip labai skiriasi nuo įprastinio, jog darosi aišku, kad jis, kildamas į auksčiausią tobulybę, skina sau naują, savišką kelią, tuo keliu jis iš tikrųjų ir eina“...

Mérgentheime kurfiursto muzikantai turėjo nemažą darbo: rytals repeticijos, vakare koncertai, operos, baliai ir t. t. Bet buvo ir laiko vykti į apylinkes. Viename miestelyje, kur orkestrantai drauge valgė pietus, kolegos, norėdami paerzinti Ludwigą, ragino tarnaitę flirtuoti su juo, kas Ludwigui tačiau nebuvo nei šalta nei šilta. Bet galop jam taip įgriso toks begėdiškas mergaitės pasielgimas, kad jai rėžė į ausį.

Kitaip išivaizdavo Beethovenas santykius tarp vyro ir moters.

Toje kelionėje Ludwigas suprato, kad jam kaipo pianistui nėra ko bijoti. Daug kas jį jau daugiau vertino už patį Sterkelį ir kitus pagarsėjusius pianistus.

3. „Jevells Haydnas“.

Vos sugrįžę į Bonną, išgirdo baisią žinią iš Vienos — Mozartas mirė. Tuo pačiu metu, kai Mérgentheime džiaugėsi kurfiurstas, linksmynai menininkai, Vienoje, didžiausių sopulių kankinamas, Wolfgang Amadeus rengėsi mirti. Nykdamas dar parašė paslaptingojo „pilkaus pasiuntinio“ užsakytąjį „Requiem“, tiesą pasakęs ne tiek jam, kiek sau. Dar dieną prieš mirtį Mozartas repetavo su savo draugais savo gulbės giesmę, ir pats giedėjo, tačiau tik iki „Lacrimosa“, kur paplūdo ašarose ir priverstas buvo nutilti. Rytdieną mirė. Baronas van Swieten apsiėmė tvarkyti laidotuvių reikalus. Šis baronas, labai aristokratiškas ir turtingas, laidojo Mozartą taip, kaip laidojami neturtėliai. Prastas buvo oras per laidotuves, kėlyje į kapines visi „draugai“, bijodami sušalti, paliko karštą ir grįžo namo, Mozartienė, ligos ir širdgėlos perblokšta, gulėjo lovoje. Duobkasys nežinomąjį numirėlį be ceremonijų — kas jam darbol — įdėjo į masinį kapą, nes niekas nepasirūpino užpirkti atskiro kapo. Vėliau Konstanzą, Mozarto žmona, po ligos ėjo ieškoti vyro kapo, tačiau nerado, nes senojo duobkasio nebebuvo, o naujas nieko nežinojo. Taip Viena laidojo savo genijus. Taip paliko visi tą žmogų, kuris su savo begaliniu gerumu visus apibėrė dieviškais deimantais. Viena Viena!

Bonhoje visi buvo nuliūdę ir pasipiktinę tokiau begėdišku viešiečių — ypač jų didžturčių ir aristokratų — pasielgimu.

Ludwigas buvo prislėgtas: jam netilpo galvoje, kad genijai taip turi mirti ir taip yra laidojami! Jo mokytojo, pas kurį sugrįžti rengėsi, nebėra. Nejaugi dabar teks tokiame užkampyje merdėti, kur kaip jis viename laiške rašo: „Das Schicksal hier in Bonn ist mir nicht günstig“. Mat, nuolat reikėjo rūpintis vispalkalniui važiuojančiu tėvu ir tebesimokančiais broliais. O čia vis tos pačios senos vietos su liūdnais kūdikystės atminimais. Negalėjo susikaupti ir aukščiau pakilti. Jo kūrybos procesas trukdavo labai ilgai, jo vaisius prinokdavo tik tada, kai būdavo pakankamai laiko. O Bonnoje Beethovenui ir laiko nebuvo: Be to, ko buvo galima čia mokytis, jau buvo išmokęs. Bonna gyveno tik muzikos aidais, kurių versmė buvo imperijos sostinėje. Kas yra skambinęs Mozarto pianinu, tam provincija nebemiela.

Dar liko viena viltis — tapti Haydn o mokiniu.

Juozapas Haydnas buvo genialus kompozitorius. Viskas iš jo — vargoninkas, giesmininkas, kvarteto ir operos rašytojas. Bet jo sritis buvo oratorijos, kurių svarbiausios „Kūryba“ (1798 m.) ir „Metai“ (1801 m.). Ne mažiau garbės nusipelnė savo simfonijomis (140!). Išbuvęs ilgus metus Vengrijoje pas kunigaikščius Esterhazy kapelmeisteriu, gyvenęs Vienoje, vyko dusyk į Angliją (1790/92 m. ir 1794/95 m.), kur Londone, Oxforde ir kitur su dideliausiu pasisekimu pasidarbavo. Gimė 1732 m. Žemutinėje Austrijoje, mirė 1799 m. Vienoje.

Sis pamaldusis, gerasis „tėvelis Haydnas“ (Papa Haydn), vienintelis, kuris galėjo drįsti pasirodyti greta maestro Mozarto, paliko dabar Beethoveno viltis. Jau 1790 m. Ludwigas turėjo progos jį pažinti, tai buvo tada, kada Haydnas, vykdamas į Londoną, Bonnoje neilgam buvo apsistojęs. Nudžiugę muzikantai, savo mylimajam kompozitoriui pagerbti, giedojo bažnyčioje vieną jo parašytą mišlą. Pirmas Haydnui siurprizas. Po mišlų jį priėmė kurfiurstas ir supažindino su Bonnos muzikantais ir iškėlė pietus — antras siurprizas.

Ir taip toliau. Kupinas gražiausių išpūdžių muzikos tėvas atsisveikino su Bonna. Apie savo draugo Mozarto mirtį sužinojo Londone. Grįždamas į savo mylimąją tėvynę, 1792 m. liepos mėn., Bonnoje vėl sustojo, ir vėl muzikantai jį pagerbė. Ludwigas turėjo laimės jam parodyti savo kantatą, parašytą imperatoriaus Juozapo II mirties proga. Patiko. Haydnas susitarė su savo naujuoju mokiniu.

! Vieną! ! Vieną! Sis jausmas iš naujo buvo užkariavęs Ludwigą. Tiesa, dieviškojo Wolfgango Amadeus nebėra, bet ten yra Haydnas, tas gerasis, sąmojingas, pilnas visokių muzikalių „štukų“ Haydnas, tas kuklusis kompozitorius ir kolegiališkas muzikas, tas gailėstingas tėvelis — Haydnas. Le roi est mort, vive le roi!

4. Bonna, sudiel

Kaipo šeimos galva tvarkingai vedė visus reikalus, dėl ko labai buvo mylimas savo kaimynų, pažįstamų ir kolegų, su kuriais vakarais susieidavo restorane, vadiname „Zehrgarten“, prie turgavietės. Čia Ludwigas naujojo universiteto profesorių ir dvaro valdininkų ir kitų inteligentų tarpe išgirdo daug naujo iš visų sričių. Tiesioginės pareigos prie dvaro nebuvo jau tokios sunkios, nes kurfiurstui dažnai važiuojant čia į Miunsterį, čia į Viena, čia į Frankfurtą ir dar kur kitur, muzikantai buvo laisvesni, galėjo aplankyti gražesniąsias Bonnos apylinkes. Bet visa tai Ludwigo patenkinti nebegalėjo. Beethovenas, skirtingas žmogus, ieškojo skirtingo likimo. Ne visam laikui žadėjo išvykti, tik kokiems dvejiems metams, po kurių vėl būtų grįžęs jau išmokęs visa tai, ko reikia įveikti ir didžiausiomis muzikoje pasitaikančioms sunkenybėms.

Išvykti galėjo ramia sąžine, nes tėvas aprūpintas ir broliams irgi neblogai sekėsi: Jonas tarnavo dvaro vaistinėje, Karolis jau užsidirbo duoną muzikos pamokomis. Visa tai buvo pasiekta Ludwigo pastangomis.

Lėšas davė kurfiurstas, labai suprantamas dalykas! Mozartas, kurį jis taip buvo norėjęs partraukti į savo dvarą, jau buvo miręs, į jo vietą dabar nuziūrėtas Beethovenas, Bonnos pilietis. Maksimilionas suprato, kad Bonna turėdama tokį savo genijų netrukus paverš iš Vienos muzikos hegemoniją.

Bičiuliai ir pažįstami labai įdomavosi Ludwigo kelione. Daug jų įrašė atminimui eiles ir mintis į albumą, kuriam randami tarp kito štai kokie pasakymai:

„Žmogaus tikslas:
tiesa pažinti, grožis pamėgti,
gėrio siekti, geriausiai daryti.

Strove.“

Dvaro zakristijonas, Eilender, parašė:

„Veik, nes vienas mokslas laimingu nedaro“.

Vėl kiti jam linki būti blaiviam, nes gamta tik tam tepripildanti taurę, kuris iš palengvo iš jos geria.

Sunkiausiai Beethovenui buvo atsisveikinti su Breuningų šeima, kurioje jis rado tiek daug meilės ir jaukios šilimos, kurios labai trūko jo namuose. Leonora jam parašė į albumą šiuos Herderio žodžius:

„—Freundschaft mit dem Guten,
Wächset wie der Abendschatten
Bis des Lebens Sonn. sinkt.

Ihre wahre Freundin *Leonora Breuning*“.

Bonn den 1. November 1792.

Gerasis jo prietelius, grafas Waldsteinas, kuris nuolat rėmė Beethoveną kuomet beįgalėdamas, jam išvažiuojant į Viena, atsisveikindamas įteikė šitokį laišką:

„Mielas Beethovenai! Tamsta vyksti į Vlenę, vadnasi, pildosi, kad ir ilgą laiką sutrukdyti Tamstos troškimal. Mozarto genijus, ir šiandien dar gėda, verkia mirusiojo savo auklėtinio. Amžinat gyvoji, Haydno dvasoj jis kek apimė, bet nerado dūros, tolimesnei kūrybat. Bet Haydnas turi būti grandis, jungiantį jį su kuo didesniu. Nuolat dirbdamas, Tamsta įgvst Vlenoj Mozarto dvaslos iš Haydno rankų. T kras Tamstos bičulis, Waldsteinas“.

Bonnoje, 1792 m. spalio 29 d.

Tai bene bus visų reikšmingiausias žodis. Pirmąsyk čia randame vienoje vietoje Mozarto, Haydno ir Beethoveno vardus, kurie vėliau neišskiriamai bus ir pasiliks sujungti visiems amžiams.

Iš tų žodžių aiškiai jaučiamas pasitikėjimas Beethoveno geniališkumu. Kiti tokiu pasitikėjimu nepasižymėjo, nes nors Ludwigas buvo aukštai statomas kaip skambintojas, tačiau kaip kompozitorius ypatingos reputacijos nebuvo įgijęs. Waldsteinas kad ir giria, tačiau nenutyli, kad reikia jam dar daug padirbėti.

Nuo savo tėvo, savo brolių — nė žodžio.

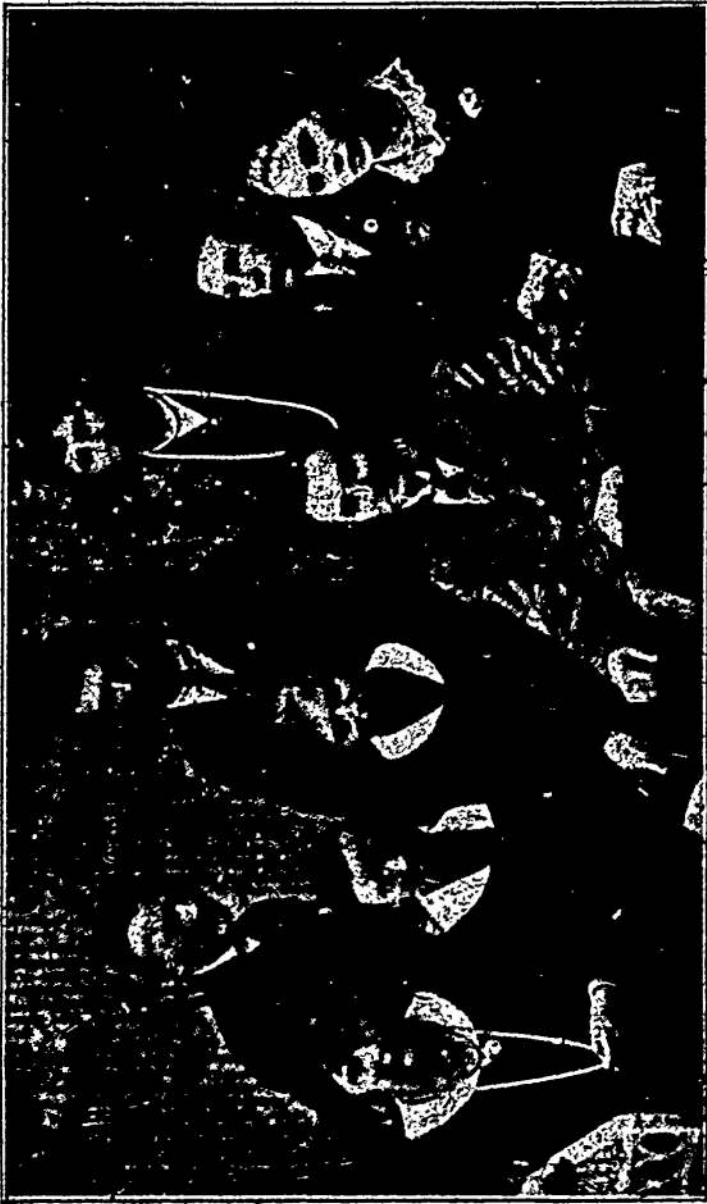
Haydnas

Beethovenas skubėjo į Viena, kaip Albrechtas Diureris 1505 m. į Veneciją. Jacopo de Barbari 1500 parnešė Diureriui iš Venecijos žinią apie žmogaus kūno sudėjimo proporcijos dėsnius ir papasakojo, kad, žinant tuos dėsnius, galima vėl pažinti žmoguje dabar atsitiktinybių sudarkytą Dievo paveikslą, ir jis kūrinį pavaižduoti, kas žinoma, ir yra aukščiausias meno tikslas. Jis parodė Diureriui kelis savo paveikslus, pieštus pagal naujus proporcijos dėsnius, bet nepasakė, kaip tie dėsniai formuluojami. Diureris pasiryžo pats tą paslaptį iširti, ir 1505 metais iškeliavo į Veneciją. Tų dėsnių ieškodamas, ketino dar vykti ir į Bologną, kur kažkas žadėjo jį pamokyti apie tą „heimliches Perspektiva“. Sugrižęs į Vokietiją, Diureris norėjo parašyti knygą ir visiems atskleisti grožio paslaptis.

Iš Bonnos Beethovenas išvažiavo 1792 m. lapkričio pradžioje. Buvo neramus laikas. Prancūzų revoliucija senai visus baugino, o 1792 metais revoliucionierių kariuomenės tiesiog ėmė žygiuoti į Vokietiją. Maksimilionas Franciškus, jausdamas pavojų ir sau ir savo dvarui, mielai atleido kuriam laikui savo vargoninką. Ludwigo kelionė buvo labai triukšminga, drožė tiesiai per hesų kariuomenės vidurį. Po įvairių nuotykių lapkričio 10 d. jis jau buvo Vienoj. Antrą kartą Beethovenas atvyko į Viena ir joje pasiliko visą amžių. Tuo tarpu Prancūzų kariuomenė užėmė Kólno kunigaikštystę, Maksimilionas Franciškus pabėgo. Kitais metais pavasarį jis dar buvo sugrižęs į savo dvarą, bet 1794 m. rudenį vėl gavo išsikraustyti ir jau daugiau savo krašto nebematė. Jis mirė vienas, visų pamirštas, 1801 m. liepos 26 d. Hetzendorfe, prie Vienos.

Važiuodamas į Viena, Beethovenas vežėsi keletą kompozicijų, iš kurių pažymėtina imperatoriaus Juozapo II., kurfiursto brolio, mirties proga parašyta kantata, kurią anksčiau Haydnas buvo peržiūrėjęs. Lyginant su pirmesniais veikalais, kantata rodo didelę pažangą. Mažiau ykusi antroji kantata, parašyta naujam imperatoriui pagerbti; ji maža skiriasi nuo tais laikais priimto šablono. Daug vertingesnės 24 variacijos, parašytos apie Rhigini „Venni amore“. Jų tonuose girdėti jauno liūto balsas. Vežėsi ir „Riterių baletą“, kurį parašė grafo Waldšteino prašomas, keletą mažesnių dalykų: duetų, trio, kvartetų.

Mozartas, 22 metus eidamas, jau buvo buvęs ir Vienoje, ir Paryžiuje, ir Londone, ir Romoje pas popiežių, iš kurio jis, 12 metų vaikas, gavo ordeną. Jis buvo Bolognos ir Veronos akademijų narys, Milanui rašė operą, italai jį vadino „signor cavaliere“. Kūrinių skaičius viršijo 300. Labai išmokslintas: Salzburge mokėsi kamerinės ir bažnytinio stiliaus muzikos, Italijoje operų, Manneime simfonijų kompozicijos. Gerai išauklėtas, vispusiškai išlavintas, maļonaus būdo žmogus, su didele meni-

Rygos ateitininkai abiturientai 1926/27 m. m. Iš katrės į dešinę pirmoj eilėj sėdi: M. Svaršins-
kaitė, A. Masilionytė, Pr. Ramonaitė, gim. mok. ir kuopos globėjas T. Sidiskis, Jonas Stabinis, A.
Čikstyti; antroj eilėj: P. Markevičius, Jurgis Stabinis (1926 m. balgė fatvių gimn.) ir O. Simonaitytė.

ninko reputacija, 1781 m. Mozartas nuvyko į Viena iš kurios niekuomet nebeišvažiavo.

Vienuolika metų vėliau į Viena keliauja kitas muzikas. Jis buvo buvęs Olandijoje, bet negavęs nei ordenų nei pinigų. Jis norėjo rimtai mokytis, bet aplinkybės neleido. Menkai išlavintas, dar menkiau išauklėtas, vežasi tik keletą kompozicijų. Užpakalyje palieka į kapus žengiantį tėvą, priešakyje — mokykla. Mokinys atvyksta į Viena, iš kurios jis niekuomet nebeišvažiuos.

J. Matusas-Sedauskas

Lietuvių tautos dokumentavimo klausimu

Tauta yra gyvas organizmas. Na, o gyvieji organizmai sensta, arba kitaip sakant, kuris jų jaunesnis, tas vertesnis ir patvaresnis. Jei imsime tautas, tai iš jų jaunesnės turi daugiau kurlamųjų pajėgų ir pasiryžimo. Lietuvių tauta, kalpo tokia, labai sena, bet savo tikrai tautišką valstybinį gyvenimą ji pradėjo gyventi dar visai neseniai, — vadinasi, ji yra jaunutė. Del to jos ateltis — šviesti, daugiau pasakysiu, Lietuva privalo pasauliui tarti savą lietuvišką žodį, ji turi pasireikšti pasaulio istorijoje.

Lietuva jauna, bet mes esame dar jaunesni. Mūsų sielos pilnos jėgų ir užsidegimo. Tik tą ugninę jėgą turim pakreipti tinkama linkme. Ko griebsimės? Kuo patarnausime savo Motinai-Tėvynei? Daug kas atsakys: griebsimės mokslų, nes šik garsūs mokslininkai iškels Lietuvą. Tačiau aišku, kad daugelį mūsų jaunųjų draugų nepavyks iškilti į mokslo aukštybes ir iš ten skelbti Lietuvos vardą. O iš kitos pusės turi būti būdas, visiems mūsų prieinamais darbais kelti Tėvynę. Manau, kad lietuvių tautos dokumentavimas, ir bus toji dirva, kur visi gali patarnauti savo tėvų žemei.

Patogumo dėlei skirsiu Lietuvos praeitį nuo dabarties. Ką matom praeitį? Joje mūsų šalis kaip ir dokumentuota: esama įvairiausių raštų bei dokumentų apie lietuvių savumus ir gyvenimą. Nereikės geležinkeliais važiuoti, ar orlaiviais lėkti į kitas šalis, štai, čia jau, pačioje mūsų žemėlėje, pilna rašto paminklų: jų esama klebonijose, dvaruose, telmų archyvuose, notarų raštinėse ir apskritai visų Lietuvoje veikusių valstybinių ir privatinių įstaigų dokumentų rinkiniuose. Tad mūsų, jaunųjų, vieną švenčiausių ir pirmučiausių pareigų kibtį į tas dulkėtas popierių krūvas ir iš jų išrinkti būdingus šlokio ar tokio atžvilgiu raštus. Antras darbo laipsnis tai — rastas žinias sisteminti ir stengtis jomis nušviesti vieną ar kitą gyvenimo pusę arba, pagaliau, kad ir atskirą dalyką. Tenka pridėti, jog šitokio darbu mes ir patys sau patarnausim, būtent, įprasim į sąžiningą, kruopštą ir kritingą tyrimą.

Yra ir antroji Lietuvos dokumentavimo rūšis. Ji daug mažonesnė ir lengvesnė už aukščiau minėtą. Čia ir patys nesyki turėsime šlokios tokios apčiuopiamos naudos. Turiu galvoj dabartinio gyvenimo dokumentavimą. Tautos gyvenimas sudėtas iš asmenų gyvenimo, taigi, norint rengti tautos istoriją, pirma reikią parengti asmenų istoriją; reikią užrašyti, ką kiekvienas esam girdėjęs, matęs ir pergyvenęs. Oficialūs dokumentai yra sausas dalykas, kaulai be griaučial. Iš jų nesučiupsim gyvos tautos dvasios ir plaudančių gyvenimo arterijų. Įsakymai, įstatymai ir visokios taisyklės rašomos iš anksto, normatyviu būdu, vadinasi, čia kalba tautos ar valstybės vadai. Ogi tautos gyvenimą daugiausia sudaro platieji sluoksniai; jie savo gyvenimo ir dvasios prizmoje atmuša ir perlaužia įsakymų ir normų šviesą. Vadinasi, norint pažinti tautos nuotaiką, norus ir troškimus, reikią kreiptis į atskirų žmonių gyvenimą. Juk, pagaliau, vieno asmens dvasioje visa tam tikro laiko nuotaika, bendri mokslo daviniai, veiksmas ir pastangos susikombinuoja į slėpiningą mozaiką. Tad, nesidalrę į šonus, imkim ir rašykim savo dienoraščius, o jei ne, tai nors autobiografijas. Būtų gera praktikuoti gaunanųjų ir slunčiamųjų raštų knyga: čia, pagaliau, praktiška nauda, nes užfiksuojama adresai ir raštų turinys, na, o to reikią, užvedant oficialią korespondenciją. Aš ypač noriu brangiuosius draugus sudominti dienoraščiu ir autobiografija. Kai kas iš to gali pasijuokti, pav., iš senesniųjų bet vyresniųjų tarpo, bet po 10-ies, 20-ies, ar 50-ies metų ne vienas rimtas vyras smalsiai tyrinės mūsų jaunų dienų raštelius. Nesakysiu, kad rašytumėm, tik jauni būdami ar besimokydami, bet priešingai, ir subrendę, ir kitus mokydami to neužmeskim. Čia—gyvi, šilti istorijos dokumentai. Mums šioje srityje sektiną pavyzdį parodė gerb. prof. A. Dambrauskas. Perskaitydamas „Mūsų Senovėje“ jo užrašus, žmogus jautiesi tiesiog užintriguotas: čia šviesėja, plikėja ir aiškėja ne vienas Lietuvos gyvenimo faktas. Ak, kiek būtų naudos būsimoms kartoms, jei mūsų dabartiniai gyvenimo, visuomenės, ir mokslo vadai vestų tokius jau užrašus. Ana, tokiems darbams žmonės laiko randa net karlaudami, sakysim, Liudendorfas, Hindenburgas, patsai Vilis Antrasis...

Save dokumentuoti turi visa tauta. Minėjau individus, bet tą darbą turi varyti ir šeimoms. Reikią šeimynų kronikų. Kas tai padarys? Mes. Est studentas ar moksleivis, parvažiuosi atostogų, imk ir pradėk jūsų namų kroniką. Nebijok, tęsėjų atsiras. Pagaliau, reikią prie to lenkti ir prašinti šeimų tėvus ir motinas. Galima sakyti, kad Lietuvoje šitoks darbas judinte nejudintas. Tad būkim pionieriais! Manau, kad pastarojoje rašo rūšy mūsų gražiai parems tėveliai: na, ar ne malonu užrašyti naujas situoktaves, krikštynas, mirimus, atsiskyrimus, gyvenimą nulemiančius įvykius, nepaprastus pasisekimus ir nuostolius, sumanymus ir taip be galo. Nemanykit, kad čia jau visa nauda. Per šeimų kronikas visuomenė žengs prie kaimų ir mokyklų kronikų. Taip visi!

įprasim bendriau žūrėti į gyvenimą, geriau susigyvensim su brangtąja Lietuva. Ta proga puse lūpų prasiūnau, kaip plati Lietuvos istorijos dirva. Mums reikia savų miestų, apskričių, miestelių, valsčių, bažnytklemių, atskirų įstaigų ir organizacijų istorijų. Tas prieš akis stovįs reikalas tegu būna akstinas rašyti nors ir paprasčiausius dienoraščius ir kronikas. Lietuva tiek amžių buvo pamiršta, purvinama. Tačiau blogiausia, kad kitataučiai visai nerado reikalo domėtis grynai lietuviška kultūra, jie net nelgė mūsų tautos egzistavimą žemės paviršiuje. Tad, atgavę laisvę, mes pasistenkim įmušti istorijon lietuvišką antspaudą. Mūs prosenačiai lietuvių vardą užrašė darbais bei žyglais, mes, naujoji karta, užrašykim jį raštais, bet ne kitaip tik lietuviškai. Tada, jei mes prilieskim, ir išsikeltumėm į kitus plotus, mūsų vardas' liks amžinai lietuviškai užrašytas istorijos lapuose. Kudirkka, tas intelligentingas laudies sūnus, sušunka Lietuvai: „Iš praelties Tavo sūnūs te stiprybę semia!“

St. B-kaš

Kaip tarti žodis „ateitininkas“?

Mes esam linke ką kalbėdami kai kuriuos kalbos žodžius tarti ne visai taisyklingai, juos tardami negerai statome kirtį. Mes esam įpratę tarti „*vardininkas**), *valdininkas*, *tautininkas*, *karininkas*“... Taip tariame daugumas ir žodį „*ateitininkas*“. Mūsų kalbininkų sakymu, tai yra iškrypimas iš senųjų lietuvių kalbos vėžių. Kalbininkai reikalauja, kad mes „*vardininkui*, *valdininkui*, *tautininkui*, *karininkui*...“ kirtį dėtume galūnėje—*ininkas*, nes to reikalauja kitų žodžių analogija: *vardas*—*vardų*, *vardininkas*, *karas*—*karyų*—*karininkas* (kurie taria rašo *karė*—*karės*, tie taisyklingai sako ir *karininkas*, bet rašomojoj kalboj labiau, rodos, įsigalėjęs žodis *karas*, *ry*, tad su juo sutiks geriau ir *karininkas*), *darbas*—*darbų*—*darbininkas*, *laukas*—*laukų*—*laukininkas*, *valdžios*—*valdžių*—*valdininkas*, *tautos*—*tautų*—*tautininkas*, *kalbos*—*kalbų*—*kalbininkas*, *mergos*—*mergų*—*mergininkas*... Taip turime tarti ir žodį „*ateitininkas*“—*ateities*—*ateičių*—*ateitininkas*.

Yra ir žodžių, kurių kirtis lieka šaknyje: *mokslas*—*mokslų*—*mokslininkas*, *dvasia*—*dvasios*—*dvasių*—*dvasininkas*, *lenkas*—*lenko*—*lenkų*—*lenkininkas*, *akis*—*akio*—*akių*—*akininkas*...

Iš duotųjų pavyzdžių, manom, bus aišku, kaip reikia šie žodžiai tarti. Manom, kad ir ateitininkai ar kiti, kalbėdami apie ateitininkus, tars ne „*ateitininkas*, *ateitininkai*“, kaip esam daugumas dabar įpratę, bet „*ateitininkas*, *ateitininkai*“, kaip reikia iš kalbos taisyklių tarti.

*) Spaustuvel neturint kirtčių ženklų, įvairiai kirtčiuotas raides žymime kursyvu. Red.

A. A. Jonas Kaminskas

Lietuvos žemelė kryžiais kryželiais nuklota, skausmo godoms nugodota. Pačiam gyvenimo pavasary mes dažnai netenkame žymios dalies geriausių Tėvynės ir Bažnyčios sūnų, mūsų bendro darbo pionierių. Vieni krinta, bekovodami su sunkiomis gyvenimo aplinkybėmis, kitus 'vėl' — netikėta likimo ranka išskiria iš dirbančių tarpo.

Liūdnas vargo balsas ir vėl mums skelbia skaudžią žinią... Rugsėjo mėn. 30 d. Kauno miesto ligoninėje, staigios apendicito ligos nuvargintas, apleido šį vargo pasaulį ir nužengė amžinybėn vienas žymesniųjų ateitininkų darbuotojų a. a. Jonas Kaminskas, Vilkaviškio „Žiburio“ gimnazijos VIII kl. mokinys. Juodas gedulo šydas aptraukė artimiausių mirusiojo draugų ir pažįstamų veidus, skausmo ašaros suvilgė jų blakstienas. Tikrai gaila, be galo gaila Jonai! Juk velionies asmeny gimnazija neteko savo uolaus mokinio, klasė gero draugo ir ateitininkų organizacija aktyviojo nario.

Pasaulio šviesą Jonas išvydo 1908 m. Vilkaviškyje. Laimingai baigęs pradinę miesto mokyklą, gražių ateities vilčių vedamas, toliau mokosi „Žiburio“ gimnazijoje. Jo mokslo kelias nebuvo rožėmis klotas, kaip vargo tėvų sūnus, neturėjo „tų“ patogumų,

kurių turi daugelis moksleivių. Bet savo uolumu ir sistemingu darbu jis prasimuša į pirmųjų eiles ir į VIII klasę pereina pirmuoju mokiniu.

A. a. Jonas buvo tylaus ir kilnaus būdo jaunuolis. Ypač pažymėtinas jo karštas religingumas, ideališkumas ir artimė meilė. Tikėjimo idealas jam buvo patį šventasis, kilnusis idealas, kuriam iš širdies dirbo visą savo gyvenimą. Būdamas kantrus ir patvarus, jis nereikšdavo dėl menkniekių nepasitenkinimo ir, rodos, visumet laimingas kiekvienam atvira širdimi ir draugiška meile šypsėjosi. Gal dėl to mokėjo kuo gražiausiai sugyventi net su savo draugais, bet ir su priešingų įsitikinimų žmonėmis.

Jau pirmose gimnazijose klasėse Jonas pažįstamą ateitininkus. Patilęs jų kilmies idealus, buvo ištikimas ir aktingas ateitininkas ligi pat mirties. Jaunesniųjų ir vėliau vyresniųjų ateitininkų susirinkimų programose aktingai dalyvauja savo rimtais referatais, rašinėliais ir patarimais. Ypač pasižymėjo uoliu spaudos patinimu ir darbu eucharistininkų tarpe. Paskutiniu laiku velionis buvo Kuopos Valdybos narys. Tiesa, Jonas dirbė tyliai, nesireklamuo-damas, bet daug, labai daug nudirbo. Jo darbą Vilkaiškio ateitininkų kuopa pamiršti negali. Jis visiems ateitininkams yra gyvas pasiaukojimo, organizacijos meilės ir darbštumo pavyzdys.

Anksti Jonas pabaigė gyvenimo kelionę. Kaip kuklus buvo velionies gyvenimas, tokios ir laidotuvės. Nedidelis studentų ateitininkų būrelis palydėjo Jono karstą į Kauno kapus ir paliko ilsėtis amžinai.

P. Kapsalins.

A. a. Aleksas Puida

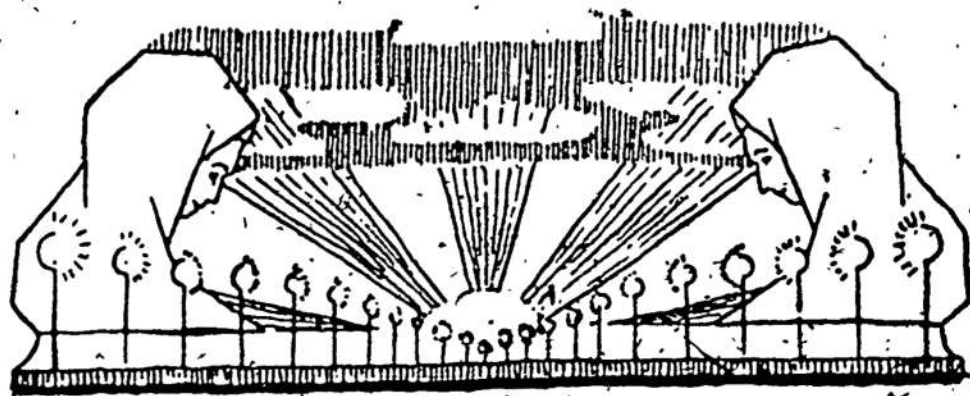
Kauno Aukštesniosios Technikos Mokyklos ateitininkų kuopa neteko savo brangaus draugo a. a. Alekso Puidos, kuris š. m. rugsėjo m. 13 d. apleido šį pasaulį.

A. a. Aleksas buvo tikras katalikas, ateitininkas. Jis nebojo net savo silpnos sveikatos; atlikęs savo pareigą mokykloje, voliai dalyvavo ateitininkų, abstinentų darbuose; buvo eucharistininkas, savo mokyklos eucharistininkų vedėjas. Dažnai ėjo prie Šv. Sakramentų ir šioje dangaus puotoje dalyvaudamas stiprino savo jėgas, rengėsi dideliems ateities darbams. Be to, dirbo pavasarininkuose, su kuriais ir mokslo metais palaikė glaudžius santykius, rašė jiems laiškus.

Sveikatai susilpnėjęs, turėjo pertraukti mokslą, bet ir tada idejos darbo nemetė. Net ir gydytojams atsisakius gydyti jis buvo ramus ir dirbo. Stai kaip jis man tada rašė: „Jau mano jėgos silpsta, matau, kad jau greit mano kūnas bus pridengtas šalta velėna, o siela eis ten, kur ji užsidirbo...“

„Todel turiu skubėti, kad paspėčiau atlikti savo paskyrimą žemėje.“ Arba toliau: „Pirmininkauju pavasarininkų kuopai, šaukiu susirinkimus, bet gaila—ne į kiekvieną pajėgiu nueiti“. Taip jis dirbo iki pat paskutinių dienų, ir tik keletą dienų prieš mirtį atsiskaitė su organizacijomis, galutinai sutvarkė savo sielos reikalus ir ramiai laukė mirties.

V. Sellokas.

J a u n ū j ū ž i e d a i

M. Ltnkevičius

JAUNOS DIENOS

Mūsų dienos — jaunos dienos	Kas tos kančios, kas nelaimės,
Mūsų norai — kilt aukštyni!	Kas pasaulio mums vargail
Mums žygiuojant žvanga plienas:	Sau žygiuokime be baimės —
Ei, jaunieji, vis pirmyn!	Drąsus būkime, draugail

Antakulis

Rytojus

Vakar, šiandien, rytoj, — tais žodžiais nusakome, kada kas nors įvyko, dabar atsitinka, ar ateity kada įvyks. Šitais trimis laiko matais žmonės visokius gyvenimo atsitikimus matuoja. Ir mes pratę kiekvieną kartą sakyti, kad vakar buvome, pav, mokykloje šiandien ruošiamė pamokas, o rytoj bus šventa. Visur mėgstame pasakyti: vakar, šiandien, rytoj.

Kas buvo vakar — mes žinome; kas dedasi šiandien — mes matome; o kas bus rytoj — spėjame.

Rytoj, kas bus rytoj? — Štai klausimas, apie kurį sukasi daug įvairių minčių, tai klausimas, kuris žadina ne vien jaunuolio smalsumą, bet ir žilo senelio budrų nujautimą. Apie rytojų visi galvoja: ir vargšas ir turtingas, ir didelis ir mažas, ir mokinys ir mokytojas, mergelė ir bernelis, visi nori išpėti, kas bus rytoj.

Vargšas galvoja, kur rytoj galės galvą priglausti, turtingasis galvoja, kaip jis apsaugos ir padidins savo turtus; jaunoji mergelė ir bernelis svajoja apie meilę ir rytojaus laimę.

O mes, sėdintieji mokyklos suole, ar negalvojame, kas bus rytoj? Galvojame, svajojame, rūpinamės. Mums rūpi labiausia, kad dvejetuko negautume. O, kaip mes nemėgstame dvejetukų!

Kad mokytojai mus suprastų, tikrai mums dvejetukų nestatyti — taip galvoja ne vienas. Bet palaukit, kai aš būsiu ar inžinierius, ar kunigas, gydytojas, teisėjas, mokytojas — man nieks dvejetukų nestatys, — nusiramina tas pats nelaimingasis.

— Aš būsiu kunigas, sako vienas; — kunigas taip gražiai rankas iškėlęs meldžiasi, žmones laimina. Aš taip pat gražiai melsiuos, sakysiu pamokslus, žmonės susigraudins, verks. O kaip bus gražu, kad aš apsivilksiu ilgą juodą rūbą...

— Aš būsiu mokytojas. Jam bepigu: ateina gražiai pasirėdęs į klasę, visi mokiniai sustoja. Paskui pasišaukia kurį, liepia pasakoti, pastato pažymį, vieną moklinį subara, kitą pagiria — visi klauso. Visi jį gerbia, visi jo bijo, o jam pamokų nereikia mokyti...

— Aš būsiu, svajoja trečias, inžinierius. Žiūrėk, jis su automobiliu važinėja, žiūri, ką veikia darbininkai, nubraižo vieną kitą popierėlį, gauna pinigų. Mano dėdė, ana kokius gražius namus pasistatė — pats sugalvojo, kur reikia kas padaryti. Dabar gyvena, kaip ponas, pinigų nespėja skaityti...

— Aš būsiu teisėjas, sako kitas. Teisėjas rimtai atsisėdęs išklauso žmonių skundų ir pasako išfarmę, kurios, turi klausyti ir kaltintojas ir kaltinamasis. Kiek aš čia galėsiu išgelbėti nusikriaustų žmonių, padėsiu atlyginti jiems padarytas skriaudas. Aš visada ramus, rimtas ir teisingas būsiu, o už tai mane žmonės gerbs ir gal į ministerius paskirs...

— O aš būsiu gydytojas, svajoja kitas. Jam tai visai gerai: pažiūrėjo į ligonį, pabarškino į krūtinę, paėmė dvidešimt litų ir baigta...

... Ir taip visa klasė mažučiu galvočių susirūpinusi sprendžia savo rytojų. Visi mano, kad syki peržengs gimnazijos slenkstį, tai jau pateks į tikrą rojų. Bet ir tame rojui kalbama apie rytojų.

Rytojus rūpi visiems.

Net ir paukšteliai ir žvėreliai, kurie neturi proto, rūpinasi apie rytojų, apie savo ateitį, suka lizdelius, taisosi urvelius, gabenasi maisto.

O kaip turi apie jį rūpintis žmogus, kuriam paskirta žemėje karaliauti, naudotis gausiomis gamtos dovanomis, kurias rūpestingas pasaulio kūrėjas jam suteikė? Visas platusis, pasaulis su visomis grožybėmis ir gėrybėmis, tau, žmogau, paskirtas! Tu turi išmokti jį valdyti, tu turi išmokti padėkoti kūrėjui.

Rytojų tu, brangūsis mokslo drauge, vaizduojies gražiausiose varsose, savo mintyse susistatai didingiausių planų, maža tavo galvutė netalpina visų sumanymų, o širdis neranda troškimų ribos. Bet kas iš visų tavo norų ir troškimų, jei nedirbsi, lauksi, kad viskas savaime pats įvyktų? Ir štai, juo daugiau trokšti, juo daugiau turi dirbti.

Į savo rytojų, mokslo drauge, tu eisi tik per mokslą. Kas daug skaitys, daug mokysis, tą rytojus nebaidys. Kam teks įžengti į rytojų nepasiruošus, kaip tam žiogui, kuris per vasarą griežęs

žiema atėjo pas skruzdę maisto prašyti, tam visados bus sunku, ir į jo vėidą niekad os laimė nenusišypsos.

Rytojus yra tamsus: gal jis mums neša laimę, o gal ir nelaimę. Laimėje ir nelaimėje vienaip jaučiasi tik koks žmogus, kuris moka Aukščiausiam už laimę padėkoti, o nelaimėje pasiguosti.

Ar rytojus pasibaigs? O ne, rytojus bus visados: mes pasieksim savo tikslą, išeisim mokslus, o vis prieš mus stovės rytojus. Rytojus mus ves iki grabo lentos, iki visagalio Viešpaties amžinos karalystės vartų.

Rytojus stato vis naujų uždavinių. Rytojus reikalauja, kad viską šiandien padarytum.

Šiandien dirbu rytojui, o rytoj dirbsiu naujam rytojui.

Fidelljus

Aš ir bitės

Motutė man dažnai papasakoja, kad aš, atėjęs į šį pasaulį, radau pas mus nemaža bičių ir kad jos mano krikštynose dalyvavusios — podžius medumi vaišinusios.

Del to iš pradžių mano santykiai su jomis buvo kuo geriausi. Nepasitaike dar jų gylių paragauti, o medumi neretai ir skruostus išsitepdavau.

Kartą, nuėjęs į sodą, sumaniau pažiūrėti avilių, ką veikia mano gerosios draugės. Del mandagumo pabeldžiau į dureles; išgirdęs dūzgimą atsidariau. Tik, Oil — Surikau, pajutęs skausmą nuo jų pasisveikinimo. Toliau neatsimenu, kaip ten buvo, tik pasijutau atneštas į pirkia, bet jau su ragučiais kaktoje, ir pradėjau bijotis, kad jle neužaugtų toki, kaip ožio. Bet su jais didelės bėdos nebuvo, atgal į kaktą sulindo, tur būt, pabijoję, kad nenulaužčiau. Tik pyktis ir kerštas viešpatavo tol, iki gavau sugulusias prie laktelių bites pro sąsparos kampa puikiai aplieti.

Ėjo diena po dienos, savaitė po savaitės. Su mano bitėmis nieko ypatinga neatsitiko. Tik, štai, sulaukėme Šv. Petro. Visiems išvažiavus į atlaidus, man teko tą dieną bitės „ganyti“. Nors ir šventą buvo, bet jos visu smarkumu dirbo, o vidudienį ir „zyluoti“ pradėjo. Tuo tarpu aš, nemėgindamas jų malšinti, atsisėdęs mąstau apie močiutės pasaką, kad Dievas, sutvėręs bitę, paklausė jos, ar ji sutiktų nerinkti medaus iš raudonųjų dobilų, ar šventą dieną švesti. Ji, kaip tik mano nelaimi, išsirinke šventą dieną nešvesti.

Taip man bemažant, vienas spiečius sutūpė pačioj obels viršūnėj. Tuo tarpu pakyst per sodą kaimynas. Aš nudžiugau — tikėjaisi, kad padės šiuos paukštukus iš obels iškraustyti. Bet apsiyviau — jo būta prieš bites nusistačiusio. Taigi, jis man tik patarė jas, lyg kokį paukštį, nušaut ir dar pridūrė, kad čienera ko bijoti. O aš, nežinodamas ką daryti, dar labiau nuliūdau. Tik saulė manęs pasigailėjo — išvijo iš obels viršūnės

tuos mažuosius paukščius, kurie, kiek paskraide, susimetė jau visai žemai. Aš vėl nudžiugau. Užsikūriau rūkalą, gerai apsitaisiau, pasiemiau sietuvą ir pradėjau sėmimo ceremonijas. Būtų gerai pavykę, bet, palindus keletai birzgučių po drapanomis, nė nejutau, kaip viskas iš rankų iškrito. Tik sietuvė, jau su bitėmis liko medyje kaboti. Vašiuko snapui nulūžus, ir ta, lyg girnų kūlys, plumtelėjo žemėn. Maniau, kad visos bus negyvai užsimušios, bet, kur tau, lyg dūmų kamuolys, pradėjo kilti aukštyn ir gal būtų geresnio šeimininko lėkusios ieškoti, tik, mano laimei, čia pat prie prirengto avilio susimetė. Mano misija tikrai puikiai pavyko. Už tai nuo parvažiavusiųjų gavau riestainių ir magaryčioms bitininko vardą.

Gražus vasaros sekmadienio popietis. Saulutės spinduliai karštai bučiuoja žemės veidą. Žmonės gėrasi gamtos gražumu. Mūsų tarnas Viktoras užtinka prie kelio medyje susimetusių bičių kamuolį.

Čia pat ir tarnaitė Ona su kaimynų mergaitėmis apie Viktorą kalba. Vienos giria, kitos peikia. Ypačiai Ona jį apkąlba. Už tai jis jai daug nemalonių juokų iškrėsdavo.

Taigi, ir dabar jam buvo puiki proga. Mane pasišaukęs, nusivedė prie susimetusių medin bičių, liepė lįsti į rugius ir, padavęs galą vielos, kurios antras galas buvo pririštas prie susimetusių bičių šakos, pamokė, kas reiks daryti. Pats nuėjo pas kryžstaujančias mergaites ir tuoj su jomis sugrįžo. Ona pirmutinė. Davus ženklą, aš pradėjau viela šaką purtinti. Sujudintos bitelės Oną taip sugylė, kad ji, turbūt, ligi mirs, Viktoro neužmirš. Ir man rugiuose ankšta pasidarė: reikėjo kūdron šokti.

Po tų nuotykių visumet su bitėmis santaikoj gyvenu, nors jos man kartais, lyg už senas dienas keršydamos, smilktelia.

Ivalrenybės.

Van Dyckas.

Van Dyckas buvo Rubenso*) mokinys. Vieną dieną, kai didysis dailininkas išėjo pasivaikščioti, mokiniai apstojo dū paveikslus, kuriuos Rubensas škicavo. Kad geriau galėtų matyti, vieni kitus pastūmė ir, puolę į paveikslus, sumaišė jų spalvas. Kas daryti kad meisterio priekaištų nesusilauktų? „Mūsų gabiausias turi tai pataisyti“, nusprendė. Tą darbą pavedė Van Dyckui. Jis ėmėsi, kiek galėdamas geriau dirbti, taikindamasis prie Rubenso darbo. Kai šis po trijų valandų sugrįžo, pasižiūrėjęs į paveikslus, kuriuos laikė savo darbu, patenkintas pasakė mokiniams: „Šis kūrinys dar nėra mano blogųjų tarpe“.

Didžlokenė

Jurglo portretas

Savotiškas skonis.

Kartą vienas kapitonas aplankė jauną, labai protingą eskimą. Juodu susėdo valgyti. Kapitonas mokė savo draugą, kaip šakutė su peiliu vartoti, nekimšti į burną didelių, mėsos gabalų, atsigėrus lūpas nusišluostyti. Pavalgę nusiplovė rankas ir veidą. Eskimas sugebėjo tai atlikti. Tik visą laiką nekantriai žiūrėjo į muilą. Kapitonas tarė, jog jis noris gauti muilo, kad paskui galėtų praustis, todėl jam dovanėjo. Tačiau eskimas, vos spėjęs nučiupti, prarijo muilą, kaip puikiausią skanėstą.

Atsiminti.

Mažoji Adeliukė kaip vakarą meldžiasi už tėvelius, auklę, didžiąją lėlę. Šiandie dar prideda:

- Ir kad Ženeva taptų Šveicarijos sostine.
- Kas ypatinga Dievuliui toj Ženevoj?
- Nugi, mama, iš geografijos užduotas tas miestas, tai noriu, kad ilgiau nepamirščiau.

*) Povylas Rubensas (1577—1640) vienas pačių garsiausių ne tik Nyderlandų, bet ir viso pasaulio dailininkų. Jo vienas paveikslas yra Kauno Miesto Muziejų, Van Dyckas 1599—1541, po Rubenso, didžiausias Nyderlandų dailininkas.

Apžvalga

Dr. Vinco Pietario sukaktuvės. Šiomet spalio mėn. suėjo 25 metai nuo Dr. V. Pietario—Savojo mirties. Šia proga pravartu bent trumpai peržvelgti jo gyvenimą ir darbus.

Pietaris gimė 1850 m. rugsėjo 21 d. Žiūrų - Gudelių kaime. Pirmas mokslo žinias įgijo pas „daraktorių“. Vėliau mokėsi Pilviškių pradžios mokykloje ir Mariampolės progimnazijoje. Pastarąją baigęs, įstojo Suvalkų gimnazijon. Dar žemesniose klasėse Pietaris pasireiškia kaip sąmoningas lietuvis, vadovaudamas lietuvių kuopelei.

Iš Suvalkų gimnazijos stoja Maskvos universiteto fizikos — matematikos fakultetan, kurį 1875 m. baigia matematikos kandidato laipsniu. Kitais metais imas studijuoti mediciną. Čia susipažįsta su Dr. Basanavičium. Užsimezga tarp jų glaudūs draugiškumo ryšiai. „Jungiaūs mus ryšys—sako Basanavičius—daugiausia buvo lietuvybė“. Tačiau kaip įvairiai jie grūdė tai lietuvybės pamatus. Basanavičius—romantikas, „iš praeities sėmė stiprybės“ dabarčiai. Pietaris, būdamas realistas, tiki Lietuvą prikelsią tik per materialinę gerovę. Vienas kitą lyg ir papildo; viens kitą koreguoja.

Baigus fakultetą, Pietariui siūloma dvi apskrities gydytojo vietos: viena—Sibire, antra—Demjause. Pasirenka antrąją. Neilgai pabuvęs ir vedęs rusę Mariją Nikolajevną, persikelia Ustiužnon. Čia susitinka su Adomu Jakštu. Pastarasis pastebėjęs nepaprastą Pietario gabumą pasakoti paragina jį rašyti savo atsiminimus. Nuo to laiko ir prasideda Pietario literatinė karjera. Rašinėja į „Apžvalgą“, „Tėvynės Sargą“, retkarčiais—į „Ūkininką“, „Varpą“, „Zinyčią“. 1902 m. spalio 3 d. miršta ligos nukamuotas.

Svarbiausias Pietario kūrinys—tai istorinis romanas „Algimantas“. Ko nepajėgė įstebėt akylas istorikas, tą Pietaris iš amžių glūdimos savo intucija bandė išvilkti. „Algimantas“ yra lyg ir atsakymas į Henr. Siėnkevičiaus „Tvaną“, kuriame Kmicicų ir Zaglobų asmenų tamsiomis spalvomis atvaizduoti lietuviai. Tuo tarpu „Algimante“ visai kas kita. Prieš mus stovi energingi, drąsūs, išmintingi ir narsūs lietuvių kariai. Minėtina dar „Keidošių Onutė“, kuria Pietaris stengias išvesti idealios lietuvių tipą. Savo „Atsiminuose“ šalia pasakojimo elemento patiekia nemaža ir autobiografinių žinių.

Pietario raštų kalba trumpa, aiški, kai kur stačiokiška, pilna jūmoro ir senų, tačiau kalbos mokslui brangintinų žodžių.

Be rašytojo—beletristo talento Pietaris turėjo visą eilę mažesnių gabumų. Buvo gana gabus muzikai tapybai, o ypačiai medicinai. Šioje srityje padaręs keletą išradimų. Tik, deja, tą

visą nusinesė į kapus. Šiaip gyvenime Pietaris buvo karštas lietuvis. Augęs lietuviškoj atmosferoj, savo kailio nepakeitė — gavęs šiltą vietelę toli nuo Lietuvos. Pirmoj vietoj — lietuvištos reikalai. Del to studijuoja Lietuvos istoriją, seka dabarties gyvenimą, daro fantastiškiausius planus lietuvių emigracijai Argentinoj. Tik vieną klaidą kaip lietuvis padarė, kad vedė rusę paskui pats apgailestavo ir kitus įspėjo: „...tegul mano padėjimas cina mūsų brolių naudai ir laisvei“. Bendrai, „Pietario asmeny — rašo prof. A. Dambrauskas — galima sakyti, buvo susijungę du amžinu paveikslu: vienas prikaltas Prometėjaus, antras kentėjo Jobo*.)

AL. Z.

Vysk. Antanas Baranauskas (†1902—1927). Mūsų tautiname atgimime ir literatūroj savo laiku įžymią rolę vaidino trys Antanai: Strazdelis, Vienažinskis ir Baranauskas. Nuo pastarojo mirties šiemet lapkričio 26 d. suėjo lygiai 25 metai.

Ant. Baranauskas gimė 1835 m. sausio 17 d. (senuoju kalendorium. 5 d.) Anykščiuose. Skaityti ir rašyti pramoko namie. Toliau (1851 m.), jausdamas savyje palinkimą prie mokslo, stoja Rumšiškės raštininkų mokyklon. Tikėjosi prasimokslinsias, bet apsigylyė. Ir baigęs mokyklą, turi nešti nekenčiamas raštininko pareigas. Dirba įvairiuose Lietuvos kampeliuose: Vainute, Raseiniuose, Sedoje ir galop Škuode. Nuobodus darbas, bloga ir nešvari kompanija sudarė jame slegiančią nuotaiką. Baranauskas ieško progos ištrūkti nuo raštininkystės ir pasišvesti kilniam kunigo pašaukimui.

Ir toji proga atėjo nejuočiomis. Begyvendamas Sedoje, susipažįsta su Karolina Praniauckaite. Ji tik suprato jaunuolio sielos būklę, pasiryžimus ir nuolat jam švietė skaidriu vilties žibintu.

Jos brolio padedamas, Baranauskas gauna keturių klasių pažymėjimą ir 1856 m. stoja į Varnių kunigų seminariją. Ją baigęs, studijuoja Petrapilio kunigų akademijoje ir užsienio universitetuose. Grįžęs iš pradžią profesoriauja Petrapilyj, vėliau Kauno kunigų seminarijoj. Čia kuone 20 metų dėsto lietuvių kalbą, tiria jos tarmes ir šnektas.

1884 m. pakeliamas pavyskupu, o 1897 m. Seinų vyskupu. Dabar jau „Anykščių Šilelio“ dainiūs padeda įrašal kankles, filologas kalbos turtus perleidžia įpėdiniui kun. K. Jauniui ir, užsilvilkęs teologo skraistę, griebias versti Šventąjį Raštą. Nenormalus darbas ne tik kad „giezme palaužė“, bet ir jos judintoją iškviatė iš šio pasaulio.

Baranauskas mirė 1902 m. lapkričio 26 d. Įžymiausi jo kūriniai yra: „Anykščių Šilelis“, „Pasikalbėjimas giesmininko su Lietuva“, „Kelione Petaburkan“ ir kt.

*) Prof. A. Dambrausko studija „Dr. Vincas Pietaris“ „Tautos ir žodžio“ 1926 m. IV knygoj.

Pirmame jungias gilus lietuvių dvasios atjautimas su kūrybine galia. Yra tai — anot Dr. V. Zajančauskio — skausmo ir džiaugsmo jausmu apipinta poema, dainuojanti senovės Lietuvos girių grožį. Tat „Anyksčių Sileliu“ Baranauskas pasirodo kaip pirmas lietuvių poetinis romantikas. Svarbu konstatuoti, jog ir šiandien mūsų poetai nėra pasiekę Baranausko aukštumos gamtos grožybių vaizdavime.

Antras kūrinys — „Kelionė Peteburkan“ susideda iš kelių literatinių laiškų — apdūmojimų Jausmo žvilgsniu, pastarasis „Sifelij“ žymiai prašoksta. Jame Baranauskas neverkšlena dėl žiaurios ruso rankos; jau jo kantrybė išsekus. Su didžiu dvasios pakilimu meta priešams geležinę pirštinę.

Visos jo kūrybos jautriausioji stygą yra tėvynės meilė, paremta senovės idealizavimu ir religiniais jausmais.

Al. Ž.

A. Žmuidzinavičiaus apžvalginė kūrinių paroda, nuo spalio 16 d. iki lapkričio 16 d. Parodoje buvo išstatyta apie 200 dailininko kūrinių, apimančių 1904—1927 m. laikotarpį. Tiesa, tai toli gražu ne visi dailininko darbai, nes jo kūrinius sunku į vieną daiktą surinkti. Žmuidzinavičius ištikimas gamtos sūnus, ją atsidėjęs seka ir vaizduoja. Jam įdomi kiekviena Lietuvos vieta: ar piliakalnis, ar upė, ar jūra, ar kaimas — vis tai jo siužetai. Vaizduoja ne tik Lietuvos gamtą, bet ir svetimų šalių, kurias jam teko matyti. Turime eilę etiudų ir tipų, iš Amerikos gamtos. Portretų parodoje maža, bet reikia pasakyti, jog ir tie patys nevykę, nes ne čia jo sritis. Žmuidzinavičius gamtą vaizduoja, kaip realistas, nors retkarčiais ir fantazijos įneša. Bet šios rūšies kūrinių nedaug (Pav. „Režėjimas“, „Susigriežimas“...) senesniųjų darbų įžymesni bus šie: „Džukų bajorų kaimelis“, „Saulėje“, „Rytmečio giesmė“, „Miunchenas naktį“, „Nakvynė tyrumose.“ Ypačiai įdomus savo gilia nuotaika „Nemuno ūkana kyla.“ Tarp šiomet sukurtų randame gražių kompozicijų „Raliuoja“, toliau — „Sienas pamario pievose“ ir k.

V.

Marcelin Berthelot sukaktuves. Šiemet suėjo 100 m. nuo šio žymaus prancūzų mokslininko chemiko gimimo. Ta proga spalio 25 d. įvyko iškilmingas jo paminėjimas, į kurį atsilankė daug aukštųjų svečių: R. Prezidentas, Prancūzijos pasiuntinys Lietuvai, Švietimo ir Krašto Apsaugos Ministeriai, daug profesorių... Salė pilna studentų. Paminėjimą atidarė U-to Rektorius, savo kalboj pažymėdamas: „Didelė garbė yra prancūzams, kad jie davė tokį mokslininką. Tačiau jis priklauso ne tik jiems, bet ir visam civilizuohtam pasauliui... Jis genialus mokslininkas ne tik chemijos mokslo išradimuose, bet ir didelis filosofas, visuomenininkas“. Toliau kalba prof. V. Čepinskis, nušviesdamas Berthelot, kaip mokslininką ir visuomenininką.

— Berthelot gimė 1827 m. spalio mėn. 28 d. Jo tėvas —

— vydytojas. Tėvo sąžiningumas ir darbštumas darė sūnui didelės

įtakos. Daug įtakos jo būdai darė ir motina, kuri buvo ju-
ristė. 12 metų vaikas buvo atiduotas į Henriko IV licėjų,
Mokėsi gerai. Licėjų baigė 1848 m. Paskui studijavo chemiją
ir fiziką. Baigęs mokslą, gavo jaunesniojo asistento vietą. Po
kiek laiko buvo pakeltas vyresniojo asistentu. Laisvą laiką
skirdavo savarankiškam darbui, ypačiai chemijos srity. Už savo
nuopelnus apdovanotas 1861 m. Žakero premija ir pakviestas
profesorium. Tuo laikotarpiu jis vedė. Su žmona visą laiką
puikiai sugyveno. Nuo 1865 m. prasideda antras jo gyvenimo
periodas. Īma domėtis politika, uoliai joje dalyvauja. Bet poli-
tika jo visiškai nepavergė. Tyrinėja sprogstamąsias medžiagas,
elektros jėgos įtaką į chemijos reakcijas, išaiškino ozoną ir daug
kitų tyrimų padarė. Nuo 1884 m. iki 1907 m. prasideda paskutinis
Berthelot gyvenimo periodas. Dirba agronomijos, ypačiai chemijos
istorijos srityse, taip pat ir sprogstamųjų medžiagų. 1900 m. išrinktas
Prancūzų Akademijos nariu. Kurį laiką buvo užsienio reikalų
ministeriu. Sulaukė žilos senatvės, kurią sudrumstė dukters
mirtis. Savo žmoną pragyveno vos dvi valandas. Palaidotas
drauge su žmona Panteone, kur ilsisi kūnai pačių garbingųjų ir
didžiųjų Prancūzijos žmonių.

— Apie Berthelot dar skaitė prof. A. Purėnas ir Ž. Ū. Akad.
doc. Ruokis. Berthelot darbai chemijoje, chemijos istorijoje, agro-
nomijoje toki dideli, jog jo vardo žmonija niekad nepamirš, jo
nuopelnais ilgai naudosis.

V.

Ką jautė Vilniaus lietuviai moksleiviai* (Laiškas iš Vilniaus.)

Lengva spėti, koks buvo mūsų ūpas, kada rytą sužinojom,
kad po nakties sukabinti visi veikėjai, mokytojai, kunigija, draugai.

Valanda valandon vis naujos žinios; areštuojami visi lietuviai
provincijoj, areštuojami klebonai, Kazimiero Draugijos nariai,
mažyčiai vaikučiai išmetami iš mokyklų, langai užkalami, poli-
cijoj prispirti verkdami sodiečiai pasirašo, neleisiam vaikų lietuvių
mokyklon ...visuos kampuos rėkia: „Pogrom na Litvinow“. Čia
vėl gandai: kalėjime kunigai serga, draugus torturuoja. Nežinome
savo giminių provincijoj, nežinom savo rytojaus: gulies vakare
lovon, gal rytoj atsibusi Lukiškiuos, kur visi Lietuviai veikėjai
kankinasi.

Neaprašomai buvo gaila tą valandą: susirenkame gimnazi-
jos salėje, tik iš arešto išleistas žilas senelis ateina dreba visas ir
— „Jau, sako, „uždaroma seminarija, uždaryta jau“... Valandėlę
tyla, stebisi, visi suakmenėję, netiki gal dar neišgirdo, gal dar
nesuprato? Dar kartą sako: „Lietuvių mokytojų seminarija užda-
ryta“, ir ašaros kaip pupos, nurieda. Pravirksta visa salė: rauda
mergaitės, suspaudžia kumščius vyrai. Užtraukia salė himną. „Lietu-
va Tėvynė mūsų,“ kurs baigias raudojimu, tik keli balsai už-

* Mūsų skaitytojams be abejo gerai žinomas skaudus Vilniaus kraštui
smūgis—lietuvių mokytojų seminarijos uždarymas. Šis laiškas tikęs „Lietuvos“
207 (2650) nr. gyvai nusako lietuvių mokslievių skausmą. Red.

baigia. Ta pati scena, kaip 1921 metais metant lietuvius iš vyrų gimnazijos, tik dar laukėm policininkų su nagaikomis ir gatvės chuliganerijos su lazdomis.

Užgirstam vėl: „Naktį ištremti lietuviai, ištremti mūsų mylimiausi jaunuomenės tėvai!“ Visi nuleidom rankas, kiekvienas galvojo: „Jau trenkė perkūnas pačian pamatan. Ką darys bejėgis mokinys?“. „Neužmiršiu to“ pasižadėjo kiekvienas, o mergaitės vėl verkti.

S, alių 9 d., sekmadienį, bažnyčioj mokinių privaryta rodos, bet tyku: nei giesmės, nei vargonų balso, nei šnabždesio... jauti, rodos, kad smaugiamas Vilniaus lietuvis paskutinį sykį atsidūsta. Skautų ir kitų moksleivių kuopų susirinkimuose tylėjimu pagerbiami kaliniai ir tremtiniai: raštuos, eilėse, prakalbose prisimename, nors nieks ne buvo tikras, kad toj minutėj atėję mėlynieji nesuims ir nenuvarys ten, kur ne vienas džiūva užduso. Vilnius, lyg toj dienoj, ašalėlėms išmazgotas,“ tik ponia graso visiems: „Neverkit man, didelė garbė bus tiems šunims, matyt lietuvių verkiant!“

Be to, bendrabūčius praneša: „Kas per 3 dienas nestos kokion nors mokyklon, tam bendrabuty vietos nėra“. Amatininkų mokyklos pilnintelės; namo važiuoti? Bet našlaičių kur namai?

Lenkų mokyklos kviečia: „prašom maloniai prašom, priimsime net su privilegijomis. Kai kurie daugiau dėl sriubos lietuviai, parašė prašymų. Tik sąžinė matyt emė prikašioti. „Eik priešui padų laižyti, imk privilegijas, jei ir tu toks lietuvis, kaip Tauragietis!“ Išskyrus porą, visi atsiėmė prašymus: „Perkūnas jus su jūsų mokslu, geriau bernaut cisiu!“

Susirinkome, rašome pačiam Pilsudskui prašymą, patys nešime. Sužinojo vyresnieji, kad šoks: „Kaš ką, kokį jūs čia biesą išsigalvojot, vaikai, sugadinsit mums tik visą „šeptą“ (gešeftą). Ką čia, rodos, sugadintumėm tokiems Laikinojo Komiteto pirmininkams? Na, bet reikia klausyti vyresnųjų. Eina komiteto, ponai,“ bet ir jiems valdininkų neduoda nė pauostyti, kalbasi už durų (prieškambary).

Renkamės prie Aušros Vartų koplyčios, giedam „Tavo apgynimo šaukiamės“ ir „Išgelbėk nuo priešo baisaus“; toliau visu pulku einam pas kuratorių patys be kiemo nors vadovavimo. „Mes“, sakom jam, „niekuo nekalta Lietuvių moksleivija, prašome Lietuvių Seminarijos su kunigu Čibiru priešakyje“ (ne su koku ten Šoltanu, arba U. Bei M., kaip girdėjosi).

Kuratorius *) išsigąsta: neramu, girdi „kauniencikai vaikai, biauzybės, gali ir langus išdaužyti ir patį kuratorių apipešti: skambina policijai: Susimildami, girdit policija, gelbėkit, vaikai apipuolė, nėra rodos“. O pats iškišęs galvą mokiniams sako: „Dobrze, dobrze moi kochani, tik eikit namo greičiau, wszystko będzie w porzedecku.“ tik pridėjo: „tegu rūp nas vyresnieji.“

*) Kuratoriaus padėjėjas.

Vos išsiskirstėm—supa policija raita ir pėsti gatvės, malšina „sukilėlius“ vaikus; tik psiakrew, nė vieno litvino. Mat, kol vienas kitą susikvietė tai „vaikai“ ramia sąžine nukeliavo namo.

Paskutinėmis dienomis dar beveik visi kartu lankomės repetacijose pas nenuilstamą ir atsidavusį tam darbui choro mokytoją. Mat pastarąjį gal syki visi drauge aplankysime mūsų didvyrių: Basanavičiaus, Čiurlionies, draugų gimnazistų ir Vilniaus laisvės gynėjų kapus, stiprinsimės jų dvasia ir šventų giesmių kilniais žodžiais bei graudingų melodijų tonais gydysime, gaivinsime savo sužeistas širdis. Šventaragio Klonto Balsas.

Knyga ir menas

Petras Vaičiūnas. „Gimtuojų Vieškeliu“. Trečias eilėraščių rinkinys. Kaunas, 1927. Kaina 2 lt.

P. Vaičiūnas yra vienas produktyviausių mūsų rašytojų. Savo originaliomis komedijomis ir vertimais—praturtinęs mūsų draminę kūrybą, vėl pasirodo su trečiuoju poezijos rinkiniu. Vaičiūnas yra mėgiamas poetas, ir kiekvienas naujas jo eilėraštis su malonumu pasitinkamas.

„Gimtuojų vieškeliu“ autorius save reprezentuoja, kaip Lietuvos kaimo poetą, saulėtas žydrųjų padangių ir, pagaliau, patriotinės lyrikos dainius.

Autografe „Poetas“ davęs gana vykusį savo credo, pirmoj rinkinėlio daly dainius savo poezijai ima tokius paprastus, kaimiškus siužetus, kaip „Artojas“, „Rugiapiūtis“, „Kalvis“ ir apvelka juos skambia muzikalia forma. Jo kaimo žmonės be galo nuoširdūs, savo juodame darbe randa vaikiško džiaugsmo.

„Kas mums rūpi, kas ką veikia —

Mūsų darbas, kaip malda...

Juk visiems duonėlės reikla.

O uždirbt ją — nesaldū“.

(8 pusl.)

Vykusiai filosofuoja kaimo artojas. Arba vėl, kaip paprastas, bet drauge gyvas kalvės vaizdas:

„Kaimo kalvėj visą dieną

Dan ir dan džiaugsmingai sidi.

Žalzdros žlotys tirpdo plieną.

Žeri liepsnos kalvio veide“...

(19 pusl.)

O „Žvejuose“ tiesiog ir jauti egzotiškos Lietuvos Sacharos — Užmario žvejų vargus ir nelaimes jūroje, kurie džiaugsmingai šaukia viliojančioms bangoms:

„Ei, sesutės, žalios bangos,

Neškkt mūsų vargo valti,

Kur švytuoja gelmių angos,

Kur širdis atleidišta kalte“...

(21 pusl.)

Stai, originalus dialogas tarp kirtiko ir griebėjos:

- Na, vikriau skaisti mergele!
- Žlu patsai tik nežlopsoki!
- Ech vallo, žvangi dalgele,
- Aukso varpas žemėn kloki!..

(12 psl.)

Eiliavimo forma ir vaizdingumu teikia pasigėrėti.

- „Padėk, Dieve! — Ačiū, ačiū..
- Pradalgiū, kaip gyvačių“.

(17 psl.)

Antram skirsnelį Vaičiūnas senai pažįstamas saulėtų padangių dainius. Čia jam nieko nepridėsi ir neatimsi. Jis dainuoja apie savo pasakingąjį namelį, sielos virpėjimą ir žadina jaunimą naujiems didvyrių žygiams.

[domesnis, sekant Beranžė, „Ilgėjimasis gimtinės“;

- Aš balgtu džiūt, aš negaltu aktų sudėti,
- Blijodamas sapne išvyst gimtus namus,
- Kur nenustoja dar vilties mane regėti
- Sena mama, kur kaukia Rudkis neramus“..

(43 psl.)

Ir pasiilgimo pagautas, tiesiog vaikiškai šaukia:

„Greičiau man — lazda ir vamzdelį iš žievės!“

(14 psl.)

Paskutiniuose eilėraščiuose „Lietuvi“, „Vyti, skelk“ poetas ragina lietuvį savo didvyriškais darbais nustebinti Maskvą ir Berlyną ir kelia proto mylimų brolių lietuvių patriotinius jausmus.

Bendrai, eilėraščių turiniu ir ypač forma reikia džiaugtis. Tokių palyginimų, kaip — *mūsų darbas, kaip malda, grūdai, kaip gintaras, rūpestėlis, kaip gyvatė* — pilna. Visur optimizmas, jaunas džiaugsmas ir laimė. Del to eilėraščių rinkinys „Gimtuoju vieškeliu“ turėtų būti kiekvieno jauno mielai skaitomas.

P. Itras Karuža.

Kun. J. Matusas. Penkios žinotines naujų laikų sektos. Atspauda iš „Tiesos Kelio“. Kaunas 1927 m.

Nuolat pasauly persekiojama krikščionybė, visai nugalėta niekumet nebuvo. Čia pildosi Kristaus pažadėjimas ją globoti. Tačiau pasitaikydavo, kad nuo Kristaus Bažnyčios atkrisdavo tam tikros partijos, senovės krikščionių vadinos „sektomis“.

Šioj knygutėj kalbama apie 5 žinotines naujų laikų sektas: baptistus, adventistus, bibliistus, metodistus ir salutistus. Čia patiekliama minėtųjų sektų istoriškai bruožai, jų mokslo išdėtis ir kritika. Pastebėtina, kad veikalis pasižymi savo aiškumu ir modžiagos įdomumu. Ypač, kartais, moksleivio protas pergyvena įvairius „tiesos ieškojimus“, „neaiškumus“ ir t. t. Čia galima atrasti tikibinės šviesos spindulių: aiškiau katalikybės tiesą patinti, tvirčiau ją pamilti ir karščiau nuo užpuoimų ginti.

Gerb. autorius rašo: „Sektos turi dar vieną charakteringą bruožą: jos dažniausia pamilusios kokią keistą idėją ir vieną

kurią šv. nraščio vietą klaidingai aiškina" (p. 4). „Patsai kelmas, iš kurio želia visos sektos — tai protestantiškas Bažnyčios supratimas ir savotiškas šv. Rašto aiškinimas" (p. 5). Bažnyčios dieviškojo autoriteto paneigimas, — įvairių klaidžiatikysčių priežastis.

[Klausimą, kam Dievas leidžia sektas, — atsakoma Šv. Pauliaus žodžiais: „Turi būti ir klaidžiatikysčių, kad išrinktieji jūsų tarpe išcirtų aikštėn" (1 Kor. 11, 19). Klaidatikystės Bažnyčiai teikia progos „aiškiau paskelbti apreiškimo turinį ir jį apginti. Pagaliau, kai priešų atakos prieš Kristaus Bažnyčią niekais nueina, pasireiškia pastarosios dieviškumas" (p. 4).

Bendrai šis rimtas „Ateities“ bendradarbio veikalėlis sveikintinas. Jis pageidautinas matyti moksleivijos knygynėliuose. Ne vienas, „tiesos ištroškęs“ galės čia pasimokyti, tikybinę dvasioj sutvirtėti. Tad pasinaudokimel

Stud. St. T.

Rolando Giesmė. Vidurinių amžių prancūzų epas *P. Gaučio* vertimas su *doc. V. Dubo* prakalba. Kaunas 1927, „Lietuvos“ Redakcijos leidinys. Kaina 3 lt.

Garsus prancūzų epas, Rolando Giesmė, yra vienas iš gražiausių viduramžių indėlių į literatūrą. Jis yra išverstas į visas kultūringų tautų kalbas. Ir šis gražus P. Gaučio tos Giesmės lietuviškas vertimas mums labai pravers dviem atvejais: 1) jisai bus malonu skaityti kiekvienam knygą mėgstančiam žmogui ir 2) palengvins besimokančiai jaunuomenei (su Rolando Giesme susipažįstama, rodo, gimnazijos VI kl.), kuriai nereikės graibstyti svetimų vertimų, o galės tenkintis savuoju.

Z. Smn.

Jaunimo Kalendorius 1928 m. „Pavasario“ Sąjungos leidinys. Kaunas.

Sitam kalendorių visur matyti patyrusi leidėjų ranka: tiek medžiagos parinkime, tiek jos suskirstyme. Paskaitės užmiršti, jog turi prieš save kalendorių, o ne kokį platų jaunimo žurnalą. Niekur nejaučiama nuobodumo, visur gyvumas, jaunatvė.

Čia randame K. Čičiūros, S. Neries ir k. eilėraščių. Beletristikai atstovauja žinomas jaunimo draugas J. Keliuotis su savo „Baltosiomis lelijomis papuošiu jūsų galvas“, Užmaršulė ir k. Mokslo straipsniai taip pat sumaniai parinkti, įdomūs skaityti, pav. Matuso-Sedausko, Z. Ivinskio... Šį leidinį gausiai puošia gražios iliustracijos.

Leidėjai būtų galėję geresnį viršelį kalendoriui parūpinti ir kalbą kiek labiau pataisyti.

Mano manymu, šitas kalendorius bus įdomus ne tik kaimo jaunimui, bet ir besimokančiam.

Mūsų veikimas

Studentų Ateitininkų Sąjungos iškilmingas susirinkimas. Š. m. spalio 9 d. įvyko Lietuvos U-to studentų at-kų susirinkimas Vilniaus gedulai paminėti ir naujiems nariams priimti. Susirinkime dalyvavo kun. M. Krupavičius, prof. S. Šalkauskis, prof. Pr. Dovydaitis, prof. Pr. Kuraitis, Dr. L. Bistras, gen. Grigaliūnas-Glovackis ir k. Susirinkimą 2 v. 30 m. atidarė sąjungos pirminkas, Pr. Dielininkaitis, sveikindamas naujai įstojusius draugus, kviečia visus ateitininkus pasiryžti pirmiems į senąją sostinę įžengti.

Toliau kalba at-kijos vadas prof. St. Šalkauskis. Pirmiausia pastebi, kad šandie mes liūdime ir džiaugiamės: liūdime, kadangi mūsų krašto širdis yra prieš rankose, džiaugiamės, kadangi eilės kultūrinių darbininkų, turinčių atvaduoti mūsų sostinę, auga. Toliau kalba apie ateitininkų rolę dvasiniame bei kultūriniame sostinės atvadavime. „Šia proga mes privalome atgaivinti mūsų pasiryžimus laimėti atvadavimo kovą ir įžengti vieną gražią dieną į Gedimino pilį ne brutaliais užkariautojais, bet nešėjais mūsų daug kentėjusiai sostinei ramybės, taikos, materialinės gerovės ir, kas svarbiausia, naujos, aukštesnės kultūrinės sintezės, kuri savo kilnumu, platumu ir tolerantingumu atverstų net mūsų paklydusius brolius į tautinio atgimimo kelią“. Toliau profesorius kalba, kad išviršinis ir išvidinis Vilniaus atvadavimas negali įvykti be gilaus kultūrinio kūrybos darbo. Vilnių veikė įvairios kultūrinės įtakos, su kuriomis reikia skaitytis. Sėkmingiausias nusistatymas tas, kuris jų nenustelbtų, bet į aukštesnę kultūrinę sintezę suvestų, apvilktą individualinėmis lietuvių tautybės lytimis. Su tokio kultūrinio universalizmo dvasia reikia eiti į Vilnių, norint jį visiškai ir ant visados laimėti. Tos kultūrinio universalizmo idejos nešėjai turi būti ateitininkai, kurie universalinį krikščioniškosios kultūros idealą stengiasi realizuoti individualinėse lietuvių tautybės lytyse. „Noriu tad tikėti“, sakė profesorius, „kad ateitininkai supras kultūrinio universalizmo reikšmę Vilniaus atvadavimo klausimu, ir kad jie kaip tik labiausiai pasidaruos, kai teks atvaduoti Vilnių iš vidaus kultūrinio bei dvasiniu darbu“. Bet tas darbas yra sudėtingas, todėl reikalinga diferenciacija ir specializacija. Todėl at-kai susiskirstę korporacijomis, kurios pasidalino darbu. Studentų at-kų draugovė pasilieka bendrų tikslų sargyboje; ateitininkų draugovė kelia lietuvių savarankiškumą, veiklumą, tautinį ir religinį atgimimą; abstinantai savo tikslų siekia per santūrą, išsižadėjimą ir pasiaukojimą; Kęstučio korporacija gaivina riteriškus užsimojimus; Vytauto klubas rūpinasi visuomeninėmis problemomis; Satrijos draugija kelia meno reikalus, stengiasi išplėtoti mūsų tautos kūrybos galias. „Argi

nesvarbu mums ateiti ten jau su tvirtomis tautinėmis ir kultūrinėmis tradicijomis?“ klausia mūsų Vadas. „Ar nesvarbu, kad į Vilnių įžengtų visai susipratusi, aktyvi bei savarankiškai veikli lietuvė moteris? Ar nesvarbu turėti, mums ten įžengus, išsižadėjimo ir pasiaukojimo dvasios? Ar nesvarbu mums turėti riterišku užsimojimų mūsų įsibėgėjime į Vilnių ir didžiausio riteriško kilnumo, kai jau mes būsimė ten įžengę laimėtojai? Ar nesvarbu mums būti tikrais visuomeninkais, kai teks tvarkyti margus Vilniaus gyventojus į vieną mūsų sostinės savivaldybę? Ar nesvarbu pagaliau mums užkerėti mūsų paklydusius brolius kuriamojo meno stebuklais ir tokiu būdu geriausiai pratarti į jų širdis?“ Toliau, sveikindamas naujai įstojusius, sako, kad jie šandie turi progos įsitikinti, kiek kilnūs tikslai laukia jų darbo. „Su jumis bus drąsiau eiti į didįjį Gedimino pilies atvadavimo žygį“, baigia gerb. Vadas.

Prof. Dovydaitis pažymi išvidinio dvasinio atgimimo reikšmę, nes, tik patys atsina jinę, galėsime kitus atnaujinti. Dr. J. Leimonas kviečia gyventi jaunyste, vengti egoizmo ir sugadinto, ralinuoto intelektualizmo.

Po sveikinimų ėjo valdybos (ref. St. Rauckinas) ir revizijos komisijos (ref. Adomonis) pranešimai. Iš tų pranešimų matyti, kiek daug ir kokių laimėjimų praėjusiais metais pasiekta.

Toliau eina vadovybės rinkimai: St. Lušys — pirmininkas ir Ign. Skrupskelis — sekretorius; revizijos komisija: Adomonis, Marcinkaitė ir Adomaitis.

Del tolesnio veikimo kalbėjo Dielininkaitis ir Leimonas. Pastarasis ragina remti spaudą, pastatyti per 10 metų nepr klausomybės sąkaktines „Nuvainikuotąją Vaidilutę“, įsitaisyti orkestrą ir rūpintis pavargėliais.

Dar vienam kitam išsitarus, susirinkimas Lietuvos ir atkų himnais baigiamas. V.

Biržal. Nuo š. m. rugs. mėn. 17 d. iki spalio mėn. 15 d. buvo 3 visuotiniai kuop susirinkimai. Paskaitas laikė gerb. kuopos globėjas kun. J. Lomanas ir gerb. gimnazijos mokytojas p. R. Klasčius. Narių 80. Jų nuotaika kuo geriausia į kuopą pareina 60 egz. „Ateities“ (Po N. Metų, žinoma, daugiau Red.), 40 — „N. Vaidilutės“ ir 15 — „Židinio“. Kuopa susiskirsčiusi į mergaičių ir bernaičių kuopėles ir į eucharistininkų, meno, filosofijos ir sporto sekcijas. Pavasarį kuopa švęs savo gyvavimo 15 m. sukaktuves. Kuopos valdybos posėdžiai daromi kas savaitė.

S. m. spalio mėn. 9 d. buvo Biržų Gimn. mokinių tėvų suvažiavimas. Tas suvažiavimas socialistų mokytojų inspiruojamas nutarė uždaryti visas gimnazijoje veikiančias kuopėles. Tačiau šiais mokslo metais gimnazijoje be ateitininkų šaulių jokios kitos organizacijos neveikia, tad aišku, kad čia buvo taikoma tik ateitininkams, nes šauliams, sako, bus leista veikti. Vieni tėvai sako,

lad tėvai daugumoje buvę už kuopelas, bet balsuojant išėjo kažkaip kitaip. Reikalaujant perbalsuoti, kairiųjų prezidiumas nesutiko. Tada katalikų tėvai išėjo iš salės. Daugelis jų jau nebegrižo. Pedagogų tarybos šis tėvų nutarimas iki lapkričio mėn. 13 d, nebuvo nei atmetas nei priimtas. Įdomu, kaip pedagogai pasielgs. Biržut—kai smarkiai veikia. Šis smūgis Biržų ateitininkus giliai palietė. Tą vakarą, kada tėvai kairiųjų mokytojų įtakoj (Kun. kap. J. Lomanui prezidiumas visai nedavė kalbėti) padarė tokį nutarimą, Biržų ateitininkai susirinkę į būrelius plakančiomis širdimis, pilnomis vilties krūtinėmis vieni kitiems spaudė rankas ir pasiryžo vistiek veikti. Daugely vietų skambėjo „Kas gi ten aukso spindulius beria...?“

Taip. Tur būt Aukščiausiojo yra lemta Biržų ateitininkams eti pro katakombų duris... Jie, jau daug kartų yra pro jas ėję. Bet tos katakombos yra didvyrių mokykla, tai yra skaistykla, kur viskas netinkama sudegą, o lieka grynos naugės. Biržų ateitininkams, matant tokius neteisingus darbus, tiesa, skauda ir veria širdį, bet jų valia stiprėja, drąsa didėja, energija kyla... Ei, pasauli, Lietuva, ateitininkai — Biržų ateitininkų niekas nenuslopins, ne, dar kartą ne! Mes biržiečiai kentėti nebijom. Mes liksime ateitininkų principams ištikimi, ir eisime, kaip vienas, į priekį. Mums Kristus tikriausiai padės.

B. Kanys.

Panevėžio Mokytojų Sem. at-kų kuopa. Vartydami „Ateiti“ randame daugelio kuopų vardus, bet Panevėžio mokytojų sem. at-kų kuopos vardo iki šiol „Ateitis“ negirdėjo. Bet nereikia, kad to vardo nebūtų. Panevėžio mokytojų semin. kuopa veikia jau antri metai. Per šį laiką ji padarė gana didelį žingsnį į priekį. Beveik perpus padidėjo narių skaičiumi ir nemažiau pažengė idėjos įsisąmonijimo darbe. Šių mokslo metų kuopos valdyba: D. Urbas—kuop. pirmin., Pr. Mosiokaitė—sekret. ir U. Būtėnaitė — lždin. Be to, į kuopos valdybą įeina bernaikių kuopelės pirm. J. Jokūbka ir mergaičių kuop. pirm. Žukauskaitė. Bernaikių ir mergaičių kuopelės turi po 50 narių. Mergaitės šiais mokslo metais yra padariusios jau 6 susirinkimus. Pačios mergaitės skaito referatus, pranešinėja iš katalikiškųjų laikraščių, gilinasi į klausimus, liečiančius mokytojo specialybę. Svarbesnius referatus čia paminiu: moters ateitininkės siekimai, beletristikos rolė visuomenės auklėjime, Eucharistija. Neatsilieka savo veikime ir vyrų kuopelė. Ji taip pat šiais mokslo metais yra padariusi 5-kis susirinkimus. Skaityti referatai, kaip štai meilė ir nekaltybė, Sokratas išminčius ir kt. Neužmirštami ir specialūs klausimai ir uždaviniai, liečią būsimus mokytojus. Dažnai vyresnieji, pastiprina jaunesniųjų dvasią ir pasaulėžiūrą. Retkarčiais skaitomi laisvosios kūrybos dalykėliai. Tuo kuopelė tikisi padėti išplėtot vieno kito bundančius literatūrinius gabumus. Visa kuopa šįmet yra padariusi 4-ris susirinkimus. Į kuopos susirinkimus su paskaitomis kviečiami seminarijos mokytojai. Jie mielai padeda. *Korespond.*

Mūsų gyvenimas

Mes žengiam į priekį. Po Palangos konferencijos visose at-kų gyvenimo srityse žymu galingas užsimojimas rimtam darbui; tvarkos senos kuopos, kurias naujos, at-kų eilės naujų jėgų papildomos. Su at-kais žengia į moksleivių gyvenimą tikras jaunatvės džiaugsmas ir kilnūs troškimai.

Nauji Ateitininkijos būriai. Lapkričio m. 12 d. Kaune, Jezuitų Gimn. įsikūrė at-kų kuopa. Centro V-bos pirm. V. Viliams laikė paskaitą „Organizacijos reikšmė“. Tuojaus jaunieji pradėjo at-kų darbo keliais eiti. Lapkričio m. 2 d. C. Vald. sekr. K. Kleiva turėjo paskaitą „At-kų principai ir pareigos“. Drauge dalyvavo ir jaun. at-kų ved. A. Graunas. Kuopa gražiai tvarkosi. Narių apie 60. Kuop. pirmininkas Br. Jūras.

Ir vėl nauja kuopa. Jaunutės Telšių Dvas. Seminarijos auklėtiniai, padedant Jo Magn. Rektoriui, pirmų dienų at-kui, lapkr. 13 d. įsteigė at-kų kuopą. Visi auklėtiniai tapo at-kai. Jų 40. Kuopos valdyba: S. Lygutas — pirm. A. Balčiūnas — v. pirm., J. Šniaukšta — sekr., S. Gavickas — išd., A. Steckis — knyg.

Užuojauta. Šiaulių Mokytojų Seminarijos ateitininkės ir ateitininkai savo draugei Nacickaitei Petronėlei, Šiaulių Mokytojų Seminarijos ateitininkei, dėl jos motutės mirties reiškia giliausią užuojautą.

Jau naujuose rūmuose. Lapkričio m. 30 d. į naujuosius at-kų rūmus jau persikėlė Moksl. At-kų Centras. Šiomis dienomis persikelia visos kitos centralinės at-kų įstaigos.

Naujas „Ateities“ leidinys. Šiomis dienomis išeina iš spaudos „Ateities“ bendradarbio prof. Dr. J. Ereto veikalas „Beethoveno jaunystė“. Veikalą gerb. Autorius skiria ateitininkams.

Nauji raštai. „Satrijos“ garbės narys poetas Liudas Gira paruošęs spaudai du naujai parašytus eilėraščių rinkinius „Žygio godos“ — visuomeniniais tautiniais motyvais ir „Silko gijos“ — erotinė lyrika.

A. a. Vyt. Endziulaičiui paminklas. Skulptorius Antinis, Sirvintų žuvusiems už laisvę paminklo autorius, lipdo didelį paminklo projektą a. a. Vytauto Endziulaičio, didelio at-ko, kapui papuošti. Paminklas būsiąs apie 3 mtr. aukščio.

At-kų sendraugių skyrius. Mariampolėj įsisteigė at-kų sendraugių skyrius.

Min! Vilnių. Dauguma at-kų kuopų įvedė pas save gražų paprotį susirinkimus pradėdant ir baigiant prisiminti Vilnių.

Persispausdino. Ateitininkų Federacijos Vyriausios Valdybos Prezidiumo atsišaukimą į visus At-kų Federacijos narius

(kuris tilpęs „Ateities“ 10 Nr.) persispausdino „Rytas“, „Tiesos Kelias“ ir „Židinys.“

At-kams auka. Cambridge (Amerikoje) L. Darb. Fed. 8-toji kuopa Lietuvos ateitininkams paaukojo 22 dol.

At-ku Susišelp. Fondo darbai. S. m. lapkričio m. 13 d. Baltosios Gulbės salėje buvo Fondo koncertas—balius. Koncerte maloniai sutiko dainuoti Operos artistės—ai p. p. M. Lipčiuvienė, V. Jonuškaitė, A. Galaunienė, M. Rakauskaitė, P. Oleka, A. Sodeika, Kutkauskas. Deklamavo p. O. Rymaitė. Koncertas—balius gražiai pavyko. Jo vyriausias šeimininkas buvo Ed. Turauskas. Pelnas — neturtingiems studentams ir moksleiviams šelpti.

Loterija. At-ku S. Fondo loterijos lošimas įvyko lapkričio m. 15 d. Bilietai išplatinti kuo ne visi. Reikia laukti, kad kitose Fondo loterijose bilietai jau bus iki vieno išpirkti.

C. V. Pirmininkas užsieny. C. V-bos Pirmininkas Vl. Viliamas buvo išvažiuavęs į Estiją ir Latviją. Estijoje dalyvavo Pabaltės Valstybių studentų Abstinentų Susivienijimo pasitarime dėl ruošiamo XIX Priešalkoholinio Tarptautinio kongreso ateinančių metų vasarą Antverpene. Ir podraug Estijos Studentų Abstinentų 7-rių metų šventėje. Rygoje aplankė ateitininkų kuopą. Čia suruošė viešą paskaitą „Tauta ir jaunuomenė“ ir bendrai painformavo tenyškščius ateitininkus apie ateitininkų veikimą Lietuvoje. Be to, buvo padarytas valdybos posėdis, kur dar geriau pasitarta apie veikimą. Pirmininką rygiečiai ateitininkai labai maloniai ir gražiai priėmė, išlydėdami įteikė gražų gyvų gėlių buketa. Ateitininkai Rygoje veikia labai gražiai. Daug jaučiama energijos ir pasiryžimo. Ateitininkai labai simpatiški ir išauklėti. Pirmininkas būdamas užsieny susipažino su studentų organizacijomis aplankė muziejus teatrus. Be to, painformavo užsieniečius apie ateitininkus.

Naujas daktaras at-kas. Juozas Leimonas, buvęs C. V. pirmininkas, „Ateities“ bendradarbis š. m. lapkričio m. 26 d. Friburge (Šveicarijoje) gavo politinių ir ekonominių mokslų daktaro laipsnį.

At-ku studentų gyvenimas šiemet labai įvairus. Visą laiką L. U. Stud. At-ku S-gos vitrina Universitete nukabinta įvairiausiais pranešimais, kada kitų org-ju bemaž tuščios. Savaitės gale dienraščių skiltyse taip pat margoja įvairių sus-mų pranešimai. At-ku jėgos galingai reiškiasi. Jaunatvė ir tikras darbo džiaugsmas su mumis.

L. U. Stud. At-ku Vadai. Spalių m. 9 d. visuotinam S-gos susirinkime išrinkti S-gos pirmininku Stasys Lušys, pernai metais buvęs moksl. S-gos pirm., ir sekretorium—Ignas Skrupskelis, buvęs „Satrijos“ pirminin.

Priėmė naujus darbininkus. Š. m. lapkričio m. 13 d. L.U. Stud. At-ku D-vė priėmė naujus narius. Ypačiai gražu buvo, kada

teko pamatyti naujuosius draugus. Tai vis buvę kruopštūs kuopų darbininkai, Kitą metą jie turės pamatyti dar didesni būri savc draugų istojant į stud. at-kų eiles.

Ir „Vytauto“ šventė. L. U. Stud. At-kų Klūbas „Vytautas“ lapkr. m. 20 d. šventė savo šventę. Pamaldos, Komunija, Vyr. At-kų Dvasios Vado prof. Pr. Kuraičio gražus pamokslas. Po pietų did. Universiteto salėj iškilmingas posėdis. Priimami 43 nauji nariai. Jie pasirašo garbės pasižadėjimą, bučiuoja klūbo vėliavą. Klūbo šefo M. Krupavičiaus paskaita. Nauja visuomeninio darbo kryptis: Bažnyčioj ir iškilmingam posėdy asistavo visos at-kų vėliavos.

Prof. kun. Pr. Būčio paskaita. L. U. stud. at-kų gamtos mokslų sekcija š. m. lapkr. m. 20 d. suruošė paskaitą. Skaitė prof. Būčys: Gyvybės pradžia. Po paskaitos išrinkta nauja sekcijos valdyba: J. Endziulaitytė ir G. Macejauskas.

Organizuojas stud. zanavykai. Jų susirinkimas įvyko lapkr. m. 20 d. Nutarta visi at-kai zanavykai įtraukti į kultūrinį Zanavykų darbą. Prieš akis — visuomenės kultūrinimas, muziejaus steigimas, knygnešiu kun. Sideravičiui paminklo ant jo kapo Sudarge statymas, at-kų zanav. konferencija 1928 m. Burelio valdyba: J. Greičius, J. Januškevičaitė, A. Pavalkis, J. Matijošaitis.

At-kai žurnalistai. Prie klūbo „Vytautas“ buriasi at-kai žurnalistai. Lauktina, kad jie padės pagrindus būsimai liet. kat. žurnalistų sąjungai.

Stud. at-kai eucharistininkai š. m. lapkričio m. 27 d. padarė savo susirinkimą. Dalyvavo prof. Dovydaitis, prof. kun. Kuraitis, kun. Usaris. Prof. Būčys laikė paskaitą „Stud. at-ko eucharistininko uždaviniai“. Išrinkta nauja valdyba: J. Ročkus — pirm., K. Ulžupytė — vice pirm., J. Januškevičaitė — sekr.

Kooperacija ir at-kai. Lapkr. m. 27 d. įvyko steigiamas stud. at-kų kooperatinių sus-mas. Dipl. ekon: stud. A. Trimakas laikė paskaitą apie kooperaciją. Išrinkta valdyba: A. Trimakas — pirm., K. Akelytė — sekr., J. Staniškis — išd. Šis būrelis darbą rimtai pradėjo.

Gražios sukaktuvės. Pernai švėsdami 15-kos metų sukaktuves panevėžiečiai suruošė dideles iškilmes. Šiomet suruošta dar didesnė šventė, jau tradicinė. Pernai metų šventė ir Palangos konferencija pakėlė panevėžiečių dvasią. Į kuopą įstojė 150 naujų narių. Š. m. šventė buvo lapkr. m. 13 d. J. E. Panevėžio Vyskupas atlaikė pamaldas ir pasakė gražų pamokslą. Iš jo rankų priėmė Viešpatį 300 suviršum at-kų. Įspūdinga! Tautiškai išpuoštoji mokytojų seminarijos salėj susirinko at-kai su savo svečiais agapė valgyti. Kartu dalyvavo Panevėžio ir apylinkės at-kai sėdraugiai, studentai ir 6 C. Vald. nariai. Skambėjo dainos, kalbos ir džiaugsmas. Po agapė iškilmingas sus-mas. Jį pradėda Rajono

pirm. J. Laučka. Prezidiume — stud. L. Tamašauskas, mok. Lumbaitė ir mok. Mergiūnas, Žukauskaitė ir Bukauskas. Pasipila sveikinimai. C. V. pirm. VI. Viliamas laiko paskaitą: At-kų tautiniai ir kultūriniai uždaviniai. Priimta rezoliucija prieš barbarišką lenkų elgesį su Vilniaus krašto moksleiviais. Išrinkti atstovai pasveikinti J. E. Panevėžio Vyskupą ir Vyriaus. At-kų Vadą. Po susirinkimo vaidinimas 4 v. dramos „Sibiro Žvaigždė“. Pavyko. Reikia pastebėti, kad salėj at-kų ir tautos vėliavų apsuptas kabojo pačių at-kų nupieštas didelis prof. St. Salkauskio, Vyr. At-kų Vado portretas.

Panevėžio I Gimnazijos jaunesniųjų at-kų kuopa įsikūrė 1926 m. Narių 75. Dirbti daug padėjo O. Galinytė ir Domaševičius. Siemet lapkričio 6 d. įvyko visuotinas susirinkimas; išrinkta nauja valdyba: pirm. J. Džiugas, vic pirm. Pielaitė, sekretor. Ginkeviciūtė, kasin. K. Paliulionis ir nariu P. Pinigis; revizijos komisija — J. Žurinas, Liubinas ir Laiminkaitė; spaudos platintojais — Rutkauskaitė ir J. Simsonas. Susirinkime buvo kun. A. Liepinis ir Rajono pirm. J. Laučka. Per metinę rajono šventę jaunesnieji visi dalyvavo. Reikia laukti, kad Panevėžio jaunieji draugai dar labiau susitprės. (S i m s o n a s).

Ir vėl sukaktuvės. Moterų Kultūros D-rjos Kauno mergaičių mokytojų seminarijos kuopa lapkr. m. 20 d. šventė 5-kių metų kuopos sukaktuvės. Šioji diena buvo ypatingai maloni. Po rytinių pamaldų Jezuیتų namuose jaukiai praėjo iškilmingas susirinkimas, jame kuopos 5 m. veikimo apžvalga, įdomus referatas, sveikinimai. Ir meninė dalis buvo graži. Šventėje dalyvavo C-tro Valdybos nariai: Kauno Rajono at-kai ir visa eilė svečių. Seminarijos direktorė p. Galdikienė ir p. O. Lartautaitė pakeltos kuopos garbės nariais. Po gražaus pasilinksminimo šventės dalyviai išsiskirstė su pasiryžimu dar tvirčiau dirbti.

Ką C. V. veikia šventadienį. Centro vald. deda visas pastangas kuopoms stiprinti. Kiek sąlygos leidžia lanko provinciją. Štai lapkričio 20 d. sekmadienio C. V. darbai: pirmininkas abstinencijos reikalais išvažiavo Estijon, vienas narys išvyko į Mažeikius, 10 v. Kauno rajono posėdy dalyvavo 2 nariai, 13 1/2 v. vienoj iš steigiamų kuopų—1 nar., 14 1/2 v. Kauno merg. Moterų Kultūros D-rjos seminarijos 5 m. sukaktuvėse — 5 nar., 19 val. Jezuیتų gimn. kuop. susirinkime 2 nar.

Šiauliečiai žygluoja. Nors kuopa uždaryta, tačiau šiauliečiai dirba. Pedagogų Taryba jau leido organizuotis eucharistininkams, bet uždraudė jiems turėti bet kokių santykių su C. Valdyba. Štai kokiais keliais turime eiti.

Leislą viešai mokykloje veikti. Tauragiečiai rašo: „Kol kas veikiame už mokyklos sienų žinant mokyklos administracijai, bet turime pagrindo manyti, kad neužilgo galėsime veikti mokyklos sienose.“

Plungė gražiai susitvarkė. Energingai veikusi Plungės kuopa šiemet jau įstojo į tinkamas vėžes. Nariai stengiasi kiek tik galėdami daugiau pasireikšti organizaciniame darbe. Kuopa jau turi apie 70 narių: jaunesniųjų 30; mergaičių 10 ir vyresniųjų bern. 30. Ypatingai gražiai veikia jaunesnieji at-kai. Kuopos Valdyba: S. Rudys — pirm., A. Petreikytė—v.-pirm., J. Radavičius — sekr. A. Senkauskaitė—įzd. ir P. Želba — knyg. Literatūros platintojas K. Leinartas. Kuopos dvasios vadas kun. Sitaitis, garbės nariai: Dr. A. Puodžiukynas, ir J. Tarvydas.

Aplankė Malėtų kuopą. Stud. J. Masiulis C. V-bos vardu aplankė malėtiečius su paskaita „Jaunimas ir abstinencija“. Sudaryta sekcija iš 12 nar. Gražus susirinkimas baigtas dainomis. Kuopoj narių apie 40. Jai vadovauja pasišventusi pirmininkė abstinentė Al. Kanašauskaitė.

Sektinas pavyzdys. Aukštesniojoje Gyvulininkystės ir Pienininkystės Mokykloje sutelkę jaunas jėgas veikia moksleiviai at-kai. Šiemet Gruodžių kuopa gražiai pradėjo darbą. Valdybą sudaro P. Stakauskas—pirm., K. Kačeniauskas—v.-pirm., O Galinytė—sekr., B. Skridaila įzd. ir V. Velykytė — knyg. Kuopa iš izdo paskyrė at-kų namams statyti 50 l. ir „Ateičiai“ 20 l. Reiktų ir kitoms kuopoms šį pavyzdį pasekti.

Štai vėl pavyzdys. C-tro Valdyba, dirbdama savo darbą susiduria su lėšų stoka. Išleista aplinkraštis į kai kurias kuopas, kad jos bendromis jėgomis suruoštų koncertų vakarų ir k. Pirmieji atsiliepė prieniečiai. Jie jau ruošiasi prie didelio koncerto, ir mano iš jo turėti pajamų apie 500—800 l.

Mergaitėms rūpi visuomeniniai klausimai. Kauno „Saulės“ mergaičių seminarijos kuopa lapkr. 13 d. turėjo susirinkimą visuomeniškųjų sekcijai steigti. C. V-bos atstovas, P. Martišius laikė paskaitą „Visuomeninio mokslo ir auklėjimo svarba“. Sekcijos narių 12. Šio darbo vadas yra kuop. pirm. Tamulaitytė, skaitytas rašinėlis, padainuotas duetas.

Žiežmariečiai jau ėmėsi darbo. Del įvairių priežasčių Žiežmarių kuopa pradėjo veikti tik lapkr. 13 d. susirinkimu. Jau pradėtas darbas kuopos valdybą sudaro: L. Danišauskas—pirm., J. Bajerčius — v.-pirm., M. Zubrickaitė—sekr., J. Grigonis—įzd. V. Tumosas—knyg. Kuopos Valdyba labai energinga.

Lazdijų at-kai š. m. lapkričio mėn. 13 dieną sušaukė visuotinį Seinų ateitininkų kuopos susirinkimą, kuriame Seinų „Žiburio“ gimn-jos mokytojas p. B. Tarvidas laikė paskaitą apie auklėjimąsi ir tartasi einamaisiais kuopos reikalais.

Šaklečių darbai. Lapkričio m. 19 d. vietos jaunesnieji at-kai ir kiti moksleiviai klausė stud. P. Naujokaičio paskaitos „Menas, religija ir gyvenimas.“

Lapkr. m. 20 d. Šakių at-kai eucharistijai turėjo savo šventę. Visi at-kai ėjo išpažinties, priėmė Švenčiausiąjį, dalyvavo pamal-

dose, kurias laikė euch-ų globėjas kun. S. Starkus; jis ir gražų pamokslą pasakė. Po pietų buvo iškilmingas susirinkimas. Ant. Stabingis laikė paskaitą, nariai pasakė gražių kalbų, padeklamavo. Pabaigoj at-ų himnas.

„Aušros Sūnūs“ Alytųj. Vietos at-kai š. m. lapkričio m. 13 d. suvaidino S. Čiurlionienės „Aušros Sūnūs“. Vaidinimas pavyko. Daugelis verkė, prisiminę mūsų tautos vargus ir kančias.

Telšių Rajonas. Su energija ir entuziazmu telšiškiai pradėjo savo idejinio darbo dešimtus metus. Rajono valdyba: dvasios vadas kun. Aperavičius, rajono pirminis. Br. Dundulis, Mokytojų seminarijos kuopos pirm. J. Markauskas, gimnazijos kuopos, J. Maniukas, rajono knygyn. S. Laniauskas ir „Ateities“ platintojas A. Mužinskas. Prie rajono yra sušelpimo fondas; jį veda S. Laniauskas. Surengė tris paskaitas: J. E. Vyskupo Reinio, kun. prof. Būčio ir prof. Ereto, į kurias buvo kviesta visa Telšių moksleivija. Šių metų rugsėjo 20 dieną šventė Rajono šventę ir per šventę iškilmingai priėmė naujus narius. Greitu laiku pasirodys Rajono laikraštėlis. (Laukiam Red.) Matyt, Telšiškiai nesnaudžia, pradėdami dešimtuosius darbo metus.

Vilkaviškis. Meno — literatūros būrelio iniciatyva 26—XI visai gimnazijai surengtas Vysk. A. Baranausko 25 mt. mirties sukaktuvių paminėjimas. Drg. M. Jurkynas nupasakojo Vysk. Baranausko, biogr. prel. J. Laukaitis daug įdomių atsiminimų ir kun. Juraitis laikė paskaitą apie „Anykščių Silelio“ autoriaus kūrybą. Būrelis turi kūrybos knygą, kurioj nariai rašo geresnius savo beletristikos ir poezijos dalykius; leidžiamas periodinis laikraštėlis „Žiedai“. Būrelio pirmininku išrinktas drg. J. Saviskas. Vertėtų Centrai daugiau rūpintis literatūriniu ateitininkų darbu.

Jurbarkiečiai nesnaudžia. Iki šio laiko Jurbarko vyr. at-ų kuopos berniukai nebuvo atsiskyrę nuo mergaičių. Tik š. m. lapkričio 25 d., energingas kuopos pirmininkas A. Sabaliauskas, sušaukė steigiamąjį berniukų kuopelės susirinkimą. Valdybon išrinkti: J. Kuzmickis—pirm., A. Butkus—vice pirm. ir Br. Tolišius—sekret. Po rinkimo gimnazijos mok. J. Baltūsis skaitė įdomią paskaitą „Vyriskumas“.

S. m. gruodžio 19 d. (šeštadienį) Jurbarko ateitininkų kuopa suruošė šeimyninį vakarą. Suvaidinta K. Puidos „Rūtų vainikas“ triveiksmė kruvina pasaka. Po vaidinimo mergaitės šoko baletą. Pasibaigus scenos dalykams, prasidėjo antroji programos dalis—šokiai ir žaidimai. Griežė gimnazijos mokinių dūdų orkestras. Svečių atsilankė gana daug.

Vilkaviškio at-kai š. m. lapkričio 12 ir 13 d. gimnazijos salėj suruošė vakarą. Statė J. Gr. 3 jų veiksmų dramą „Pavasariui švintant“. Vakaras pavyko gana gerai, kai kurie artistai, pavėtas Mantvydas (Grigaitis) visai patenkinamai suvaidino. Pelno irgi vidutiniškai gauta (Kiek? Manom, kad ir „Ateities“ nepamiršit, Red.).

Kas Mažesnio e? Siemet jau sušaukti trys susirinkimai. Paskutiniame dalyvavo stud. Labanas su paskaita. Įkurta Abstinentų sekcija. Šių metų Valdyba: V. Martinkus—pirm., V. Brazauskaitė — vice-pirm., A. Breimelytė — sekret., A. Grabžis išdin. ir D. Silinis — knygin. Kuopose ir sekcijose mūsų jauni darbininkai kruta kiek pajėgdami; kuopoj narių yra 60, „Ateities“ pareina 60 egz., (Po N. Metų, žinoma, daugiau. R e d.) Lapkričio mėn. 12 d. buvo surengtas kultūrinis vakaras.

C-tro. Vald. narys stud. V. Makutėnas lapkr. 20 d. aplankė Mažeikių at-kus su paskaita „Kultūra ir civilizacija“. At kai smarkiai dirbą. Jau užsimokėjo nario mokesčio procentus visiems metams.

Joniškio ateitininkų visuotinis kuopos susirinkimas įvyko XI 11 d. Jame stud. Gabaliauskas laikė paskaitą. Pabaigoje at-kų Himnas.

Utenos at-kai eucharistininkai š. m. lapkričio mėn. 20 d. padarė visuotinį susirinkimą. Dalyvavo visi nariai. Kuopos pirmininkui atidarius sus-mą, ėjo naujai įstojančių narių pasižadėjimai. Kiekvienas įstojas narys perskaitė savo ranka rašytą ištikimybės lapą, kurį įteikė kuopos valdybai. Įstojo 11 narių. Toliau kuopos glėbėjas ragino visus įsigilinti į savo pasaulėžiūrą, nagrinėti a -kų principus. Be to, nusistatyta metinė darbų tvarka. Ypatingai daug dėmesio kreipta į pagilinimą pasaulėžiūros, drausmingumą, sus-mų lankymą ir t t. Nutarta šių mokslo metų gale daryti egzaminus iš ateitininkų ideologijos. Iš kuopelių, sekcijų pirmininkų pranešimų pasirodė, kad visi dirba kruta. Berniukų (vyresn.) kuopelės pirmininkas pranešė, kad kuopelė nutarė kas mėnuo atlikti religinę praktiką, mergaitės jau senai tai daro. Tuo būdu visa Utenos at-kų kuopa eucharistininkai. Perskaityta pora rašinėlių. Gale at kų himnas.

Visa kuopa abstinentai. Stud. J. Jasiukevičius C. V-bos įgaliotas Šiluvoj lapkr. 6 d. laikė paskaitą „At kai ir abstinencija“. Visi kuopos nariai laisvai susitarė būti abstinentai. Gražus žygis.

Kristaus Karaliaus šventė. Linkuviečiai, nors ir toli nuo centrų gyvena, tačiau savo darbštumu ir užsimojimais drąsiai su kitais at-kais enktyniuoja. S. m. spalio m. 30 d. jie pagarbino Kristų Karalių. Sušaukė iškilmingą susirinkimą. Salės pryšaky — Kristaus paveikslas, šalia jo — gražios gėlės. Jauku. Malonu. Kuopos vicepirm. atidaro susirinkimą. Suaidi mūsų Himnas. Mokytojas Freimanas skaito paskaitą — „Kristus-Karalius“. Kalba dar Alf. Šerkšnys apie pasaulėžiūrą. Darbai baigiami Tautos Himnu.

Darbščios linkvletės palarė du susirinkimus. Stud. M. Poželaitė sulygino Prancūzijos moksleives su lietuvaitėmis, o A. Janulevičiūtė pasakojo, kaip pažinti gyvenimas. Merg. kuop. pirm. M. Mišeikaitė.

Bernaičių vienas susirinkimas. Jame J. Kalasausko referatas— „Asmenybės kūrimas.“ Kuop. pirm. J. Lévanas. Sekcijos taip pat dirba.

Vikaviškio eucharistirinkai š. m. lapkričio 6. d. šventė Kristaus Karaliaus šventę Iš ryto atliko religinę praktiką: kun. Adomaitis pasakė įspūdingą pamokslą. Vėliau įvyko susirinkimas su būrelio globėjo kun. Gutausko paskaita ir menine dalimi. Skaitė eilėraščių, griežė rimtų ir linksmų dalykėlių. Siam garbingam būreliui vadovauja St. Ankevičius.

Biržų atkū vadai Š. m. rugsėjo mėn. 17 d. buvo pirmas šiais mokslo metais Biržų ateitininkų kuopos susirinkimas. Išrinkta nauja kuopos valdyba: A. Sušinskas—pirm., S. Ladygaitė—vice-pirm., S. Balčiūnas—I sekr., Z. Paliulionytė—II sekr., K. Atkočiūnas—įždin., V. Rastauskas—knyg., Pranas Rimkūnas—narys I rev. komisijai: P. Bratėnas—pirm., V. Mačiukas—sekr. ir J. Paužuolis—narys. K. Lapėnaitė „N. Vaidilutės“ platintoja, P. Janušonis—„Ateities“ pl., S. Balčiūnas—„Židinio“ pl., J. Paplauskas—Susišelp. Fond Reik. Ved., A. Naudžius—chronikininkas, R. Romašauskaitė—„Inkarėlio“ redakt. ir S. Petronis—archyv.

Jurbarko abiturientai at kai 1926/27 m. m. baigusieji vietos „Saulės“ gimnaziją: J. Bajerčius, P. Balčaitis, J. Jonuška, J. Kuras, P. Martišius, V. Švelnys ir P. Totilas. Iš jų P. Balčaitis—studijuoja Dotnuvos Z. U. Akademijoje, P. Totilas—Karo Mokykloje; visi kiti L. Universitete.

Ukmergės ablt. at kai. Siejant Ukmergės Valdžios Gimnaziją baigė šie at kai: N. Butkus, L. Dambrauskas, K. Jakštas, K. Gogelis, P. Maldeikis, J. Meškauskas, P. Raudonis, A. Sereikytė, V. Šalčiūnas, B. Šabanavičius, A. Urbanavičiūtė, J. Vaičiūnas, A. Vaitėnas, P. Verbickas, P. Pakalniškis. Iš jų daugelis įstojo į L. Universitetą.

Mariampolėčių kursai. Gruodžio m. 3 ir 4 d. Mariampolės atkū rajonas surengė kursus. Paskaitas laikė kun. V. Mažonas „Religija“, K. Šapatas „Šių dienų atkū užsimojimais“, ir prof. Dr. J. Eretas „Menas vadovauti“. Paskaitos vyko Marijonų Gimnazijos salėje. Klausytojų buvo apščiai. Mariampoliečiai kursus mėgsta kasmet rengti.

Moksleivių At-ku sporto sekcijų sąjungos S T A T U T A S.

§ 1.

Sąjungos tikslas.

1. Ugdyti moksleivių ateitininkų kūno pajėgas, harmoningai derinant jas su sielos galiomis.
2. Organizuotus moksleivių ateitininkų sportininkus palenkti sporto idėjai įgyvendyti Lietuvos tautoje.

§ 2.

Sąjungą sudaro moksleivių ateitininkų sporto sekcijos.

§ 3.

Moksleivių Ateitininkų sporto sekcijų sąjunga įeina pilnateisiu nariu į Lietuvos Gimnastikos ir Sporto Federaciją.

§ 4.

Visuotinis atstovų suvažiavimas.

1. Moksleivių Ateitininkų sporto sekcijų sąjungos reikalus sprendžia visuotinis atstovų suvažiavimas.
2. Suvažiavimas yra metinės moksleivių ateitininkų konferencijos dalis — sporto sekcijų atstovų posėdis.
3. Atstovus suvažiavimui renka visuotinis sekcijos susirinkimas. Nuo 20 narių siunčiamas vienas atstovas; sekcija neturinti 20 narių taip pat siunčia vieną atstavą.
4. Suvažiavimas tik tada yra teisėtas, kai jame dalyvauja daugiau negu pusė sekcijų atstovų.
5. Suvažiavimas renka 3-jų žmonių sporto sekcijų sąjungos valdybą, susidedančią iš pirmininko ir dviejų narių — bernaičių ir mergaičių reikalų vedėjų.
6. Sąjungos pirmininkas yra Moksleivių Ateitininkų Sąjungos sporto reikalų vedėjas.

§ 5.

Vadovybės veikimas.

1. Prie ateitininkų kuopų organizuoja sporto sekcijas.
2. Sekcijoms paruošia sporto instruktorių.
3. Prižiūri ir tinkama kryptimi nustato sekcijos veikimą.
4. Ruošia sporto kursus, šventes ir kitas pramogas.
5. Registruoja sąjungos rekordus, tvarko rekordų knygas ir albumą.
6. Palaiko santykius su kitomis ateitininkų ideologijai nepriešingomis sporto bei gimnastikos organizacijomis.

§ 6.

Valdybos narių pareigos.

a) Pirmininko:

1. Pirmininkas vadovauja ir atstovauja sąjungai.
2. Kas antra savaitė šaukia valdybos posėdžius, patiekdamas jiems dienotvarkes ir pirmininkaudamas.
3. Mokslo metų pradžioje paruošia veikimo planą ir duoda jį valdybai priimti.
4. Duoda sekcijų suvažiavimui metinę valdybos darbų apyskaitą.

b) Bernaičių ir mergaičių reikalų vedėjai visame kame padeda pirmininkui.

§ 7.

Sporto sekcijų sąjunga turi savo organą, kuris eina drauge su „Ateitimi“, sudarydamas jos skyrių.

Sporto sekcijų regulaminas.

§ 1. Sekcijos sudėtis.

1. Sekcijai sudaryti reikalinga mažiausia 7 moksleivių ateitininkų.
2. Mišri sekcija skirta bernaičių ir mergaičių klubams, su skirtingomis veikimo programomis ir klubų vardais.
3. Amžiaus atžvilgiu bernaičių klubas dalinasi į juniorų ir aktyvių būrelius.

§ 2. Narių pareigos.

1. Narys turi laikytis įstatų ir pildyti sekcijos uždėtas pareigas.
2. Būti dėtingas, drausmingas, punctualus ir tvarkingas. Rungtynių metu draugiškas, mandagus ir gerbią priešą — nesididžiuojąs savo laimėjimais ir nenusimenąs pralaimėjimais.
3. Kūno kultūra laikyti ne sau tikslu, bet priemone įvesti pilnam žmogaus asmenybės auginimui.
4. Higieniškai gyventi: švariai užlaikyti kūną, nerūkyti ir nenuodinti organizmo svaiginančiais gėrais.
5. Skaityti savo organą ir sekti kitą sporto spaudą.
6. Rūpintis sporto idėja lietuvių tautoje.

§ 3. Sekcijos tvarkymasis.

Visuotinis sekcijos narių susirinkimas metams renka 3-jų žmonių valdybą, susidedančią iš pirmininko, vicė-pirmininko ir sekretoriaus, ir abiems — bernaičių ir mergaičių — klubams instruktorius.

P a s t a b a: Instruktoriais gali būti ir ne ateitininkai, bet ateitininkams prijaucią žmonės.

§ 4. Sekcijos valdyba.

1. du kartu per mokslo metus ruošia lengvosios atletikos ir sportiškų žaidimų rungtynes: vienas pavasarį, surištas su sporto aikštės atidarymo įvykiu, antras rudenį;

2. nemažiau kaip dešimtys dienų prieš rungtynes praneša apie tai sporto sekcijų sąjungos vadovybei ir atsiunčia rungtynių programą;

3. santykius su Lietuvos Gimnastikos ir Sporto Federacijos centru palaiko tik per Sporto Sekcijų Sąjungos valdybą;

4. kas trys mėnesiai duoda sporto sekcijų Sąjungai nuveiktų darbų apyskaitą;

5. mokslo metų pradžioj atsiunčia metinį veikimo planą;

6. ruošia rungtynes su gretimais ateitininkų sporto klubais ir kitomis sporto organizacijomis.

§ 5. Sekcijos valdybos narių pareigos numatytos Moksleivių Ateitininkų Sąjungos statute.

§ 6. Klubų instruktorių veikimas.

1. Prižiūri savo sportininkų treniruočių eigą, juos moko ir duoda pastabų.

2. Saugoja sportininkus nuo neracionalaus sporto, neleidžia peržengti saiką ir sistemingumą.

3. Rūpinasi sportininkų sveikata.

4. Stengiasi pašalinti nesportmeniškus sportininkų įpročius.

5. Mokslo metų pradžioj paruošia savo klubui metinę kūno mankštos programą ir pateikia ją sekcijos valdybai patvirtinti.

§ 7. Sekcijos išdas yra bendrās su kuopos išdu, kuris ap- rūpina visus sekcijos piniginius reikalus. Sekcijos turtas — sporto įrankiai, sporto salės, aikštės laikoma kuopos turtu.

L. K. M. Ateitininkų Sąjungos vyresniųjų bernaičių kuopelių regulaminas.

I. Tikslas.

§ 1. Ruošiantis pilnučiam gyvenimui ir siekiant bendrų ateitininkų tikslų ugdyti vyriškąjį charakterį, besireiškiantį džen- telmenišku elgesiu ir drąsiu bei ištvermingu veiklumu.

II. Uždaviniai.

§ 2. Pažinti tikrąjį vyriškąjį charakterį ir ieškoti jo kilniose asmenybėse.

§ 3. Sąžiningai eiti uždėtas pareigas ir būti paslankiu reikale patarnauti kiekvienam artimui, ypač silpnesniems.

§ 4. Išsidirbti tvirtą būdą, ypatingai tiksliai tvarkant kasdieninį gyvenimą.

§ 5. Ugdyti pasiaukojimą kilniems darbams.

§ 6. Sugebėti būti laimingu visose gyvenimo sąlygose.

III. Nariai ir jų pareigos.

§ 7. Kuopelės nariu yra kiekvienas aukštesniųjų klasių (pradedant V) moksleivis ateitininkas.

§ 8. Narys visuomet lankosi susirinkimuose, eina uždėtas pareigas, laiku įmoka nario mokesnį moka savo himną ir pildo nustatytą veikimo programą.

§ 9. Narys, nedalyvavęs susirinkime, duoda pasiaiškinimą valdybai. Neatvykęs į 3 iš eilės susirinkimus ir nepareiškęs svarbios priežasties, laikomas išstojusiu iš kuopelės.

IV. Susirinkimai.

§ 10. Jei kuopelė susiskirsčiusi į ratelius, susirinkimus daro ne rečiau kartą į mėnesį, jei nesusiskirsčiusi—ne rečiau dviejų savaitių.

§ 11. Susirinkimai pradedami punktualiai.

§ 12. Susirinkimuose skaito paskaitas, rašinėlius, eilėraščius, sprendžia klausimus ir kt.

V. Vadovybė.

§ 13. Kuopelės valdybą—pirmininką, kasininką ir sekretorių kuopelės susirinkimas renka vieneriems metams.

§ 14. Kuopelės valdyba—1) šaukia susirinkimus ir patiekia jiems programą, 2) paruošia metų veikimo planą ir patiekia susirinkimui priimti, 3) kas mėnesį duoda kuopos valdybai raštu apyskaitą, 4) ryšius su Centro Valdyba palaiko per kuopos valdybą*.)

§ 15. Ratelių vedėjus renkasi savuose susirinkimuose.

§ 16. Ratelių vedėjai atstovauja rateliui, šaukia jį susirinkimus ir patiekia darbų tvarką.

§ 17. Kuopelės veikimą revizuoja bendra kuopos revizijos komisija.

*.) Žūrui įstatų pildymo, sekant narių elgesį ir duoda jiems patarimų kuopelės veikimo ribose.

Naujausios žinios

Ką šneka ateitininkų spaudos administratorius.

[Pasikalbėjimas su p. S. Zarecku.]

— Turiu garbės prisistatyti, — pradėjau ši kartą, atsідūręs pas judrų ateitininkų spaudos administratorių.

— Labai malonu, — atsakė man.

— Toks ir toks, — atraportavau aš, — specialusis „Ateities“ korespondentas. Šlandie gal malonėtumėt palinformuoti mane, kaip sekasi administracijos darbas, koki jūsų džiaugsmai ir vargai.

— Kodel ne. Prisėskit ir pasikalbėsime.

Į mano pastatytus klausimus, p. Administratorius maloniai atsakė, pažymėdamas, kad jam labai malonu apie esamą būklę pasidalyti mintimis su visais ateitininkais, nes tie reikalai mums visiems, kaip vienos at-kų šeimos nariams, turėtų būti labai artimi mūsų širdims.

Tas nuoširdus su Ateitininkų spaudos Administratorium tollmesnis pasikalbėjimas buvo maždaug šitoks.

— Kas iš at-kų spaudos pavesta Tamstos žiniai, p. Adm-riau? — paklausiau aš.

— Tuo tarpu tiesioginėje mano žinioje tėra tiktal du vyrausieji organai „Ateltis“ ir „Židinys“, tačiau kaip susitvarkysime jau baigiamuose statyti namuose ir kaip bus įstatyta į pastovias vėžes „Atelties“ ir „Židinio“ reikalai, tai, galimas daiktas, mano žinioje bus ir kiti periodiški ir neperiodiški at-kų leidiniai.

— Kaip reikia suprasti Tamstos pasakymas dėl įstatymo į vėžes „Židinio“ ir „Atelties“ reikalų?

— Labai paprastai: sutvarkyti jų reikalus taip, kad iš prenumeratos ir skelbimų jie galėtų išsilaukyti, t. y. ne tiktal spaudos išlaidas vargais negalais padengti, bet ir reguliariai eidami, apnokėtų savo redaktorius, administratorius ir reikalingesnius bendradarbius. Nes nuolatinis darbas dėl idėjos kad ir labai girtinas, tačiau gyvenimo reikalas verčia tą darbą dirbančius žmones ir pinigaiskai paremti. O kadangi aukų vis mažiau ir mažiau beplaukia, ir vienintellu žurnalams laikytis šaltiniu belleka prenumeratoriai, tai reikės dėti pastangų pakelti tų žurnalų skaltytojų skaičių, kitap vadinamą — tiražą.

— Ar prie šlandieninio prenumeratorių skaičiaus žurnalai jau pajėgia išsilaukyti?

— Pajėgtų nors ir vargais negalais, jeigu prenumeratoriai laiku atsilygintų. Bet ir šitas pajėgimas būtų tiktal skurdimas, nes nebūtų piniginių išteklių, kurie reikalingi, kad žurnalai kaip reikiant būtų leidžiami. O ką jau bekalbėti dabar, ypačiai apie daugelio „Atelties“ prenumeratorių nerūpestingumą. Man rodos, kad tiktal dirbančių „Atelties“ ir ja besirūpinančių atsідėjusių

žmonių būrelio dėka žurnalas, nors ir sunkiai leidžiamas, dar ėjo. Juk šiems metams baigti „Ateičiai“ reikia mažiausia 6.000 litų. Aš esu tikras, kad prenumeratoriai (daugiausia kuopos) yra dveja tiek skolingos, o kur pinigai? Kitų skolos tęsiasi net keleri metai.

— Juk kuopos deda pastangų laiku atsilyginti?

— Aš nesakau ir net nemanau, kad jos nori nusukti. Yra ir labai uolių kuopų ir platintojų kur jau net visą š. m. II-jo pusem. prenumeratorą sumokėjo. Tačiau turiu pastebėti, kad daugelyje vietų yra nerangumo — nesuprantama dar, kad reguliarius „Ateities“ leidimas pareina taip pat nuo reguliaraus atsilyginimo. Ak čia centre nei Redakcija nei Adm-ja jokių aukso kasyklų neturi; stebukladario lazdelės, — kad, mostelėjus, „Ateitis“ būtų atsispaudus, taip pat nieks neturi, o visur už viską reikia mokėti. Bet yra vilties, kad kuopos ir platintojai atkreips į tai dėmesio, ir mes iš skolų išbrisiame.

— O kokių sąlygų reikėtų sudaryti žurnalams kitiems, t. y. 1928 metams?

— „Židinys“ turi turėti 3000 skaitytojų, o „Ateitis“ — 5000. Tai visai realus manymas ir jo įvykdymas pareis ne tiek nuo Adm-jos, kiek nuo pačių kuopų ir jų platintojų vietose. Mokyklose „Ateitį“ skaityti turėtų visi ateitininkai, kurie jau patys vienai tuos 5.000 galėtų sudaryti, bet jie lengvai porą tūkstančių ir nemokslėivių prenumeratorių „Ateičiai“ suras. Tikrai, sakau, jei gu padės pastangų, nepatingės, nieko nepraleisdami, mūsų inteligentijos paraginti.

„Židinys“ moksleiviams visais atžvilgiais sunkiau įkandamas ir jokių pareigų moksleiviams jį skaityti nededama. Čia laisvas noras, nors vyresnieji jau turėtų ir pils „Židinio“ pratintis. Bet jų pagalba ir čia galėtų būti brangi parenkant jam prenumeratorių tarp vietos inteligentų. Iš aš labai džiaugiuos, kad moksleiviai man šlame darbe uoliai talkininkauja.

— Tai vis dėlto dėl mūsų žurnalo ateities galima turėti vilties, kad ji pagerės?

— Ne galima, o reikia. Juk Tamsta skaitel, ką mūsų Vadybė savo atsisaukime rašo? Mes einam į kovą už kultūrą ir ne ateitininkai būtume, jei jos nelaimėtume. Ateitininkai visapusiškai rengiasi kultūriniam gyvenimui ir be savo spaudos negalės sėkmingai to uždavinio pasiekti. Todėl turės susirūpinti ir rūpintis savo pajėgų šaltiniu — spauda. Iš savo pusės aš numatau dar kai kurių šitai spaudos akcijai planų, o kiek nurodymų yra ir mano aplinkraščiuose ir 4 Nr., kuriuos aš jau įteikiu Jūsų p. Redaktorui paskelbti „Ateityje“.

— O kaip Tamstai atrodo, p Administratoriaus, ar Tamstos administruojamų žurnalo prenumeratora neperbrangi?

— „Ateities“ — ne, o „Židinio“ perbrangi. Mat, „Ateitį“ moksleiviai faktiškai, kur užsisako visi kuopos nariai, gali gauti net už šešis litus metams. Tai jau visai pigu. O

aš pasakysiu, kad jie gautų ir po 5 lt. metams, bet užtat pirmiau reikia pakelti tiražas. Tegu man kas šlandien garantuoja „Atelčiai“ 10.000 reguliariai apsimokančių skaitytojų, aš tuojau paskelbsiu „Atelties“ metinę prenumeratą 5 lt. ir gal net pigiau. Mat, per daugumą skaitytojų pats spausdinimas pigiau apsieina. Su „Židiniu“ tas pats. Tegu tikrai kurią gražią dieną „Židinys“ turės 3.000 reguliariai apsimokančių prenumeratorių, kai jo prenumerata atpigs ligi 30, o gal ir 25 litų metams, o mokslieiviams — ligi 15 lt. ar net 10 lt. Bet jau ir „Židinio“ prenumeratą 1928 metams kiek piginame: metiniai prenumeratoriai apsimokantieji iš karto, gaus „Židinį“ už 35 lt. metams, o pradžios mokyklų mokytojai „Židinį“ gaus už 30 lt. m. Neš mūsų tikslas nėra pasipelnyti, o tikrai patarnauti tautinę savo kultūrą auginant. Bet reikia suprasti, kad prie mažesnio skaitytojų skaičiaus žurnalui sunku laikytis ir todėl jis priverstas prenumeratos kainą kelti. Iš to Tamsta aišku, kad daug nuo mūsų pačių susirūpinimo savo spauda pareis žurnalų prenumeratos atpigimas ar pabrangimas. Tai aš jau ir pirmiau pabrėžiau.

— O kaip dirba platintojai kuopose?

— Jų darbas nelengvas, ypačiai rūpestingų platintojų. Aš dar nespėjau su jais kaip reikiant susipažinti nei asmeniškai nei per laiškus, kai kuriems perdavusiems darbą kitiems nei nespėjau padėkoti už rūpestingą darbą čia „Atelčių“, čia „Židinį“ platinant, bet yra tokių, kurie stačiai pasako tiesą į akis — jog ne padėkal dirbą. Man toki talkininkai patinka. Tik turju pabrėžti, kad vis dėlto daugumoje kuopų yra ir nerangumo. Stai pavyzdys. Praeitame „Atelties“ n-ryje prašiau tam tikrų žinių dėl „Atelties“ platinimo apl. Nr. 2, norėdamas susidaryti bendrą būsimųjų metų valzdą. Ir ką gi Tamsta manai? Iš 80 kuopų prašomas žinlas teprisiuntė 25 kuopos... Stai ir dirbk, kad nori. Matyt, dar nevisur suprantama, kad ne kokiam malonumui iš jų prašoma žinių, o darbut koreguoti, ir kad iš vienur gavus žinių, o iš kitur ne — nieko o nieko negalima susivokti. Terminas buvo ligi 20 lapkričio. Gal gi bent ligi pusel gruodžio prisitęs — dar laukslu. Bet čia yra didelis mūsų atelitininkų nedrausmingumas, kurio jokiu būdu neturėtų būti. Jelgu ko reikalaujama ar prašoma, tai, tur būt, ir reikia. Tačiau yra ir labai pavyzdingų darbininkų.

— Bet tas reiškinys juk ne iš blogos valios? — primėčiau aš.

— Tai kas, kad ne blogos, bet darbut pakenkia. Tačiau aš manau, kad visa tai kaip reikiant mūsų organizacijoje nusistos.

Gavęs iš p. Administratoriaus tiek daug žinių, jaučiausi savo uždavinį atlikęs. Todėl, padėkojęs, atsisveikinau, ketindamas dar kada pas p. Adm-rių užėiti.

Korespondentas.

APLINKRAŠTIS N 3.

Visiems „Atelties“ platintojams kuopose, kuopų Valdyboms ir visiems ateltininkams.

Visiems yra žinoma, kas laikraštis, ar žurnalas, gali tiktai tada gyvuoti, jeigu jisai: 1) užtektinai turi reguliariai apsimokančių prenumeratorių, 2) yra gerai vedamas ir 3) turi bendro visuomenės palankumo. Šitos trys sąlygos yra būtinausios ir be jų, nors ir kilniausių idėjų skleidėjas, laikraštis ar žurnalas, turėtų mirti.

Tas pats būtų atsiklę ir su „Ateltimi“, jeigu ne sumani redakcija, jeigu ne Jūsų pastangos čia aukomis, čia prenumerata ją paremti. „Ateltis“ štai jau septyniolika metų yra tas šaltinis, iš kurio mūsų besimokančioji jaunuomenė, mūsų bepraugančioji katalikiškoji inteligentija sėmėsi ir sėmiasi sau kilnių idėjų ir pasiryžimo dvasios. Tačiau jūs nekartą girdėjote nusiskundimų iš leidėjų pusės, kaip sunku yra tasai galvuisis „Atelties“ šaltinėlis išlaikyti, nekartą buvote raginami labiau susirūpinti jo medžiagine būkle. Iš to mums turi būti aišku, kad „Atelties“ leidimas dar nėra įstatytas į tokias vėžes, kad neparemtų nuo vieno kito nepalankesnio momento ar aplinkybių.

Stipriausiu „Atelties“ leidimo atramos punktu, kaip ir kiekvienam kitam žurnalui, yra nuolatinis pastovus skaitytojų skaičius. „Atelties“ jis dar nėra toks, kad nereikėtų ypatingai tuo susirūpinti. Nuo mūsų pačių energijos ir sumanumo pareina jį padidinti. Tiek mokyklos suole sėdintieji atkal, tiek jau baigę mokyklas, tiek visa katalikiškoji inteligentija turėtų pasidaryti „Atelties“ nuolatiniais skaitytojais. Todėl šiuo aplinkraščiu noriu atkreipti į tai Jūsų dėmesį ir nurodyti, kas mūsų išmanymu, reikėtų padaryti, kad „Ateltis“ kitais metais turėtų reikalingą skaitytojų skaičių.

1) Kuopų Valdybos ar jų skirtieji platintojai turi pasistengti atspausdinti plakatus, kurių bus prisijusta, iškabinti viešose vietose: gimnazijose, susirinkimų salėse, viešose valdžios (pašte, bankuose) ir visuomenės įstaigose ir kit.

2) Prisiūstus iš Admjos prenumeratai rinkti lapus kuo plačiausiai paskleisti tarp važiuojančių Kalėdų atostogų atkų, ir kiekvieno jų pareiga turėtų būti surasti „Ateltis“ bent vieną naują prenumeratorių (moksleivį ar štalpjuo inteligentą). Tuo reikalu reikia atkankyti visų vietos inteligentai, ypačiai, kurie turi besimokančių savo vaikų ar gimnazičių; paraginant užsakyti „Ateltį“.

3) Baigus prenos rinkimo darbą, kuopos Valdyba ar jos skirtasis spaudos reikalų tvarkytojas visus lapus, tuščius ar pilnus, būtina turti išrinkti ir visus ligi vienam gražinti Adm-jai, prisilunčiant ir su-

rinktus prenumeratos pinigus. Viską sutvarkyti iki 1928 m. sausio m. 25 d.

4) Siunčiant pinigus reikia pranešti, kieno ir kiek įmokėta ir kuriam laikui užsisakyta.

5) Negalima vienu ar tuo pačiu metu vienam ir tam pačiam asmeniui rinkti prenumerata „Ateičiai“ ir „Židinys“ (nebent aiškiai būtų žinomas lankomų žmonių palankumas katalikų spaudai). Tikrai atsisakius prenumeruoti vieną žurnalą, galima pasiūlyti kitas.

6) Prenumeratos rinkėjai, surinkę 5 metinius prenumeratorius po 15 lt. gaus 10% nuo surinktos sumos arba „Ateitį“ veltui, o surinkę 10 metų ir daugiau — po 20%. Minėtus % atskaito rinkėjo naudai vietinė kuopos Valdyba ar „Ateities“ platintojas, pažymėdamas tai siunčiamame Adm-jai pranešime, kiek kam ir už ką atskaityta. Uoliausiems prenumeratos rinkėjams bus skirta 10 metinių „Židinio“ komplektų arba 10 prenumeratų 1928 m.

Aš tikiu, kad padėję reikalingų pastangų, mes pajėgsime mūsų mylimajai „Ateičiai“ surasti tiek prenumeratorių, kad ji ir taip jau pigią savo kainą galės dar papiginti.

1927.XI.30.
Kaunas.

S. Zareckas,
Ateitinių spaudos
administracijos.

APLINKRAŠTIS N 4.

Visoms Ateitinių kuopų Valdyboms ir jų skirčiams
„Židinio“ platintojams.

Beslartinant naujiems metams „Židinio“ akcijai reikia štai kas padaryti:

1) Visos kuopų Valdybos prašomos skirti vieną žmogų „Židinio“ platintoju.

2) Kuopų Valdybos ar jų pavedamas „Židinio“ platintojas turi pasirūpinti iškabinti viešose vietose (gimnazijose, paštuose, bankuose, susirinkimų salėse ir tt.) „Židinio“ plakatus, kurių bus paslūsta.

3) Prislūstus „Židinio“ prenumeratai rinkti lapus paskirstyti savo nuožiūra taip, kad kuo daugiausia prenumeratorių būtų surinkta.

4) Su lapais prenumeratai rinkti prenumeratos rinkėjai turi atkankyti visus vietos inteligentus, prašydami ir paragindami prenumeruoti „Židinį“. „Židinio“ būsimųjų metų darbų programa ir prenumeratos kaina bus nurodyta lape.

5) Po Kalėdų atostogų tuojau (ir ne vėliau kaip iki 1928 m. sausio m. 25 d.) pranešti visų prenumeratorių (išskyrus mokslivius, kurie reikia nurodyti tikrai pavardėmis ir klasėmis ir kurie

atsilims per kuopos platintojus) adresus ir prisijusti visus jų įmokėtuosius pinigus, smulkiai pažymint, kas, kuriam laikui „Židinį“ užsisakė ir kiek įmokėjo.

6) „Židinio“ prenumeratos uoliausiems rinkėjams bus skirta dovanų keli komplektai mūsų žymiųjų rašytojų (Putino, Krėvės, Vaižganto, Maironio, Pečkauskaitės ir k.) raštų. Be to, surinkęs 5 metinius prenumeratorius nemoksleivius turės teisę gauti veltui, kurių metų panorės „Židinio“ komplektą ar einamųjų metų prenumeratą. Surinkęs 10 m. prenumeratorių — dvigubai tiek ir tt. Smulkiau apie tai bus paskelbta „Ateltyje“ ir „Židinyje“.

1927.XI.30.
Kaunas.

S. Zarckas,
Ateltyje spaudos
administratorius.

Lietuvos Žymesnybių Žodynas

Laiškas mūsų visuomenei.

Lietuvių Katalikų Mokslų Akademijs Kaune yra pasiryžusi išleisti buvusios Didžiosios Lietuvos Kunigaikštystės, Prūsų Lietuvos ir dabartinės Lietuvos Respublikos „Žymesnybių Žodyną“; būtent, trumpą alfabetišką aprašymą tų žmonių, kurie šiaip ar taip buvo ir yra susiję su Lietuva ir jos reikalais. Vienai valstybę kūrė ir valdė ją, kiti toje valstybėje ugdė kultūrą, dar kiti tebuvo iš šalies liudytojai — rašė apie Lietuvą ar kuriuos jos dalykus (kalbą ir k. k.), nors ne Lietuvoje buvo. Istorijoje pamintėji asmens tebėra mums įdomūs, dažnai net reikalingi plačiau patirti, o nežinau, kurio galo griebtis, kur žinti apie juos teškotis. Žymesnybių Žodynas — būtinas istorijos priedas. Negalime pamiršti ir tuos Lietuvos vaikus, kurie ką nors žymaus yra nudirbę kitoms valstybėms, kitoms kultūroms, o buvo kilę iš Lietuvos: jie kelia lyginamąjį Lietuvos svorį bendrojoje visos žmonijos kultūroje.

Tad Lietuvos kunigaikščių šeimos, taip plačiai paplitusios po visą b. Rusijos Imperijos žemės vakarų kraštą, jų padėjėjai, jų ekspansiją realizuojant, jų administratoriai, tikybų propagatoriai ir atstovai, politikai, ekonomistai, menininkai, mokslininkai, technikai, kunigai ir kiti tolygiu ligi tik bus radę vietos istorijos ar šiaip jau šokių ar tokių raštų lapuose; būtent, kurie patys savo asmeniu ar savo darbais bus kiek tiek pasižymėję Lietuvos bulvyje, — visi yra mums nepamirštami, pagerbtini, dažnai ir panaudojami šios ar dar būsimos gadynės reikalams. Kultūra pašlepla tuos kraštus, kurie kas sava nežinodami, vien svetimybėmis temoka naudotis ar džlaugtis. Savųjų, ne svetimų, esame kontinuatoriai.

Lietuvos Žymesnybių Žodyno ar kitaip kaip pavadinto leidinio—Index notabiliorum hominum Lithuaniae — uždavinys ir

bus: kuo trumpiausiai pasakyti, *kas buvo tie mūsų žymesnieji žmonės, kada ir kur gyveno ir veikė ir ką yra nuveikę*. Kitaip sakant: pasakyti jų profesiją, svarbiausiuosius biografinius davinčius, piną sąrašą nudirbtų ar parašytų veikalų.

Visam tam tesklama iki keleto šimtų puslapių paprasto enciklopedinio žodyno formato, pagla fracta petito šriftu. Tągi vietos ekonomijos dėlei bus pavartoti visi žodynų sutrumpinimai iki minimum raidžių, kad vios žinios apie vieną Žymesnybę teuzimtų 5—10 eilučių, retai kada daugiau. Ir tik itin žymiems asmenims bus paskirtas visas puslapis ar net 3—5 skiltys.

Ilgainui eis papildomieji sąsiuviniai bent po 100 puslapių, taip pat alfabeto tvarka.

L. K. Akademijs kviečia to didelio darbo dirbtų visus Lietuvos piliečius, ne vienus lietuvius: visus prašo sužymėti savo tautos, tikybos, partijos, profesijos, sąjungos, draugijos žymesnybes, susijusias su Lietuva, apie kiekvieną atskirame popieriuje.

Žinios, pakartojame, tesie kuo trumpiausios, lietuvų kalba nors priimtina ir kitomis kalbomis.

Itin pageldaujama, kad prie žinių būtų nurodomi šaltiniai, iš kur jų imta, ir pridėdamos kalbamųjų asmenų fotografijos ar bent būtų pasakoma, kur aptikti jų portretai.

Lietuvos Šviesuomenė! Lietuvos *Žymesnybių Žodynas* — gryo mokslo leidinys; jame nebus jokių įvertinimų, tik patieklami grynai faktai; tai prašome *visų visus be skirtumų tautų, konfesijų, politikos išitikintu, talkon* visiems labai reikalingo darbo dirbtų! Malonėkite šiam leidiniui atsiųsti žinių ne tik lietuviai, bet ir Lietuvos lenkai, rusai, žydai, vokiečiai, totoriai; netik krikščionys demokratai, bet ir laudininkai, socialdemokratai ir komunistai; ne tik Europos lietuviai, bet ir amerikiečiai, braziliečiai ir kiti išsviai. Ir prašytume to darbo imtis tuojau, neatidėlojant. Jis didelis, tai ir taip ims nemaža laiko. Norėtume jį nudirbti per vienerius metus, o išspausdinti — per antrus.

Adresas korespondencijai: *Kaunas, Rotušės Atkštė Nr. 6.*

L. K. Akademijs pirmininkas
Pr. Al. Dambrauskas
Lietuvos Universiteto Garbės Profesorius

Sekretorius: *Kan. J. Tumas,*
L. U. Docentas.

1927 m. lapkričio m.

Atitaisymas.

1) Š. m. „Ateltes“ 10 Nr. kal kuriuose sąsluvinčiuose be-
spausdinant ištrupėję šie žodžiai: 454 pusl. 1 eil. iš apačios
... trią sąžinę; 460 pusl. 21 eil. iš apačios — likvidavimas;
462 pusl. 11 eil. iš apačios — skirstosi į kuopas.
460 pusl. 2 eil. iš apačios po žodžių: Vyskupų žinią
praleistas žodis Lietuvių.

2) Š. m. „Ateltes“ 10 Nr. straipsnyje „Ateltninkai Palan-
goje“ po straipsnelio „Nuvainikuotoji Valdilutė“ praleista pastaba,
kad ji parašė J. T. Šluo gerb. Autorių atsiprašom.

Redakcija.

P a d ė k o s .

1) Gerb. kun. kap. Dr. Saviul už paaukotą Belvederio
Aukšt. Plen. ir Gyvulininkystės Mokyklos jaunutel At-kų kuopal
gausią 50 litų auką tirtame širdingiausią padėką

Kuopos Valdyba.

2) Aukojuslems Žiežmarių Ateltninkų kuopos knygynėlio
naudai: kun. kleb. B. Sužiedėliui 10 lit., mokyt. J. Bausiui 10,
mokyt. K. Bajerčiui 6, kapel. kun. Pr. Galdamavičiui 5, mokyt.
J. Jankauskui 5, V. Venskui 5, mokyt. E. Frenkelytei 3, Dakt.
B. Guževskui 2, mokyt. E. Llutvinaitei 2, St. Ramanauskui 2,
M. Matolionytei 1 — tirtame nuoširdų dėkų

Žiežmarių At-kų Kuopos Valdyba.

3. Prof. Dr. kan. Pr. Kuralčiui, prof. Dr. Eretui ir Dr.
ju r. Pr. V. Raulinaičiui už paaukotas At-kų Federacijos kny-
gynui knygas širdingai dėkojam

V. Jakučionis

Federacijos knygyno vedėjas.

Pranešimai.

1) Moksl. At-kų Sgoš Centro Valdyba nusistačiusi per
Kalėdų atostogas Kaune suruošti kuopoms didellus, gražius ir
turtinigus kursus. Nustatyta svarbių paskaltų, įžymesnių vietų
lankymas ir k. Kursų tikslas — nustatymas plačių veikimo
sričių ir esmingas įsilyvenimas naujoji santvarkoj. Laikas nu-
matomas, jei leidimui nebus kliudų, 1928 m. sausio m. 5, 6 ir
7 dienomis. Plačiau pranešime aplinkraščiu.

2) Jau išspausdintos naujos vyresniųjų at-kų narjo knygu-
tės, 8-nių puslapių. Kai kurios kuopos jų jau prašė atsiųsti.
Kad nebūtų bereikalingų išlaidų ir nereiktų slūgtinėti po kelis
kart, prašome visų kuopų, kurioms reikia, pranešti tikrąjį knygučių
skalčių. Be to, tik tos kuopos tuojau knygutėmis bus aprūpintos,
kurios iš anksto atsiųs už jas pinigų arba užsakys siųsti apdėtu
mokesčiu. Klekviena knygutė kainuoja 20 cent., jaunesniųjų —
10 c. Pinigus siųsti išdėtinoko V. Kazlausko vardu.

Švėkšnos progimnazija greitu laiku bus gimnazija.

Jau dabar joje yra penktoji klasė. Sekančiais mokslo metais ji pereina į didelius, naujai pastatytus, rūmus ir bus atidaryta šeštoji klasė.

Švėkšnos progimnazijai senai buvo leista augti į gimnaziją. 1925 metais supleškėjo visas miestelis, sudegė ir progimnazijos namai su visu turtu. Progimnazija buvo pradžios mokyklos namuose, mokiniai nebeturėjo kame gyventi. Daugelis apietdo Švėkšną, pasitrinko patogesnę vietą.

Dabar jau Švėkšna atsistatė. Butai geri, šilti ir daug pigesni, negu kitur. Nuo naujų metų grafo parke įsteigiamas mergaitėms bendrabutis, kuriame naujai atvykstančios turės priemenybę apsigyventi labai patogiomis sąlygomis. Bus įsteigtas bendrabutis ir vaikams. Kas norės, gyvens bendrabuty, kas norės, ras vietą kitur.

Nuo Švėkšnos į Kukoraičių stotį tėra tik 10 kilometrų ir tai pusė plentas. Kitą pusę padarys sekantysis metalas. Del to į Švėkšną gali lengvai atvykti ir iš tolo.

Progimnazija turi visas valdžios gimnazijų teises. Mokestis toks pat, kaip ir valdiškose.

Naujai atvykusiems į aukštesnes klases darbštieks mokiniams telkiama įvairi pagalba. Nori daugiau sužinoti teskrepia į direktorių.

Atsiųsta paminėti.

Sesulei-Rūtelei, patarimai ir pamokymai mūsų mergaitėms. Iš *A. Zūcherlo* perdirbo *Kupranas*. II laida. Šv. Kazimiero Djos leid. 433. Kaunas 1927. 108 p. Kaina 1 lt.

Kauno kalendorius 1928 m. XXII. Šv. Kazimiero Djos leidinys Nr. 438 104 p. Kaina 1 lt.

Sieninis Kalendorius 1928 m. su pasiskaitymais kiekvienai dienai. Šv. Kazimiero Djos leid. Kaina 2 lt.

G. Petkevičaitė, iš mūsų vargų ir kovų paminėti Palanogų spektaklio 25 m. sukaktuvėms. Varpio B. vės leidinys Nr. 64. Kaunas 1927. 134 p.

Laimės Kalendorius 1928 m. V m. L. K. Blaivybės Djos leidinys 46 Nr. Kaunas. 80 psl. Kaina 50 c.

Le Mot Sedz med filoz. ir teisių d-ras, Asmens magnetizmas, arba kelias į laimę. Vertė ir papildė *J. M. kas* Kaunas, 1927. 76 psl. mažo formato. Kaina 40 c. Vertėjo leidinys.

K Boruta, Dainos apie svyruojančius gliuosnius. Lyrika ir poemos, 1927 m. Kaunas. Išleido „Zalia Vėtra“, 31 psl. lt. 2.

Antanas Venclova. Gatvės švinta. Lyrika. Kaunas, 1927. Išleido „Žalia Vėtra“ 48 psl. Kaina 2 lt.

Dr. med. Stan. Breyer'is. Kaip atgauti ir išsaugoti sveikas ir gražus veidas. „Vairo“ B-vės leidinys. Kaunas, 1927. 46 psl. Kaina 1 lt.

Heinrich Pesch. K ikščioniškasis solidarizmas arba socialė darbo sistema. Vertė J. Kliša. „Žinijos“ B vės leidinys 5 Nr. Kaunas, 1927. 32 psl. Kaina 1 lt.

Daržovių atmainų kilmė. „Žinijos“ B-vės leidinys Nr. 6 Kaunas, 1927. 29 psl. Kaina 1 lt.

P. Valčiūnas. Patriotai. 4 veiks. komed. „Vairo“ B-vės leidinys. Kaunas, 1927. 118 p. Kaina 2.75.

Platonas. Sokrato apologija. Kritonas. Vertė M. Račkauskas. „Vairo“ b-vės leidinys, Kaunas, 1927. 70 pusl. Kaina 3 lit.

Prof. Wierzbickis, Kaip auginti ir kaip išdirbti tabakas. „Vairo“ B-vės leidinys. Kaunas, 1927. 60 pusl. Kaina 1 lt. 50 c.

Petras Vaičiūnas. Nuodėmingas Angelas. Penkių veiksmų drama. „Vairo“ B-vės leidinys Kaunas, 1927 m. 124 psl. Kaina 2.50.

I. Gentušas. Epizodiškojo istorijos kurso metodika. Kaina 3 lt. „Mokytojo knygynėlio“ leidinys Nr. 5 Kaunas 1927 m.

„Židinys“ literatūros, mokslo, visuomenės ir akademiškojo gyvenimo mėnesinis žurnalas Nr. 11.

Tiesos kelias. Religijos bei doros mokslo ir visuomenės gyvenimo mėnesinis laikraštis Nr. 11. Redaktorius Prof. Kan. Pr. Kuraitis, Kaunas, lapkričio mėn. 1927 m.

Kosmos. Gamtos ir šalių mokslų mėnesinis laikraštis. 1927 m. 10—11 Nr. Redaktorius leidėjas prof. Pr. Dovydaitis.

Soter. Religijos mokslo laikraštis. 1927 m. 2 Nr. Redaguoja prof. Dovydaitis. Leidžia Liet. Univ. T.—Fil. Fakulteto Teologijos skyrius.

Prel. A. Dambrauskas, Dvasiškoji išpažintis. Sv. Kazimiero D-jos leidinys Nr. 430. Kaunas, 152 psl. Kaina 1 lt.

J. Schmitt S. J. „Aukštyn“ Sv. Aloyzo sekmadieniai. Spaudai parengė kun. B. Andruška S. J. ir kun. St. Grigaliūnas, Kaunas, 1927, 112 psl. Kaina nepažymėta.

Lietuvos Mokykla, mėnesinis pedagogikos laikraštis Prano Dovydaičio įsteigtas. 1927 m. 9—10 Nr.

Redaktorius Antanas Januševičius

„Raidės“ spaustuvė Kaune, Kęstučio 44. Tel. 758

Buvusiems vilkaviškėiams.

Vsi buvusieji Vilkaviškio atkų kuopos, natia! prašomi, žuvus 1925 m. Jubilėjaus Kongrese kuopos albumui, siųsti vėl savo atvaizdus su trumpu curriculum vitae antroj atvaizdo pusėj.

J. Senkus, kuopos pirm.

P. Karalysis, Albumo rinkalų vedėja.

Siųskite prenumeračią ir aukų

„Ateičiai“ 1928 metams

Šiomet Beethoveno metai

Skaitykite ir platinkite šiomis dienomis iš spaudos išeinančią *Prof. Dr. J. Ereto* knygą

„Beethoveno Jaunystė“

MUZIKOS NAMAI

C. SCHUETZE Kaunas

Laisvės Alėja 25

Pr stato visokius muzikos instrumentus, k a.:

PIANINUS

GRAMOFONUS

GRAMOFONŲ PLOKŠTELIS

RADIO APARATUS

SMUKUS

GITARAS

MANDALINAS

STYGAS ir tt.

Didžiausias prieššventinis pasirinkimas:

Duoda išsimokėjimui.

Skaitykite ir platinkite

„Šaltinį“

didelį, rimą, pilg. įdomų, poveiksluotą ir nepartinį savaitraštį, kurs, po karo atgljęs, jau visais atžvilgiais sustiprėjo ir kurį visi pamėgo.

„Šaltinio“ kaina: met. 12 lt., pusm. 6 lt., mėnesiui 1 lt. Užsieniuose dvigubai.

Redakcijos ir Adm-jos adresai: „Šaltinis“ Marlampolė.

RADIO aparatus ir jų dalis pirkite tikrai pas techn. J. BARISĄ.

KAUNAS, Laisvės Al. 64.

Į provinciją pasiūnčia apdėtu mokesčiu. Duodama patarimų

Jau išėjo iš spaudos

„Vairo“ B-vės Kaunas, Laisvės al. Nr. 48 Tel. 984
leidžia-
mieji kalendoriai 1928, me-
tams

1. Mano Kalendorius 96 pusl. didelio formato. Su daug paveikslų Lietuvos Kunigaikštų ir Rašytojų Litografijos spalvotas viršelis, žaliai visas kalendorius atpausdintas, gražios išvaizdos. Naudingas jaunuomenėi, ūkininkams, šauliams ir miestelėnams. Kaina tik 1 lt.

2. Sieninis, kasdien nuplėšiamas, su įdomiais pasiskaitymais 1928 m. *Kalendorius*. Gražaus darbo, miniatiūriškas, tokio gražaus kalendoriaus dar mūsų visuomenė nematė. Kaina tik 2 lt.

3. Lentelės sieniniam kalendoriui spalvotos, litografijos darbo su Lietuvos *Kunigaikštų, D. ro Basanavičiaus, Vyties ir A. Smetonos* Lietuvos prezidento paveikslais. Kaina 25 ct.

Reikalaukite visuose knygynuose ir pas įvairius pardavėjus bažnytkiemiuose ir pas leidėją: „Vairo“ B-vės Knygynas, Kaunas, Laisvės al. 48.

Knygynai ir perkupčiai skubėkite su užsakymais, nes tų kalendorių skaičius išleistas neperdidelis. Perkantieji didesniame skaičiuje gauna didžiausią nuolaidą, todėl naudokitės proga.

„Raidės“ sp. Kaune, Kęstučio 44. Telefonas 758.

88. 702. 290